

keramiske noter 55/2022

28. årgang

Keramikkens Venner

Tove Anderberg

* 1942 † 2021

Et kredsløb strømmer gennem Tove Anderbergs sensuelle og delikate keramik: Hun har gennem fire årtier formet tolkninger af natur og mennesker som en symbiose, hvad enten det har været i åbne cylinder- og skålformer eller i lukkede skulpturelle former. Titler som "Håndens og åndens værk", "Human nature", "Sleeping Beauty" og "Favntag" kan bevidne den symbiotiske forståelse. Hendes værker ejer en suggestiv styrke og iboende dobbelthed som udtryk for noget både rent og smertefuldt, svøbt i den klare dags mildt lysende farver.

Tove Anderberg er blevet ganske ene-stående i dansk keramik. Hun døde i december 2021 efter et kort og heftigt kræftforløb, 79 år gammel. Hun havde stoppet keramikproduktionen nogle år før, men udførte stadig relieffer og collager i andre materialer. Det er dog hendes celebrerende og altid udtryksbærende keramik - gjort i blandingsler med hovedvægt på porcelænsler og med lysende glasurer - der placerer hende så centralt i nyere dansk kunst.

Nogle - mest mandlige kommentatorer - har alene indlæst et feminint og seksuelt udtryk i hendes keramik, men det er en for snæver freudiansk måde at betragte hendes kunst på. På samme måde som den amerikanske maler Georgia O'Keeffe (1887-1986) altid fik skudt i skoene, at hendes blomsterbilleder alene var omskrevne skildringer af kvindelige kønsorganer, hvad hun måtte protestere kraftigt imod. Tove Anderberg gik ikke ind i polemikker om eller tolkninger af sin keramik, men fortsatte stille, roligt og ensomt med det slidsomme arbejde i atelieret. Privat kunne hun godt grine af udlægninger og sjove historier - og hun havde en vidunderlig høj piget latter - men tænkte, at det livsnære og livsbekræftende i tingene nok skulle give beskuerne nye oplevelser. Der er flere lag i hendes værker og flere tolkninger.

Når jeg skriver ensomt, beror det på den afsondrethed fra det pulserende byliv, som hun tidligt valgte. Fra 1967 boede hun nær eller i Hammer Bakker i Vendsyssel, og her fik hun indrettet flere boliger med atelier fra 1974. Efter en skilsmisse var det med to døtre et hårdt

arbejde både at flytte, indrette boliger, arbejde og forsørge familien. Pengeproblemer skulle altid overvindes; aftensmad i hjemmet har såmænd været reduceret til rugbrød med purløg enkelte gange. Hun fik af Hedeselskabet lov til at bebo og til sidst købe en af de ejendomme, selskabet ejede i området. Alene renoverede og indrettede hun flere af disse bygninger på både funktionel og æstetisk vis.

Hun levede, som hun selv sagde, som en "heks" her i det store afsondrede skovområde, hvor hun hver dag kunne gå de samme ture og opleve naturens udtryk, rytmer og farver året rundt. Men hun rejste også til mange steder på kloden, hvoraf flere ophold fik betydning. Det første i 1975 i England, hvor et personligt møde med Bernard Leach nok gjorde indtryk, men det var alligevel en gul skål af Lucie Rie, hun bragte med hjem. Lucie Rie var nok den, der kom til at tælle mest som inspiration i henseende til strukturel enkelhed og lys i farven. Næste betydningsfulde rejser gjaldt USA i 1980 og New Mexico i 1991. Her så hun styrken i de oprindelige befolkningers kunsthåndværk, ligesom hun blev dybt optaget af Georgia O'Keeffes kunst. Endelig har besøg i Østen bekræftet hende i styrken i kinesisk keramik og samtidigt i hendes egne bestræbelser.

Tove Anderbergs kunst forbløffer ved sin finhed. Forbløffer, fordi man sjældent ser en så stringent naturforbunden abstraktion i keramik, hvor menneskene ikke er placeret som naturen overlegen, men som indfældet heri og underlagt større kræfter og energier. Samtidigt er der en slags varsomhed indlejret i værkerne, født af bevidsthed om at omgås noget kosteligt og skrøbeligt. Det særligt keramiske er en veksling mellem klassisk og friere skulpturel formning og en varieret brug af levende og vibrerende farver i glasurer, som hun selv blandede. Hun ville integrere skulpturel krop og glasurens hud. Nogle af glasurerne er skinnende, andre matte, nogle synes tørre, mens andre igen har en nærmest svedende overflade. Varme og kølige farvetoner afvejes hele tiden. Lyset i farven var noget af det, der optog hende mest, og at farve, glasur, form og skærv var en helhed.

Leret blev presset mod det yderste; skallen blev så æggeskalstynd, at man frygtede, at leret ville bryde. Det var netop sådanne øjeblikke - nær bristepunktet - hun fastholdt i værkerne.

I 1980'erne fik hun placeret sig som en selvstændig og usædvanlig keramikker. Spændinger og modsætninger blev indskrevet i arbejderne lige så meget som glæde over det forunderligt fornemme i tilværelsen. Natur blev altid gengivet som omskrivninger og associationer eller med metaforisk brug af temaer. Blomsters former og farve fik tidligt tag i hende. Dem behøver man ikke tænke så filosofisk over, men kan glæde sig over samværet som med en ven. Frugt- og ægformer rummer jo også uskyld og visdom på samme tid. Mønstret for gentagne kurver og organisk vækst blev tema i utallige keramiske eksperimenter. Hun fandt hurtigt frem til at holde enkelte detaljer frem som bærende motiv. Der skulle abstraheres. Herfra blev der taget spring over i andre genskabelser af oplevelser af hav, strand, land, skov og sø, inden de symbiotiske menneske/natur-

motiver blev hyppige. ”Dråbemål”, ”Dryp i jomfruelig sne” og ”Lysende krop” er værker, der beretter om samme styrke og farvekultur i motivverdenene.

Hun havde retrospektive udstillinger på Koldinghus i 1994, på Silkeborg Bad 2002 og på Vendsyssel Kunstmuseum i 2012. I 2021 var der også her en temaudstilling med museets egne værker og få private. Hun findes repræsenteret i mange offentlige, kongelige og private samlinger.

Der er en æstetisk perfektion og overraskende skønhed i Tove Anderbergs bedste arbejder, men kredsløbet havde både poetiske og dramatiske udtryk. Værkerne er født modernistiske og tidløse, som hun selv levede sit liv med samme fornemme stil og forfinede kriterier for, hvad hun ville omgive sig med og klæde sig i. Hendes verden undgik ikke smerten, men var også fyldt med skønhed, eventyr og solskin.

Henning Jørgensen

Udstillinger hvor og hvornår – Danmark

ved Gunnar Jakobsen

Udstillingsoversigten er udarbejdet på grundlag af afsøgninger på Internettet.

København

Designmuseum Danmark, Bredgade 68, 1260 København K. Website: <https://designmuseum.dk>.
Designmuseum Danmark er lukket for publikum på grund af renovering frem til juni 2022.

Ny Carlsberg Glyptotek, Dantes Plads 7, 1556 København V. Website: www.glyptoteket.dk.

Davids Samling, Kronprinsessegade 30, 1306 København K. Website: <https://www.davidmus.dk>.

Kastrupgårdsamlingen, Kastrupvej 399, 2770 Kastrup. Website: www.kastrupgaardsamlingen.dk.

Officinet, Bredgade 66, 1260 København K. Website: www.danskekunsthaandvaerkere.dk.

Peach Corner, Howitzvej 67A st., 2000 Frederiksberg. Website: www.peachcorner.dk.

Petersen - Collection & Craft, Kløvermarksvej 70, 2300 København S. Website: <http://apetersen.dk>.

→12.03.22 *Tiara*. Malene Müllertz. Davis gallery, Bredgade 69, DK1260 København K. Website: <http://www.bredgade-kunsthandel.dk>.
Malene Müllertz har altid været en søgende kunstner, især på materialefronten har hun eksperimenteret. Denne udstilling hedder "Tiara", inspireret af kvinders kronelignende hårsmykke. Her er hendes smukke udskårne stentøjs net prydet med en top af porcelæns ler, lige så rigt udskåret som basen. Resultatet bliver dynamisk og legende. Netop humoren og legen er uundværlige for Malene Müllertz, se bare de skønne kander der nærmest er taget ud af et klip fra "Alice i Eventyrland". Malene Müllertz er mester i at tænke i tredimensionalitet hvor form og struktur går op i en højere enhed.

→26.03.22 *Amplexum*. Morten Løbner Espersen. Avlskarl Gallery, Bredgade 28, 1260 København K. Website: <https://avlskarl.com/gallery>.

→09.04.22 *Zoom In*. Lone Skov Madsen & Turi Heisselberg Pedersen. Galleri Lars Borella, Ordrupvej 98D, 2920 Charlottenlund, Website: <https://gallerilarsborella.dk>.
På hver sin måde og med hver deres materialer (henholdsvis papir/lærred, porcelæn og glas), repræsenterer disse tre kunstnere på fineste vis, hvad galleriet står for.

→09.04.22 *Stegreif*. Carl Richard Söderström (S) og Johannes Nagel (D). Kurateret af Martin Bodilsen Kaldahl. Peach Corner.

Det tyske sproglige begreb Stegreif, som er titlen på denne udstilling, beskriver øjeblikkets handling eller beslutning. Helt bogstaveligt betyder det "uden at stå af hesten", dvs. på stående fod, og kan dermed ses som en passende metafor for den situation i den kunstneriske arbejdsproces, hvor der improviseres og handles uafhængigt af på forhånd lagte planer.

Indholdet i Johannes Nagels arbejde handler specifikt om det improviserede og foreløbige. Objekterne er færdiggjorte, i den forstand at porcelænet er glaseret og brændt. De fleste værker er krukker på en eller anden måde. Men hvad er de også? Et forsøg på at skabe forvirring i de associationer, som teknik og materiale afstedkommer. Sommetider ser vi konstruktiv opbygning, til andre tider en villet destruktion. Ofte er der tale om vaser, men resultatet kan også være et helt fremmedartet objekt.

Ved brug af teknikker såsom at grave hulninger i støbesand for at skabe negative formfigurer beregnet til støbning i porcelæn fremstår hans arbejder stærkt i deres direkte og manuelle udførelse med et mærkbart nærvær af den søgende proces. Samlinger og sprækker, farveklatter og den ufærdige bemaling giver et præg af noget midlertidigt, idet de peger væk fra det færdige objekt og tilbage mod processen. Nagel er ikke ude efter en perfektionering af det endelige udtryk, men ønsker at formulere en forestilling om selve udviklingen af tingene.

Carl Richard Söderströms arbejder tager udgangspunkt i strukturer og dele af natur. En natur, som udsat for menneskelig påvirkning senere prøver at genfinde en oprindelig form uden nogen anden ambition end at tilpasse sig og leve videre, befriet for æstetiske og på anden vis værdsatte positioneringer. Han bevæger sig mellem et helt abstrakt og et mere figurpræget formsprog, altid med lag på lag af former og strukturer.

Carl Richard Söderström betegner sit valg af keramikken som kunstnerisk medie som beroende i nogen grad på tilfældigheder. I en søgen efter at udtrykke sig frit forekom den keramiske praksis ham at være den mindst tyngede af forbilleder og forventninger. Hans hele praksis hviler netop på at forholde sig frit til sit eget værk, baseret i en intuitiv skabelsesproces, der rækker ud over rationelle systemer og teoretiske modeller. Processen styrer udtrykket, idet en række tilfældigheder udfordrer det sikre og velkendte og derigennem skubber hans kunstneriske udvikling videre.

01.04.22-30.04.22 *Katrin Bremermann (DE), Bodil Manz (DK) og Tora Urup (DK)*. Tre konkrete og minimalistiske samtidskunstnere i en stærk gruppeudstilling. Galleri Weinberger Schandorff, Esplanaden 8D, 1263 København K. *På hver sin måde og med hver deres materialer (henholdsvis papir/lærred, porcelæn og glas), repræsenterer disse tre kunstnere på fineste vis, hvad galleriet står for.*

01.04.22- Jørgen Haugen Sørensen - Før og lidt efter.
Hans Alf Gallery, Holbergsgade 8, 1057 København
K. Website: <https://www.hansalf.com>.

21.04.22-28.05.22 Carl Emil Jacobsen (DK) og Carlo
Lorenzetti (IT). Kurateret af Kristine Tillge Lund.
Peach Corner.

02.06.22-09.07.22 Paul Scott (UK), Inger Heebøll
(DK), Marianne Nielsen (DK) og Ann Linnemann
(DK). Kurateret af Ann Linnemann. Peach Corner.

11.06.22-02.07.22 Stacks - et rummeligt alfabet.
Officinet.

*Det tværfaglige design-studio bestående af Arkitekt Emilie
Allin og Designer Liv Engelbrecht udstiller med Stacks - et
rumligt alfabet; en undersøgende formgivningsproces sty-
ret af materialitet. Udstillingen kredser om objektets iboen-
de egenskaber med en ambition om at opbløde grænser
mellem fagligheder og opspore blinde vinkler indenfor
arkitektur og designfeltet, i et eksperimenterende arbejde
med teori, form og materialitet. Stacks formgives som en
serie, et alfabet af objekter i keramik og glas.*

08.07.22-31.07.22 Daniela Bergschneider og Lisbet
Thorborg Andersen. Officinet.

*Som en del af udstillingsrækken Nye talenter udstiller Daniela
Bergschneider og Lisbet Thorborg Andersen i Officinet. De to
kunstnere, der er bosat i Bergen, Norge og på Bornholm, deler
en interesse for skulpturelle undersøgelser i keramik.*

*Samarbejdet opstod i forlængelse af Project Network pro-
grammet på Guldagergaard International Ceramic Research
Center, hvor de to unge talenter mødtes i 2020.*

*Mens Lisbet Thorborg Andersen anvender sandstøbning, som
en form for omvendt arkæologi, til at skabe symmetriske figu-
rationer i keramik, undersøger Daniela Bergschneider for-
holdet mellem tekstil og keramik i udformningen af hybride
livsformer og organiske strukturer baseret på repetition og
transformation.*

*I begge kunstneres arbejder finder man en fascination for
mellemstadier, som kommer til udtryk i former, der befinder
sig et sted imellem 'menneskeskabte' og 'naturlige', 'leven-
de' og 'døde', 'genkendelige' og 'fremmede'. Optagede af det
ukendte, søger de efter veje til visuelt at udtrykke noget, som
ikke kan kommunikeres med ord.*

*I Officinet præsenterer de deres værker i forbindelse med en
arkitektonisk installation af betonsten, der vækker associati-
oner til en arkæologisk udgravning af hybride livsformer og
artefakter fra en verden, vi har glemt.*

04.08.22-28.08.22 Katarina Egsgaard. Officinet.

11.08.22-13.08.22 Kunsthåndværkermarked. Frue Plads,
København.

24.11.22-20.12.22 Gitte Jungersen. Officinet.
*I værkerne tager Gitte Jungersen udgangspunkt i en velkendt
keramisk urform: krukken.*

*Enkle geometriske beholdere bærer voldsomme lag af gla-
surer, som smelter og koger under brændingen og danner
masser og revner på en måde, der minder om geologiske
processer.*

*Når nedkølingen sætter ind, fanges glasurernes bevægelse, så
objekterne fremstår som stivnede øjeblikke fra udsmeltnings-
processen, og stoffet opleves som værende i en transforme-
rende proces, mellem tilblivelse og opløsning.*

Øvrige Danmark

Asnæs

05.11.22-04.12.22 Mette Møller Bovin, Pernille
Stougaard og Anne Stougaard. Huset i Asnæs, Storegade
31, 4550 Asnæs. Website: <https://www.husetiasnaes.dk>.

Birkerød

30.04.22-22.05.22 Indtryk fra Provence. Birkerød
Kunstforening, Birkerød Gl. Præstegård, Stationsvej 32,
3460 Birkerød. Website: [www.birkerod-
kunstforening.dk](http://www.birkerod-kunstforening.dk).

*Kunstnerparret Annette Sjølund og Ole Bach Sørensen viser
værker inden for maleri, tegning og keramik. Kunstnerne har
hentet inspiration til værkerne under ophold i Picassos
sydfranske hjem La Galloise i henholdsvis 2014 og 2017.*

Bogense

Galleri 55, Adelgade 55, 5400 Bogense. Tlf 64 81 33 55.

Frederikssund

J.F. Willumsens Museum, Jenriksvej 4, 3600 Frederiks-
sund. Website: <http://www.willumsensmuseum.dk>.

*Samlingen omfatter værker udført i alle de forskellige medier,
Willumsen afprøvede og arbejdede med. Samlingen rummer
malerier, skulpturer, keramik, grafik, tegninger, arkitektur og
fotografier.*

04.11.22-19.02.23 Mellem myte og virkelighed.

Willumsen, Gauguin, Lilja. Katalog. I samarbejde Clay
Keramikmuseum Danmark. Willumsens Museum.

*Udstillingen viser keramiske værker af J.F. Willumsen (1863-
1958) og Jean Gauguin (1881-1961) i en interessant dialog
med skulpturer af den unge, fremadstormende billedkunstner
Klara Lilja (f. 1989), der har beskæftiget sig indgående med
Willumsens glasurer.*

*Udstillingen kobler de tre billedkunstnere på tværs af tid;
Willumsen og Gauguin repræsenterer kunstnerkeramikken i
henholdsvis 1800-tallets sidste årti og det 20. århundredes
midte og nutiden repræsenteres ved Lilja. De tre kunstnere
er bundet sammen gennem det skulpturelle arbejde med
keramikken i en figurativt fortællende og ekspresiv stil
med farvestærke glasurer. Dertil udviser alle tre kunstnere
en uortodoks tilgang til de keramiske teknikker. Ingen af*

dem er uddannede keramikere, men til gengæld bringer de andre håndværksmæssige og kunstneriske tilgange med sig i bagagen. Arbejdet med leret er således delvist selvært med inspiration fra andre kunstnere og udøvere af faget. Fælles for de tre kunstnere er frem for alt den eksperimenterende og undersøgende tilgang til keramikken som medie med henblik på at udforske dens særlige form- og udtryksmuligheder. Hos Willumsen, Gauguin og Lilja bliver de keramiske værker således til stærke, skulpturelle fortællinger i tæt samspil med masse, form og glasur.

I de tre kunstners fabulerende værker finder man noget skævt og grotesk. Desuden repræsenterer de alle et særligt mod til at bryde med tidens tendenser og vise andre veje.

Frøstrup

Kirsten Kjærs Museum, Langvadvej 64, 7741 Frøstrup, Website: <https://www.kkmuseum.dk>.

De ca. 250 værker i Kirsten Kjærs Museums keramiske samling er doneret af lægen Axel Kok-Jensen. Den viser den et repræsentativt udsnit af bredden i dansk værkstedskeramik fra ca. 1970 til ca. 2014 og omfatter blandt andet værker af keramikere som Gutte Eriksen, Nina Hole, Steen Lykke Madsen og Bente Skjøttgård. Museets kramiske samling har sit eget galleri imellem In Between Galleri og New Galleri.

Haderslev

Ehlers Samlingen, Slotsgade 20, 6100 Haderslev. Website: <https://historiehaderslev.dk/ehlers-samlingen>.

Museets permanente udstilling beskæftiger sig primært med dansk lertøj som tidsmæssigt strækker sig fra middelalderen og frem til midten af 1900-tallet. Udstillingerne er opdelt i landsdele, så den besøgende får et klart indtryk af, hvordan pottemageriet har udviklet sig forskelligt i de forskellige egne af Danmark.

Hasle

Grønbechs Gård, Grønbechs Gård 4, 3790 Hasle. Website: <http://www.groenbechsgaard.dk>. Se website for udstillinger.

Hjørring

01.10.22-08.01.23 Lisbeth Eugenie Christensen og Per Ahlmann: Dage og Rum. Vendsyssel Kunstmuseum, P. Nørkjærs Plads 15, 9800 Hjørring. Website: <https://vkm.dk>.

Udstillingen Dage og Rum giver et intimt indblik i kunstnerparret Lisbeth Eugenie Christensen (f.1969) og Per Ahlmann (f.1965) kontinuerlige arbejde i værkstedet. De mange daglige overvejelser om farve, linje, form og indhold i henholdsvis maleri og keramik. Løse tanker som har potentiale og folder sig ud i konkrete værker, og andre som blot arkiveres i bunken af til- og fravalg.

Parret bor og arbejder på Fyn, men er født og opvokset i hhv. Nord- og Vestjylland. Billedkunstner Lisbeth Eugenie Christensens værker er både formelle og natur-inspirerede. Hun har gennem årene rendyrket tegningen og maleriet til et konsistent, forfined og præcist udtryk.

Keramikeren Per Ahlmanns kunstneriske position er der, hvor skulpturen handler om skulptur. En skulptur er ifølge Ahlmann lykkedes, når den er selvberørende. Når skulpturen virker som en gengivelse af noget, man burde genkende, men alligevel er helt abstrakt.

Udstillingen præsenterer kunstnernes arbejde i form af et omfattende udvalg af helt nye som ældre værker. Kombineret med et stort udvalg af skitser og modeller. Udstillingen vil udtrække velkendte elementer fra kunstnernes billedvokabularium, forstærke dem og præsentere dem i en ny og fortættet udgave.

Holbæk

Holbæk Museum, Klosterstræde 18, 4300 Holbæk. Website: www.vestmuseum.dk.

Knabstrup Lervarefabrik var i mange år en af de største arbejdspladser i Holbæk kommune. På Holbæk Museum findes landets største samling af Knabstrup-keramik.

Udstillingen præsenterer genstande fra teglværkets tid, men hovedvægten er lagt på genstande og fotos fra keramikfabrikens tid. Her kan man se urtepotter, dejfade, lysesager, lampefødder og hele stel som f.eks. det kendte Bellman-stel og thestellene Birthe og Tove.

Hovedformålet med udstillingen er først og fremmest at vise et repræsentativt udvalg fra museets store samling på over 1500 genstande fra Knabstrup. Derudover er der i museet en lille udstilling om Holbæk Lervarefabrik.

Holmegaard

Holmegaard Værk, Glasværksvej 53, Fensmark, 4684 Holmegaard. Website: www.holmegaardvaerk.dk.

"For sans og samling" er den samlende titel på det Holmegaard Værk skal formidle fra den 2. maj 2020. Det sker på kanten af Holmegaard Mose i de efterladte, renoverede og nyindrettede lokaler som står tilbage efter det gamle Holmegaard Glasværk. Og det sker i et partnerskab mellem Museum Sydøstdanmark (herunder Næstved Museum), Næstved Kommune og foreningen Realdania.

Holmegaard Værk udstiller en af Nordens største og vigtigste glassamlinger på mere end 42.000 glas fra Holmegaards Prøvesamling. I tillæg hertil bliver der en Hebsgaard-sal med værker m.v. fra glarmester Per Steen Hebsgaards værksted. Historierne fra både værksteder og tegnestue fortælles og giver hænderne lov til at udforske materialerne i Holmegaard Værks glas- og keramikværksteder. Et team af glasmagere i særklasse sørger for røg i skorstenene fra det nye og ultramoderne glasværksted, hvor de i samarbejde med en række gæstekunstnere og -designere blæser idéerne til live. Derudover viser man de 6000 stykker keramik fra Kählers Værksted, som Næstved Museum havde samlet. I et særligt rum fortælles en fortættet historie fra både glas- og keramikproduktionen gennem alle årene.

06.05.22-23.10.22 *Picasso*. En hyldest til livet.

Holmegaard Værk.

At Pablo Picasso (1881-1973) er mest kendt for sine banebrydende malerier med motiver af bl.a. kvinder, krig og kærlighed, hersker der ingen tvivl om. Men dem kommer man til at spejle langt efter på den kommende særudstilling på Holmegaard Værk. Her har museet nemlig valgt at fokusere udelukkende på Picasso som kunsthåndværker og ikke som maler.

Udstillingen vil inkludere ca. 50 keramiske værker fra den amerikanske Rosenbaum Collection, som aldrig før har været udstillet i sin helhed i Danmark.

Kolding

Trapholt, Æblehaven 23, 6000 Kolding. Website:

www.trapholt.dk.

Trapholts samling af keramik og tekstil var oprindeligt defineret i forhold til henholdsvis krukken og tæppet. Keramiksamlingen viser et bredt udsnit af væsentlige keramikere såsom Thorvald Bindsbøll, Axel Salto, Lisbeth Munch-Petersen, Christian Poulsen, Gertrud Vasegaard, Erik Nyholm, Bodil Manz og Bente Hansen.

Trapholt indsamler kunsthåndværk af særlig håndværksmæssig og konceptuel kvalitet eller social betydning. Nyere indsamling af keramik på Trapholt har således opmærksomhed overfor værker med skulpturelle og konceptuelle kvaliteter af blandt anden Karen Bennicke, Claydies, Cathrine Raben Davidsen og Morten Løbner Espersen.

Galleri Pagter, Adelgade 3, 6000 Kolding. Website:

www.galleripagter.dk.

→14.05.22 *Peder Rasmussen: Keramik og grafik*.

Galleri Pagter.

20.05.22-25.06.22 *Jørgen Hansen: Nye keramiske værker*. Galleri Pagter.

Middelfart

Clay Keramikmuseum Danmark, Grimmerhus, Kongebrovej 42, 5500 Middelfart. Tlf 64 41 47 98.

Website: <http://claymuseum.dk>. [Den permanente udstilling af dansk værkstedskeramik er nedtaget].

→13.03.22 *Natur - spor & spejlinger*. Marianne Nielsen, Malene Hartmann Rasmussen og Manuel Canu. katalog. Clay Keramikmuseum Danmark.

Naturen som inspiration spiller hovedrollen i de pragtfulde værker fra Skønvirkeperioden, som kan beundres i museets Skatkammer. Særligt Fanny Garde og Effie Hegermann-Lindencrone skabte værker i det fine porcelæn, som vidner om en særlig betagelse af naturen som motiv.

En fascination som stadig i dag - eller måske igen? - udgør en stærk og nærværende inspirationskilde for en lang række kunstnere. Men er der heri en sammenhæng med Skønvir-

kens naturforståelse? Og hvorledes reflekterer samtidskunsten vores natursyn i dag?

Til denne udstilling har vi sat tre fremtrædende keramikere, Malene Hartmann Rasmussen, Manuel Canu og Marianne Nielsen stævne til at fortolke og aktualisere emnet. Ud fra tre vidt forskellige temperamenter og kunstneriske strategier er de gået i dialog med udvalgte værker fra Skønvirkesamlingen.

→24.04.22 *Dolls Feminine*. Clay Keramikmuseum Danmark. I installationen 'Dolls Feminine', portrætterer Susanne Hangaard fem kendte kvinder, skabt som porcelænsdukker i størrelsesordenen 1:2 i grågrønt indfarvet porcelæn. Ligesom traditionelle porcelænsdukker har de bøjelige led, så de kan gestikulere og indtage forskellige positioner. De er iklædt individuelt designede dragter i en matchende sartgrøn silke og er dertil alle forsynet med et abstrakt objekt, der - ligesom en helgenattribut - fortæller om den person, de er tilknyttet.

→15.05.22 *Danske stel - fra yndige blomster til grov glasur*. Clay Keramikmuseum Danmark. De danske stel formidler en stærk designtradition såvel som en rig kulturarv. En fortælling om både fornemme pragtservicer og folkekære stel, der i generationer har bundet os sammen til både hverdag og fest.

Et valg af service er sjældent et spørgsmål om funktionalitet alene. Det er også et æstetisk valg, der kan forskønne vores hverdag. Og som tiden går, bliver vores stel ladet med større og større betydning. Jo mere de bruges, jo flere historier er de med til at fortælle.

Gennem 20 udvalgte stel formidler udstillingen stollenes historie fra de spæde skitsetegninger til den dag, de færdige tallerkener og kopper står i butikken, klar til at skabe glæde og fortælling i de danske hjem.

De udvalgte stel præsenterer en stor variation af former, farver og dekorationer og afspejler samtidigt den samfundskulturelle udvikling herhjemme. Skabt under forskellige forudsætninger af kunstnere, arkitekter og designere, som med vekslende fokus har vægtet enten wow-effekt, æstetik eller funktionalitet højest.

Med fokus på både de danske stels idé, fremstilling og brug belyser udstillingen deres kulturelle og historiske betingelser. Foruden et indblik i de ofte krævende fremstillingsprocesser, der gennem tiden, i samspelet mellem designerens opfindsomhed og de dygtige produktions-keramikere på fabrikkerne, har defineret de danske borddækninger.

27.03.22-21.08.22 *After Glow*. Katalog. Clay Keramikmuseum Danmark.

Udstillingen After Glow præsenterer 13 nordiske keramikere og deres resultater af en flerårig dialog med den nordiske porcelæns historie. I regi af Nyt Nordisk Porcelænsforum har keramikere besøgt de historiske samlinger fra de store porcelænsfabrikker i Danmark, Norge, Sverige og Finland. Her har de på længere arbejdsophold undersøgt den nordiske porcelænsstraditions historie, dens kunstneriske potentiale og funktionelle muligheder og har herud fra skabt deres egne

udsagn. *Fra Danmark deltager: Ane Fabricius Christensen, Michael Geertsen, Mette Hannemann og Anne Tophøj.*

29.05.22-23.10.22 *Mellem myte og virkelighed.* Willumsen, Gauguin, Lilja. Katalog. Clay Keramikmuseum Danmark.

Udstillingen bliver til i samarbejde med Willumsen Museum og viser keramiske arbejder af J.F. Willumsen (1863-1958) og Jean René Gauguin (1881-1961) i en interessant dialog med billedkunstner Klara Lilja (f. 1989), der har beskæftiget sig indgående med Willumsens glasurer. Hos de tre kunstnere finder man noget skævt og grotesk i deres fabulerende værker. De repræsenterer alle et særligt mod til at bryde med tidens tendenser, eksperimenterer med form og materiale og til at gå helt egne veje. Netop herved tjener de til inspiration til alle tider.

09.22-02.23 *Triumf og katastrofe.* Clay Keramikmuseum Danmark.

Udstillingen viser det frugtbare resultat af Morten Løbner Espersens intense værkstedsarbejde under Covid-19-pandemien med en præsentation af næsten 300 værker. Clay samler Espersens to udstillinger, der lige nu vises i Holland på Kunstmuseum Den Haag og Prinsessehof Keramikmuseum i Leeuwarden.

11.22-04.23 *Keramikkens sprog.* Udstilling med værker af Peder Rasmussen. Clay Keramikmuseum Danmark.

Roskilde

Roskilde Museum, Sankt Ols Stræde 3, 4000 Roskilde. Website: www.roskildemuseum.dk.

Roskilde Museum råder over fine samlinger af historiske genstande og fortællinger. På museet udstilles flere af disse i helt nyindrettede udstillingslokaler.

Alumina. I sidste halvdel af 1800-tallet begyndte almindelige danskere at købe rigtige spisestel. Grødfade til deling blev erstattet af tallerkner af fajance, når maden skulle på bordet. Især stel fra fabrikken Alumina blev populære, for fabrikken producerede flotte tallerkner i massevis til overkommelige priser.

Roskilde Museum råder over en stor samling af dansk fajance af mærket Alumina, som for 15 år siden blev skænket af en borger, der igennem et langt liv havde samlet flere tusinde genstande. På 1. sal har museets Alumina-samling fået nye, smukke rammer, og udstillingen afspejler hele udviklingen fra fabrikken åbner i 1863 til 1969, hvor den sidste Alumina-tallerken forlader fabrikken.

Rø

Bornholms Kunstmuseum, Otto Bruuns Plads 1, Rø, 3760 Gudhjem. Website: www.bornholms-kunstmuseum.dk. Samlingens værker af kunst strækker sig tidsmæssigt fra guldalderen frem til nutiden, men indeholder også kunsthåndværk, herunder keramik.

→15.01.23 *Brændt, blæst, dyrket & malet.* Værker indsamlet, Bornholm 2020. Bornholms Kunstmuseum. Udstillingen viser værker skabt af 23 nulevende kunstnere og kunsthåndværkere med tilknytning til Bornholm. Vær-

kerne blev indsamlet i 2020, som støtte til udøvende kunstners arbejde, da pandemien ramte Danmark og blandt andet umuliggjorde, at kunstnere kunne udstille deres værker offentligt eller få besøg af handlende kunstinteresserede i deres atelier og værksteder. Nogle af værkerne er skabt i 2020 andre er fra årene op til og har været udstillet i andre sammenhænge og lande, men alle indgår nu i den permanente samling på Bornholms Kunstmuseum og giver indblik i regionens udbredte traditioner og nybrud inden for glas, keramik og maleri.

Kunstnerne er udvalgt af tidligere direktør for Bornholms Kunstmuseum, Lars Kærulff Møller, og værkindkøbene er generøst støttet af Brd. Larsens Legat. Indsamlingen er omdannet til en udstilling, der reflekterer over at bevare værker for eftertiden, og er kurateret af museumsinspektør og kunsthistoriker Lotte Nishanthi Winther.

Værkerne på udstillingen er skabt af følgende kunstnere: Anette Leegaard Fuhlendorff & Florin Alexandru Murar, Anne Mette Hjortshøj, Anne Sofie Meldgaard, Charlotte Thorup, Christian Finne, Christina Schou Christensen, Cæcilie Kaas Jørgensen, Rick Gerner & Johanne Jahncke, Heidi Bach Hentze, Kumiko Kimbara, Maja Frendrup, Maj-Britt Zelmer Olsen, Mia Lerssi, Michael Geertsen, Mie Mølgaard, Morten Klitgaard, Nynne Rosenkrantz Christensen, Pernille Stougaard, Sarah Oakman, Silas Inoue, Simon Koefoed.

Rønne

Hjorths Fabrik · Bornholms Museum, Krystalgade 5, 3700 Rønne. Website: www.bornholmsmuseum.dk. Hjorths Fabrik er et arbejdende keramikmuseum. Derudover er der en omfattende udstilling af bornholmsk keramik og keramik fra Hjorths Fabrik i særdeleshed. Direktørboligen er indrettet med en særudstilling af den bedste unika-keramik fra Bornholm.

13.03.22→31.12.22 *Figuriner.* Hjorths Fabrik. Figurine-udstillingen perspektiverer samtidsværker af Irene Nordli (N), Malene Hartmann Rasmussen (DK/UK) og to lokale kunsthåndværkere Gitte Helle (DK) og Kumiko Kimbara Asti (DK) med værker fra vores samling. En samling hvor bl.a. Søholm, Michael Andersen, bornholmske pottemagere og Hjorths Fabrik er rigt repræsenteret.

Udstillingen bliver en dialog mellem figurinernes narrativer og ikke mindst formgivning og udsmykning gennem tiden. Figuriner - keramikfigurer - er en visuel historiefortælling, som kan have karakter af socialrealistiske gengivelser, parafraser eller udspringe af fantasi.

Alle udstillere vil være repræsenteret med mellem tre til syv værker afhængigt af figurinernes størrelser, og udstillingen Figuriner sætter hele Hjorths Fabrik i spil, da udstillingen breder sig i både udstillingslokaler, fabrik og butik.

Hjorths Fabrik vil i anledning af udstillingen genoptage produktionen af en af sine historiske figuriner, som vil blive solgt i butikken på Hjorths Fabrik.

Rønde

→30.04.22 *Hans Vangsø - keramik*. Boggalleriet, Hovedgaden 6B, 8410 Rønde. Website: <https://boggalleriet.dk>. *Hans Vangsø er internationalt anerkendt for sine keramiske værker og er noget helt særligt i dansk keramik, Fra værkstedet på Mols, har den ydmyge og beskedne kunstner formet og brændt keramik til en begejstret skare af besøgende på udstillinger i Japan, USA og England.*

Uddannelsen på Det Jyske Kunstakademi i Aarhus og et senere samarbejde med Gutte Eriksen, viser tydeligt slægtskab med den 'Jyske skole', hvortil Hans Vangsø formår at give sine værker en uomgælig styrke, robust elegance og et personligt udtryk. Hans Vangsø arbejder altid med stor rigdom i stoflighed og form. Værkerne præsenterer os for en stærk urkraft, hvor tilfældighedens samspil giver karakter.

Det handler om tradition, når det er allerbedst. Der er noget evigt gyldigt, uendeligt flot over monumentalt kraftfulde krukker og teksturer med aftryk af brændingens ild, metaller, salte.

De essentielle værker bærer den keramiske tradition som en stærk regelbundet kulturel arv, og alligevel sitrer hver krukke af nærvær og nyt liv.

For Vangsø handler keramik om meget mere end at skabe smukke genstande eller et nyt koncept. Værkerne præsenterer os for en stærk urkraft, hvor tilfældighedens samspil giver karakter. Han er fascineret af materialer og brændingsprocessen. De drejede emner er ofte manipuleret ved skæring, bankning og lignende til mere kantede former. Glasurerne er enkle feldspat-, aske- og leglasurer. Nogle står med den rå skærv, men alt er brændt mindst to gange sammen med eksperimenterende tilsætninger af metaller og brændbare materialer.

Hans Vangsø om ler, glasur og brænding:

"Mit ler er min egen blanding af stentøjsler alt efter hvad jeg kan få fat i. Alt starter på drejeskiven, hvad enten det ender som rundt eller kantet. Efter forglødning, hælder jeg glasurer over emnerne i et ret tykt lag, pakker tang og metal omkring. Herefter, forseglede i aviser og lerslikker, udsættes de for temperaturer fra 1250-1300° C i en gasovn, hvilket får materialerne til at boble og flyde. Salte og metaller reagerer sammen med ler og flamme, og giver ret usædvanlige og uforudsigelige effekter i farve og tekstur. Efter afkøling fjernes uønskede dele, der tilføres eventuelt salte og flere glasurlag. Hvert værk brændes 3-5 gange, indtil jeg opnår det ønskede resultat. Ultimativt sker det, at ler og glasur bliver til et samlet hele. - Mine værker er typisk teskåle, fade og krukker, - robuste og til daglig brug."

Rønne

Hjorths Fabrik · Bornholms Museum, Krystalgade 5, 3700 Rønne. Website: www.bornholmstmuseum.dk. *På Hjorths Fabrik kan du følge den keramiske produktion, se Hjorths Fabriks historie og museets samling af bornholmsk keramik tilbage til 1700-tallet samt familien Hjorths keramik i fire generationer. Endvidere er der i direktørbo-ligen en udstilling med nutidig bornholmsk keramik, når den er bedst. Dertil kommer Hjorths kontor, som står in-*

takt. Herudover særudstillingen: Kvinderne på Hjorths Fabrik.

Køppe Contemporary Objects, Munch Petersen Vej 9, 3700 Rønne, Website: <https://www.contemporary-objects.com>.

Silkeborg

Museum Jorn, Gudenåvej 7-9, 8600 Silkeborg. Website: <http://www.museumjorn.dk>.

Skælskør

Guldagergaard · International Ceramic Research Center, Æblehuset Heilmannsvej 31A, 4230 Skælskør. Website: <http://ceramic.dk>. [Se skulpturparken].

13.07.22 kl. 10.00-18.00 *Keramikfestival*. Skælskør. Website: <https://keramikfestival.dk>.

Thisted

18.11.22-17.12.22 *Dansk keramik*. Det Ny Kastet, Det Gamle Rådhus, Store Torv, 7700 Thisted. Website: <http://detnykastet.dk>.

Vejen

Vejen Kunstmuseum, Østergade 4, 6600 Vejen. Website: www.vejenkunstmuseum.dk. *Muset er på grund af renovering og nybygning lukket frem til ??? 2022.*

Viborg

Skovgaard Museet, Domkirkestræde 2-4, 8800 Viborg. Website: <http://www.skovgaardmuseet.dk>.

Skovgaard Museets samling omfatter kunst af fem generationer af familien Skovgaard samt værker af kunstnere i kredsen omkring dem. Samlingen belyser maleriets, billedhuggerkunstens og kunsthåndværkets historie i Danmark fra 1830 til 1960, herunder keramiske værker af Skovgaard'erne og Thorvald Bindesbøll m.fl.

Aars

01.01.23-05.05.23 *Samleren*. Himmerlands Kunstmuseum, Søndergade 44, 9600 Aars. Website: <https://himmerlandskunstmuseum.dk>.

Udstillinger hvor og hvornår – udlandet

ved Gunnar Jakobsen

Udstillingsoversigten er udarbejdet på grundlag af afsøgninger på Internettet. Oversigten dækker ikke alle lande. Oversigten indeholder et udvalg af udstillinger med keramik, udstillinger, hvor keramik indgår, og er ikke komplet for det pågældende land. Oversigten publiceres med forbehold for eventuelle aflysninger/ændringer. Inden et eventuelt besøg bør man derfor undersøge, om udstillingen nu er blevet til noget samt udstillingens åbningstider.

Skal man en tur til udlandet, så vil bl.a. følgende websites med gode links til museer eller med udstillingsoversigter kunne anbefales:

www.konstkalendern.se [Sverige]
<http://www.svensktkulturarv.se> [Sverige]
www.studiopottery.co.uk [Storbritannien]
www.keramikfreunde-keramos.de
www.thefrenchporcelainsociety.com

Nogle af de bedre tidsskrifter indeholder også gode omfattende udstillingsoversigter som bl.a.:

Ceramic Review - www.ceramicreview.com
Neue Keramik/New Ceramics - www.neue-keramik.de

Sverige

Falkenberg

RIAN Designmuseum, Skepparestrådet 2, S-311 74 Falkenberg. Website: <http://www.rian.se>.

→24.04.22 *Ruhwald vs. Stålhane*. Katalog. RIAN Designmuseum. *Anders Ruhwald är internationellt uppmärksammat för sina skulpturala verk och installationer, som ofta utgår från vardagens ting och miljöer.*

Keramikern Anders Ruhwald (f. 1974) är född och uppvuxen i Danmark, men verksam i USA sedan många år. Han är internationellt uppmärksammat för sina skulpturala verk och installationer, som ofta utgår från vardagens ting och miljöer.

Sedan flera år samlar han på stengods av Carl-Harry Stålhane (1920-1990) som var Rörstrands porslinsfabriks ledande konstnär under efterkrigstiden. I utställningen visar Anders Ruhwald nya verk som går i dialog med Carl-Harry Stålhans modernistiska stengods. Utställningen produceras av Rian i samarbete med Rörstrand Museum och Porslinsfestivalen i Lidköping.

21.05.22-28.08.22 *Lisa Larson - En resa genom åren*. RIAN Designmuseum.
Lisa Larson har sedan hon debuterade på 1950-talet låtit sin keramik spänna över ett brett område, från masstillverkade

djurfigurer till bruksgods och expressiva kärl med kraftigt ristade dekorer.

I denna retrospektiva utställning visas allt från träfigurer hon skar som tonåring till den välkända stengodsproduktionen från Gustavsbergs porslinsfabrik och de senaste årens formgivning för japanska tillverkare. Utställningen är framtagen av Rian i samarbete med en japansk utställningsproducent och premiärvisas nu i Sverige efter att ha turnerat i Japan 2020-2021.

Gustavsberg

Gustavsberg Porslinsmuseum, Nationalmuseum, Odelbergs väg 5, S-134 40 Gustavsberg. Website: <https://gustavsbergsporslinsmuseum.se>.

Gustavsbergs Porslinsmuseum är en del av Nationalmuseum. I samlingarna finns över 45.000 föremål från Gustavsbergsfabrikens 170-åriga historia. Runt 2.500 föremål presenteras utifrån olika teman i färg-sprakande scenografi. Du får uppleva allt från studiotill-verkat konstgods och prakturnor till välkända serviser och äldre sanitetsprodukter. Här finns även föremål av emalj och plast, samt provexemplar, det som aldrig kom att produceras.

→24.04.22 *Karin Björquist - en tanke tar form*. Gustavsberg Porslinsmuseum. *Möt en av 1900-talets främsta svenska formgivare och Gustavsbergs första kvinnliga konstnärliga ledare.*

Hennes formarv spänner mellan stapelbara kaffekoppar för rationella storkök till Nobelservisens varmvita benporcelain för såväl kungligheter som Nobelpristagare. Vi får följa skapandeprocessen och idéer om hur design kan bidra till kvaliteter i vardagen. Några av de teman som utforskas är hantverk översatt till industrivara, formgivning för välfärd och arkitektonisk keramik. Välkommen att upptäcka tanken bakom formen!

Göteborg

Röhsska Museet, Vasagatan 37-39, S-400 15 Göteborg. Website: <https://rohsska.se>.

Lerverk, Postgatan 8A, Kronhusbodarna, S-411 13 Göteborg. Website: www.lerverk.se.

Sintra, Landsväggsgatan 5, Haga, S-413 04 Göteborg. Website: www.sintra.se.

Höganäs

Höganäs Museum, Polhemsgatan 1, S-263 37 Höganäs. Website: <https://www.hoganasmuseum.se>. Se website for information om udstillinger.

Under 50-talet började museet samla och köpa in keramikföremål, som blev grunden till dagens unika keramiksamlingar. Museet har ett särskilt ansvar för keramikern där flera generösa donationer från bland annat Höganäsbolaget och Åke Holm, en av Höganäs stora keramikere, utgör en stor repre-

sentation i museets fantastiska samlingar. Förutom föremål formgivna av bland andra Helmer Osslund, Patrick Nordström och Albin Hamberg. Samlingarna omfattar även modern keramik och utökas ständigt genom donationer och inköp.

Keramiskt Center, Gärdesgatan 4B, S-263 39 Höganäs. Website: www.keramisktcenter.se. Se website for information om utställningar.

En permanent avdelning som handlar om den keramiska traditionen i Höganäs, om hur och varför Kullabygden fick sitt epitet Keramikbygden. Med fokus på Höganäsbolaget och Andersson & Johansson/Höganäs Keramik.

Lidköping

Rörstrand Museum, Fabriksgatan 4, S-531 30

Lidköping. Website: www.rorstrand-museum.se.

Rörstrand Museum är stängt för ombyggnad till 13 april 2022, öppnar 13 april 2022. Se website for utställningsinformation.

19.08.22-23.10.22 *Ruhwald vs. Stålhane*. Rörstrand Museum. Se RIAN Designmuseum, Falkenberg for information om utställningen.

Sedan flera år samlar keramiken Anders Ruhwald på stengods av Carl-Harry Stålhane, formgivet för Rörstrands porslinsfabrik på 1950- och 60-talen. Anders Ruhwald har fascinerats av Stålhanepjäsernas perfektion och tekniskt avancerade glasyrer, som var frukten av ett nära samarbete mellan olika yrkeskompetenser på fabriken.

Föremålen har utgjort en inspirationskälla för en ny serie av verk, som Anders Ruhwald kallar för *Glaser Stykker*. I utställningen visas trettio av Anders Ruhwalds *Glaser Stykker* tillsammans med närmare ett sextiotal *Stålhane*föremål.

Keramiken Anders Herwald Ruhwald är född och uppvuxen i Danmark, men är verksam i USA sedan många år. Sedan sitt genombrott i början av 00-talet har han haft en omfattande produktion av skulpturer och installationer, med glaserat lergods som främsta material. Ofta utgår han ifrån vardagens ting och miljöer och han har i flera större utställningsprojekt skapat platsspecifika verk för historiska byggnader. Ett återkommande tema i dessa projekt har varit hur former och erfarenheter från äldre dagar genljuder och upplevs idag och hur mötet med det historiska kan gestaltas fysiskt i produktionen av nya konstverk.

Stålhane pjäser kommer både från Anders Ruhwalds samling och andra privata samlingar och från Rörstrand Museum. Utställningen är produceras av Rian designmuseum i samarbete med Rörstrand Museum och Porslinsfestivalen i Lidköping. Till utställningen finns en flerspråkig katalog med texter av bl.a. Martina Margets, lärare på Royal College of Art i London och tidigare redaktör för tidskriften *Crafts*, och Shelley Selim, intendent vid Indianapolis Museum of Art.

Anders Ruhwald (f. 1974) är en av de internationellt mest väletablerade keramikerna i sin generation och hans arbeten finns i cirka 25 museisamlingar i Europa, USA och Asien. I Sverige är hans representerad i Nationalmuseums, Röhsska museets och Statens konstråds samlingar. Bland

hans större utställningar finns *The Anatomy of a Home: Saarinen House* (Cranbrook Art Museum, USA 2013), *The Body, The Mind, This Constructed World* (Casa Museo Jorn, Italien 2018) och *Century Garden* (Indianapolis Museum of Art, USA 2020).

Carl-Harry Stålhane (1920-1990) var knuten till Rörstrand 1939-1973 och fungerade under större delen av perioden som fabriken ledande konstnär. Han stod bakom både formgivning av servisgods och en omfattande ateljéproduktion av stengods liksom monumentala väggreliefer för offentlig miljö. Från 1973 arbetade han i den egna verkstaden Designhuset, som han startade och drev tillsammans med tidigare kollegor från Rörstrand. Under Rörstrandstiden ställde han ofta ut internationellt och finns representerad i ett femtontal museisamlingar i Europa och USA. Också idag uppmärksammas han internationellt som en av modernismens främsta svenska keramikere.

11.06.22-28.08.22 *Stämplad ALP*. Läckö Slott, S-531 99 Lidköping. Website: www.rorstrand-museum.se. Lidköpings Porslinsfabrik grundades i Örebro 1892 som P. A. Nymans grosshandel och porslinsmåleri. År 1900 etablerade man sig i Lidköping som Nymans Handels- och Porslinsmåleri AB för dekorerad av importerat rågods, främst från Bayern (Rosenthal). Företaget ombildades 1911 till AB Lidköpings Porslinsfabrik (ALP) och byggde då egna fabrikslokaler och flera ugnar.

Lund

Kulturen, Tegnersplatsen, S-22104 Lund. Website: www.kulturen.com. Vår samling av keramik är en av de största och mest betydande i Norden och kan berätta om viktiga händelser och utbyte mellan kulturer. Här finns Kinas keramik från äldsta tider fram till 1700-talets importerade "vita guld". Islamisk kultur och konst lyfts fram genom fajanser från Persien och Mellanöstern och i de spanskmoriska fajanserna.

Renässansens fajanser från Spanien, Italien och Holland möter det kinesiska porslinet och en europeisk porslinstradition utvecklas bland annat i Meissen. Den sprids med hantverkare över Europa och även till Sverige, först med fajanstillverkning vid Rörstrand och Marieberg och senare i porslin.

Stockholm

Kaolin, Hornsgatan 50, S-118 21 Stockholm.

Website: www.kaolin.se. Se website for utställningsinformation.

blås&knåda, Hornsgatan 50, S-118 21 Stockholm.

Website: www.blasknada.se. Se website for utställningsinformation.

Nationalmuseum, Södra Blasieholmshamnen, Stockholm. Website: <https://www.nationalmuseum.se>.

Designmagasinet: Om keramikens utveckling genom tiderna. I montrarna skildras material, trender och tillverkningsprocesser genom mer än 1 200 föremål, från 1700 till det allra senaste ur Nationalmuseums samling. Men också hur sam-

hällets skiftande behov och önsknings påverkar och påverkas av formgivning og materialutveckling.

Exempel på teman som behandlas är Inspiration från Kina under 1700-talets början, Svensk jugend 1850-1900, Swedish Grace, Pop og print från 1960-1970, Figurinens återkomst og Samtiden kommenterad.

Hallwylska museet, Hamngatan 4, 111 47 Stockholm.
Website: <http://hallwylskamuseet.se>.

→28.08.22 *Swedish Grace*. Konst og design i 1920-talets Sverige. katalog. Nationalmuseum.

Hundra år efter "det glada 20-talet" sammanfattar Nationalmuseum epoken i en storartad utställning. Förflytta dig bakåt i tiden via en parad av konst, konsthantverk, design, mode, fotografi, film og revy.

Epoken har kallats "det glada 20-talet". Världskrig og pandemi var över. Men 1920-talet var motsättningarnas decennium. Den uppslupna feststämningen blandades med hungersnöd, regeringskriser og hög arbetslöshet.

Medborgarna ställde nya krav på frigörelse og rättigheter. Tradition og nationalistiska tongångar ställdes mot ny teknik og internationell modernism. Vardagsnära skildringar og hantverksambitioner bröts mot postkubistisk modernism og industriell massproduktion. Spänningarna märktes inom såväl bildkonst og design, som film, fotokonst og dans.

Nu, hundra år senare, i efterdyningarna av en ny pandemi, sammanfattar Nationalmuseum epoken i en stor utställning. Förflytta dig bakåt i tiden via en parad av konst, konsthantverk, design, mode, fotografi, film og revy.

Begreppet Swedish Grace myntades av den brittiske arkitekturkritikern Philip Morton Shand när han, efter ett besök på Stockholmsutställningen 1930, konstaterade att svenskarna hade lämnat den nationella graciösa elegans som de hade omhuldat under 1920-talet.

1920-talets konstnärer hämtade inspiration från hela världen og en rad historiska epoker. Arkitekter, designer og konstnärer plockade former från antiken, det förhistoriska Egypten og Kina.

30.04.22-22.05.22 *Ulla Hansen*. Kaolin.

17.09.22-05.10.22 *Ryozo Miki*. Kaolin.

08.10.22-26.10.22 *Ann-Sofie Gelfius*. Kaolin.

Uppsala

Uppsala Konstmuseum, Drottning Christinas väg 1E, S-752 37 Uppsala. Website: <https://konstmuseum.uppsala.se>.

Norge

Bergen

20.05.22-11.09.22 *Nina Malterud*. Kode Art Museums and Composer Homes, Rasmus Meyers allé 9, N-5015 Bergen. Website: <http://kodebergen.no>.

Nina Malterud (f. 1951) har gjennom snart femti år vært en av Norges fremste kunstnere på sitt felt. Hun er en aktiv og aktuell kunstner, og en pionér i historien om det nye kunsthåndverket på 1970-tallet.

Malterud ble utdannet innen keramikk på Statens håndverks- og kunstindustriskole i Oslo på 1970-tallet, og hun har holdt seg til dette mediet i hele sin kunstneriske karriere. Hun har utført utsmykkinger, bygget store, skulpturale krukker for hånd, og laget kopper og fat. Når hun i dag lager ovale, runde eller rektangulære former, kan de leses både som fat, briker eller fliser og som bilder eller objekter.

I sin kunst er Malterud åpen for de visuelle resultatene som kan oppstå gjennom mer eller mindre styrte tilfeldigheter. Hun utforsker materialets muligheter og bruker glasurer i lag på lag på en fri og udogmatisk måte. Sporene etter prosessen er en vesentlig del av det visuelle språket.

«Nina Malterud. Materielle påstander» inngår i KODEs presentasjoner av sentrale kunstnerskap med tilknytning til Vestlandet. Utstillingen vises i Hovedsalen på Stenersen, KODE 2 og er kuratert av Jorunn Veiteberg. Den ledsages også av en større publikasjon.

Utstillingen viser arbeider fra tidsrommet 1975-i dag, i tillegg til skisser og annet arkivmateriale, mens over halvparten er nye arbeider fra 2000-tallet. De nyeste har ikke vært utstilt før. Godt over halvparten av verker er i kunstnerens eie, resten er lånt fra museer og private.

Kristiansand

SKMU Sørlandets Konstmuseum, Skippergata 24 B, N-4611 Kristiansand. Website: <http://skmu.no>.

Oslo

Nasjonalmuseet for kunst, arkitektur og design.

Website: <http://nasjonalmuseet.no>.

Det nye Nasjonalmuseet blir Nordens største konstmuseum og et sted for helt nye møter med kunsten. Aldri før har det vært bygget et konstmuseum som dette i Norge. Det nye Nasjonalmuseet blir det største kulturbygget i Norden. Museet bygges på den gamle Vestbanetomta i Oslo og åpner for publikum 11. juni 2022.

Kunst, design og arkitektur i nye sammenhenger. Hele 6.000 kunstverk skal stilles ut i den faste samlingsutstillingen. Utstillingen blir kjernen i museet. Her vil eldre og moderne kunst, arkitektur, design, kunsthåndverk og samtidskunst møtes i nye sammenhenger.

10.11.22-26.03.23 *Grayson Perry*. Nasjonalmuseet. *Grayson Perry er blant Storbritannias mest feirede og internasjonalt anerkjente kunstnere. I 2003 vant Perry den prestisjetunge Turner-prisen for sine nyskapende bildefortellinger*

og sitt skarpe satiriske blikk på engelsk kultur- og samfunns- liv. Han har bakgrunn som bildekunstner, men begynte å eksperimentere med keramikk som kunstnerisk uttrykk i 1980-årene. Selv om Perry i dag arbeider med en rekke forskjellige sjangre, er det keramiske vaser med humoristiske og provoserende bildefortellinger som har blitt hans varemerke.

Utstillingen vil gi innblikk i Grayson Perrys kunstneriske produksjon fra 1980-årene og fram til i dag. Den inkluderer keramikk, skulpturer i tre og metall, grafikk, monumentale bildevever og broderier. Interessen hans for håndverks- og gjenstandskultur vil også framheves. I sin helhet representerer mangfoldet av verk og sjangre sentrale temaer i Perrys kunstnerskap.

Perrys personlige og mellommenneskelige blikk på samfunnet vil komme tydelig fram i utstillingen. Verkene kretser om temaer som identitet, samfunnsklasser, kjønnsroller og konsumersamfunnet. Kunsten hans avdekker og utfordrer samfunnets normer, verdier og tabuer, strukturer som påvirker vår selvoppfattelse og selvtillit – og hvordan andre ser på oss.

Trondheim

Nordenfjeldske Kunstindustrimuseum, Munkegata 3-7, N-7013 Trondheim. Website: <https://nkim.no>. 1. februar 2021 stengte vi bygningen i Munkegata på ubestemt tid.

Finland

Helsinki

Design Museum, Korkeavuorenkatu 23/Högbergsgatan 23, SF-00120 Helsinki. Website: www.designmuseum.fi.

Design Museum Arabia, Tavastvägen 135, SF-00560 Helsinki. Website: www.designmuseum.fi.

Storbritannien

Aberystwyth

Aberystwyth Arts Centre, Penglais, Aberystwyth, Ceridigion, Wales SY23 3DE. Website: <https://ceramics-aberystwyth.com>. Se website for utstillingsinformasjon.

Bath

The Museum of East Asian Art, 12 Bennett Street, Bath BA1 2QJ. Website: <https://meaa.org.uk>. The Museum of East Asian Art's permanent collection consists of some 2,000 objects, mostly from China and East Asia, representing 7,000 years of art and craftsmanship. The artefacts include a comprehensive jade collection, ceramics, carvings, metalware and lacquerware. The museum also highlights Bath's historical relationship with China – the trade in tea and porcelain being an important aspect of 18th century Bath's social life.

Victoria Art Gallery, Bridge Street, Bath BA2 4AT, Somerset. Website: <https://www.victoriagal.org.uk>.

Bideford

The Burton Art Gallery and Museum, Kingsley Rd, Bideford, Devon EX39 2QQ. Website: <https://www.burtonartgallery.co.uk>.

Pots have been produced in north Devon since the Middle Ages, using the local clay found at Fremington.

At one time thousands were made for use in local homes and farms and exported to parts of England, South Wales and to the American colonies.

Bideford's history is intimately bound up with the pottery industry. In the 17th century small ships voyaged to the New World with cargoes of pots - many examples of which can be found there today in museums. Due to the accessibility of clay and wood, potters made a good living in the Bideford area and many became wealthy trading merchants. Vast quantities of pots, crocks and ovens left Bideford Quay for the settler sites of Virginia and the ships returned laden with tobacco.

Much of the pottery produced around Bideford was plain earthenware for cooking and storage. North Devon is particularly well known for its harvest jugs. These were made for celebrations and were covered with shapes and patterns from the natural world, and might also be inscribed with poems or sayings. This area is also famous for two decorative techniques. One is slip trailing, which is the use of slip - or liquid white clay - to dip pots or trail patterns on them. The other is sgraffito: a technique for making shapes by scratching through slip to reveal the clay underneath.

The Ceramics Collection at the Burton at Bideford is a unique and significant collection of predominately North Devon slipware. It provides an ideal introduction to the history and heritage of ceramics in the area. Dating from the late 1600s to the 1970s, both everyday domestic ware and fine decorative pieces are included. Locally-produced 'harvest jugs' form an important part of the collection.

28.03.22-22.05.22 *Taking Tea*. The Burton Art Gallery and Museum.

Drinking tea is a global affair. From the Japanese tea ceremony to the British cuppa, tea is intimately entwined with social life. Tea was first introduced into Britain in the 17th century, and by the 18th century, had become a fashionable drink for polite society. Ceramic objects such as teapots, tea bowls, cups and mugs are all part of the pleasure of drinking tea.

This exhibition will feature works from the Ceramic Collection of Aberystwyth University as well as pieces from The Burton's own permanent collection.

Bovey Tracey

30.07.22-18.09.22. *Japanese Potters*. A selection of work by contemporary Japanese Potters. Devon Guild's

Riverside Gallery, Riverside Mill, Bovey Tracey, Devon TQ13 9A. Website: www.Crafts.org.uk.

The variety and skills of Japanese potters are renowned, and going back to Bernard Leach and Shoji Hamada, there is a strong tradition of links between the UK and Japan in the world of ceramics, particularly in the South West. This tradition continues to the present day; this exhibition will show a group of mid-career Japanese potters, some of whom are from Mashiko, the town known for its potteries, and where Shoji Hamada lived.

Bowness-on-Windermere

Blackwell, The Arts & Crafts House, Bowness-on-Windermere, Cumbria LA23 3JT. Website: www.blackwell.org.uk.

Brighton

Brighton Museum & Art Gallery, Royal Pavilion Gardens, Brighton BN1 1EE. Website:

<https://brightonmuseums.org.uk>.

A selection of ceramic vessels, plaques, tiles and ornaments dating between the 1600s and 1900s, the collection of 2000 plus pieces illustrates British popular culture, politics, history and society.

Based on 23 themes outlined by the collector Henry Willett including professions, crime, religion, pastimes and clubs, the pieces on display offer a snapshot into British culture.

The Ceramic House, 75 Stanmer Villas, Brighton BN1 7HN. Website: <http://www.theceramichouse.co.uk>.

Cambridge

Fitzwilliam Museum, Trumpington Street, Cambridge CB2 1RB. Website: www.fitzmuseum.cam.ac.uk.

Some of the finest manufacturers and decorators are represented in the exceptional collection of earthenware and porcelain pieces, covering a range of forms from decorative sculpture to practical tableware, tiles and vases. The ceramics collection, which is still being expanded today, forms part of the museums 30,000 strong Applied Arts collection.

The Fitzwilliam Museum is home to one of the most important collections of European, Middle Eastern and Far Eastern ceramics in the United Kingdom. Both earthenware (Iznik, Minai, Italian Maiolica, Delft, Staffordshire, etc.) and porcelain (Ming, Imari, Meissen, Sèvres, Chelsea, etc.) are represented in the collection in myriad forms, from tableware and tiles to vases and sculptures. Amongst the collections on display are pieces from the finest manufacturers and most talented decorators, many of which were commissioned for patrons who were arbiters of taste in their times. Acquired from some of the most prolific nineteenth- and twentieth-century British collectors, the collection also embodies connoisseurial tastes for ceramics in the United Kingdom.

One of the stars in the Fitzwilliam's Asian collections is what is considered to be the best group of Korean Koryo

celadon pottery outside of Korea. This variety of ceramics was the standard pottery produced in Korea during the Goryeo dynasty, and has a beautiful, distinctive, pale green hue.

The delights from Japan include hundreds of carved netsuke, Japanese sword fittings and blades and a splendid collection of Imari and Kakiemon porcelain - the best anywhere in the UK.

→24.07.22 *Magdalene Odundo in Cambridge.* Fitzwilliam Museum. *Magdalene Odundo DBE is one of the greatest ceramic artists working today. Her distinctive, burnished vessels are informed by a range of art and craft traditions from around the world.*

This display marks 50 years since Odundo moved from Kenya to Cambridge to take an Art Foundation Course at Cambridge School of Art. Intending to study graphic design, Odundo soon switched her focus to ceramics, inspired by Zimbabwean-born pottery teacher, Zoë Ellison. Ellison encouraged Odundo in her first attempts at making and introduced her to a number of contemporary British studio potters.

Immersed in Cambridge, Odundo visited The Fitzwilliam Museum and the Museum of Archaeology and Anthropology where she was captivated by the versatility of clay and hugely influenced by the variety of ceramics from around the world on display.

These visits to Cambridge museums combined with Ellison's teaching underpinned Odundo's decision to embark on a career in ceramics and inspired her subsequent trips to train with women potters in Nigeria and Kenya.

In this display, Odundo brings together a selection of the global ceramics from Cambridge collections that were key to this formative period and examples of her own unmistakable work.

→19.06.22 *Ai Weiwei: The Liberty of Doubt.* katalog. Kettle's Yard, Castle Street, Cambridge CB3 0AQ. Website: <https://www.kettlesyard.co.uk>.

We are delighted to present a new exhibition by Ai Weiwei (born 1957, Beijing, China), one of the world's most renowned and significant artists. The exhibition explores truth, authenticity and value, as well as globalisation, the coronavirus pandemic and current geopolitical crises.

In the ground floor galleries there is a single installation devised by Ai Weiwei. This is the first time the artist has juxtaposed historic Chinese objects with his own artworks. The antiquities on display were acquired by Ai Weiwei at an auction in Cambridge in 2020. He has identified some as original, including from the Northern Wei (386 – 534CE) dynasty, and others as counterfeits, later copies of original works.

Ai Weiwei's own works, beautifully crafted in jade, marble and porcelain, explore contemporary issues, draw on his life story and transform familiar artefacts into iconic objects.

The exhibition also includes one of the artist's most famous images, 'Dropping a Han Dynasty Urn', made here in LEGO bricks. On the second floor of Kettle's Yard, you can watch three of the artist's documentary films, *Coronation* (2020), *Cockroach* (2020) and *Human Flow* (2017). These remarkable films examine and illuminate the pandemic in Wuhan, China, the student protests in Hong Kong and the global migration crisis. *Two Fairytale Chairs* (2007) have been placed in the Kettle's Yard House for visitors to use.

Durham

The Bowes Museum, Barnard Castle, Co Durham DL12 8NP. Website: <http://thebowesmuseum.org.uk>. The collection pottery features objects from the 16th to 19th centuries, with a particular focus on French porcelain and delicate faïence pieces. The Bowes Museum also has a strong collection of English and Oriental pottery, and pieces from most of the major German porcelain producers. Some high-lights of the vast and vivid collection include 18th century Dutch Delft vases, the Lady Ludlow collection - dominated by rococo ceramic birds, and Japanese Arita ware.

Farnham

Crafts Study Centre. University for the Creative Arts, Falkner Road, Farnham, Surrey GU9 7DS. Website: <https://www.csc.uca.ac.uk>. See website for udstillinger. The Crafts Study Centre holds an outstanding collection of objects and archives which are central to the history of the 20th century studio crafts movement in Britain. The ceramics collection dates broadly from c.1920 to present day. Many pioneer and leading studio potters are represented and fine examples of their work are, in certain cases, supported by archives. The Centre holds archive material from Michael Cardew, Marianne de Trey, Henry Hammond, Bernhard Leach and Dame Lucie Rie. Richard Batterham, Michael Cardew, Hans Coper, Bernhard Leach, Lucie Rie, Katherine Pleydell-Bouverie and William State Murrey, etc are some of the makers represented in the collection.

13.09.22-12.08.23 *A private view*. Curated by Magdalene Odundo. Crafts Study Centre.

Dame Magdalene Odundo has had a long association with the University for the Creative Arts. She is a distinguished alumnus, sometime Professor of Ceramics, now Emeritus Professor, and since 2019, Chancellor of the University. Her ceramic vessels are on a quest for 'perfect simplicity, for natural forms; and as Christopher Frayling has said, express 'an art which transformed energy and inspiration into restraint and beauty'. In this exhibition, Odundo presents her vessels and drawings alongside works she has selected from the Crafts Study Centre's collections. The presentation offers a means of inquiry, dialogue and deep personal conversation.

20.09.22-10.12.22 *New Craftsmen, St Ives: The craft of selling*. Crafts Study Centre.

The Crafts Study Centre holds two important archives relating to the selling of crafts: that of *The Craftsmen's Shop* and *New Craftsman*, both established in Fore Street, St Ives. These provide the foundational documents for an exhibition

that reflects on their connected histories. The first shop drew on the vision of David Leach and Robin Nance ('the craftsmen') and the second the inspirational partnership of Janet Leach and Mary 'Boots' Redgrave.

The first shop promoted Leach Pottery and Nance Woodwork 'in conjunction with good contemporary handweaving, printed textiles and other handicrafts which look well and go naturally together; and New Craftsman presented high quality design and major ceramic artists, such as Lucie Rie and Hans Coper, moving into the promotion of significant fine art from Cornwall and jewellery by outstanding figures such as Breon O'Casey. A new book by Crafts Study Centre Director, Simon Olding, will be published to accompany the exhibition, which is presented in association with New Craftsman Gallery, St Ives.

Gateshead

Shingley Art Gallery, Prince Consort Road, Gateshead NE8 4JB. Website: <https://shingleyartgallery.org.uk>.

The Shingley Art Gallery opened in 1917 with a collection of 504 paintings bequeathed by local solicitor Joseph Shingley. Since then the collection has grown to include nearly 800 paintings and collections of works on paper, decorative art and contemporary craft. The Shingley's art collections were designated as being of national importance in 1998.

In 1977 the Shingley began collecting contemporary art made in Britain. Over the last 25 years the venue has become established as a national centre for contemporary craft and has built up one of the best collections outside London, including ceramics, wood, metal, glass, textiles and furniture. **Henry Rothschild Study Centre.** The Shingley is also home to The Henry Rothschild collection of studio ceramics. In 1946, Henry Rothschild opened Primavera in London. It became the country's leading craft retailer. The shop stocked furniture, textiles and glass but mostly ceramics. Henry Rothschild was an important figure for craftspeople, offering them his encouragement and support. He worked hard to promote the best potters when others had yet to take notice.

The Henry Rothschild Study Centre presents a superb collection of 20th century craft and design amassed by Henry Rothschild between the 1940s and 2006. The collection includes work by leading ceramicists working in Britain and internationally since the 1950s.

Although wide-ranging, the collection was not intended to be comprehensive or encyclopaedic. It is a testament to Henry Rothschild's passion for ceramics and his zest and enthusiasm for discovering outstanding works made by highly skilled craftspeople. In his own words, every piece 'has its own story to tell and gives great pleasure on daily acquaintance'.

The Study Centre is the culmination of a long relationship between Henry Rothschild and the Shingley Art Gallery that began in 1990 with loans and gifts to the gallery. Henry was attracted to the Shingley's commitment to encouraging public engagement with contemporary craft and design. Today the Shingley is home to more than 330 works originally collected

by Henry. This Study Centre enables us to see Henry Rothschild's collection en masse for the first time.

Hove

Hove Museum and Art Gallery, 19 New Church Road, Hove BN3 4AB. Website: <https://brightonmuseums.org.uk>.

Langport

Muchelney Pottery, Muchelney, Nr. Langport, Somerset TA10 0DW. Website: www.johnleachpottery.co.uk.

Leeds

Craft Centre & Design Gallery Leeds, Leeds City Art Gallery, The Headrow, Leeds, West Yorkshire LS1 3AA. Website: www.craftcentreleeds.co.uk.

London

British Museum, Great Russell St, London WC1B 3DG. Website: www.britishmuseum.org.

Victoria and Albert Museum, Cromwell Road, South Kensington, London SW7 2RL. Website: www.vam.ac.uk.

Contemporary Ceramics Centre, Great Russell Street 63, Bloomsbury, London WC1B 3BF. Website: www.cpaceramics.com. Altid et besøg værd. Har også en fin website med britisk keramik.

Contemporary Ceramics Centre is the only retail gallery in London specialising exclusively in British Studio Ceramics.

The gallery is a benchmark for current practice in studio ceramics and with an annual exhibition programme and regularly changing display, it is always possible to see and buy a wide range of work from functional tableware to individual collector's pieces.

Contemporary Applied Arts, 6 Paddington Street, London W1U 5QG. Website: www.caa.org.uk.

Erskine, Hall & Coe, 15 Royal Arcade, 28 Old Bond Street, London W1S 4SP. Website: www.erskinehallcoe.com.

Marsden Woo Gallery, 229 Ebury Street, London SW1W 8UT. Website: www.marsdenwoo.com.
Our gallery space is now closed and we are based full-time at our exclusive Belgravia showroom where we carry a carefully curated stock of important artwork by our featured artists.

Thrown, Highgate Contemporary Art (Ground Floor), 26 Highgate High Street, Highgate, London N65JG. Website: <https://www.throwncontemporary.co.uk>.

Messums, 28 Cork Street, London W1S 3NG. Website: <https://www.messumslondon.com>.

→26.03.22 *Raku*. Contemporary Ceramics Centre.

The following ceramicists share the passion of the Raku firing process. Originally developed in Japan, this technique sees pieces fired at relatively low temperatures and removed while still glowing hot and left to cool in the air.

Western Raku follows much of the same process, however the works are fired at much higher temperatures and left to cool in containers filled with combustible material. This gives the surfaces of the finished ceramics a distinctive texture.

Joy the works of Tim Andrews, Kate Schuricht, Patricia Shone, Moyra Stewart, David Roberts, and Stephen Murfitt himself as you explore each maker's stylistic take on the Raku firing process.

31.03.22-23.04.22 *Shazzasplaxxa*. Contemporary Ceramics Centre. *Sandy Brown has been working on commissions in the past few years, one of her most recent being Earth Goddess, a large monumental public art sculpture due for installation in May.*

She loves painting ceramics with her coloured glazes and hopes for people to feel the joy in her work, uplifted by the lively freedom. She has started incorporating textures into the clay with stamps and is now working on some sculptural forms. She plays with the colours of the clay, laminating layers of black clay with brick and with porcelain.

"I am enjoying further exploring my coloured glazes on the large platters, which are great vehicles for random spontaneous fun, for being in the moment."

Sandy enjoys developing functional forms in an expressive way, so that they are sculptural and are works of art. She particularly likes making new forms such as cake platters, which can be any number of interesting shapes. "As long as it can hold a cake, it's a cake platter!"

→26.09.22 *Richard Batterham: Studio Potter*. Bogudgivelse. V&A, Room 146. *Richard Batterham (1936-2021) was one of the most revered potters of his time. This display presents a unique collection of pots, selected with Richard from his archive, tracing his exploration of form and uncompromising dedication to pottery.*

Richard Batterham dedicated his life to all aspects of making a pot. From mixing his own clay to packing the kiln, he viewed each stage as equally important for producing a good pot and was committed to the whole process of making.

While other potters might hire help to support their work or undertake some of the manual tasks, Richard preferred to work alone and completed each element of the process himself. He produced hundreds of pots every year for over 70 years and wrote meticulous lists of everything he made. Working in this way was incredibly hard work and required absolute focus and dedication to his craft, but he took great enjoyment from making pots and believed that he had been "chosen to do it".

Manchester

Manchester Art Gallery, Mosley Street, Manchester M2 3JL. Website: www.manchesterartgallery.org.

Norwich

The Sainsbury Centre for Visual Arts, University of East Anglia, Norwich, Norfolk NR4 7TJ. Website: <https://www.sainsburycentre.ac.uk>. *Not formally part of the Robert and Lisa Sainsbury Collection, the Lisa Sainsbury Ceramics Collection represents a major collection of 20th century studio ceramics. Lisa Sainsbury's collection of modern pots began in the 1950s, when she and Sir Robert first purchased work by Lucie Rie.*

A remarkable group of pots by Lucie Rie, as well as examples from her war-time work in button production, are the highlights of the collection. The Sainsbury's friendship with Lucie Rie led them to the work by Hans Coper, with Sir Robert seeing his works as "sculptures". The Sainsbury Centre now holds the largest public collection of Hans Coper ceramics, many donated by his widow after his death in 1981.

The collection also includes pieces by Rie's and Coper's contemporaries such as Bernard Leach and Shoji Hamada. Other artists represented include; James Tower, Ewen Henderson, Claudi Casanovas, Rupert Spira, Jennifer Lee, Julian Stair, Sara Radstone, Gabrielle Koch and Ian Godfrey.

Other highlights include a selection of Lucie Rie's work in wartime button production, and pots by Rupert Spira and James Tower.

→14.08.22 *Richard Slee: Swans.* East End Gallery, The Sainsbury Centre for Visual Arts.

In this new work by acclaimed ceramic artist Richard Slee, fourteen majestic swans glide across the tranquil surface of the museum plinth. With twisting, sinuous necks and red latex beaks, the swans exude a restless, inquisitive energy that animates the surrounding space. Their spiralling bodies call to mind spinning tops and evoke a child-like sense of delight. Slee uses the subversive power of humour to interpret and reframe familiar objects. Swans is a mischievous nod to the traditions of illustrious porcelain manufactories, such as Meissen, whose graceful and naturalistic swans were famous from the eighteenth century onwards.

Oxford

Ashmolean Museum, Beaumont Street, Oxford OX1 2PH. Website: <https://www.ashmolean.org>.

European ceramics and glass. Thanks to the scholarly collecting of C.D.E. Fortnum the Ashmolean possesses Italian, Spanish and Mexican maiolica collections of international importance. These are complemented by a comprehensive collection of Delftware from the Marshall, Reitlinger, Jahn and Oppenheimer collections and by the English tiles from the collection of Dr Anthony Ray. In addition there are noteworthy collections of English slipware, Toby jugs and English and German salt-glazed stoneware.

The porcelain collections include the Marshall Collection, the most extensive and encyclopaedic collection of early coloured Worcester porcelain in existence. There is also an exceptionally rare example of 16th-century 'Medici' porcelain and important groups of 18th-century porcelain from other English and Continental factories.

In the refurbished 19th-Century Art Galleries there are new acquisitions and loans of 19th-century Art Pottery, including important pieces by the Martin brothers and by Christopher Dresser for Minton, Wedgwood, Linthorpe and Ault.

Over the past 30 years the Museum has assembled a comprehensive collection of British Studio Ceramics.

China. *Chinese ceramics have always been highly regarded and avidly collected and the Ashmolean collection mainly comprises earthenware, high-fired ware and porcelain from China's most famous kilns. It also includes the most important collection of greenware celadons outside China. Many of the 17th- and 18th-century porcelains the museum now houses were acquired during the 19th century, although a few were presented by Elias Ashmole himself in 1683.*

Japan. *The Japanese collection is now best known for its ceramics, in particular the collection of seventeenth- and eighteenth-century export porcelain which is one of the most comprehensive collections in the world. Ceramics for the Japanese market are also well represented, including fine examples of Arita, Nabeshima and Hirado porcelain, tea ceremony wares and Kyoto earthenwares.*

Islamic Middle East. *The Museum's extensive collection of Islamic ceramics dating from the 8th to the 19th centuries is particularly important. Numbering over 1500 pieces, this collection forms a major resource for research and teaching both for the University of Oxford and visiting students and scholars.*

The collection's core is formed by the generous gifts to the Museum by Sir Alan Barlow and Gerald Reitlinger, in 1956 and 1978 respectively. A significant selection of vessels and tiles is on permanent display in the Islamic Middle East gallery. The Museum's collection is complemented by extensive archaeological material from Islamic Syria, Iraq and Iran.

Oxford Ceramics Gallery, 29 Walton St, Oxford OX2 6AA. Website: www.oxfordceramics.com.
See website for udstillingsinformation.

Ruthin

Ruthin Craft Centre, Centre for Applied Arts, Park Road, Ruthin, Denbighshire, Wales LL15 1BB. Website: www.ruthincraftcentre.org.uk.

St. Ives

Leach Pottery, Studio & Museum, Higher Stennack, St Ives, Cornwall TR26 2HE. Website: <https://www.leachpottery.com>. See website for yderligere udstillingsinformation.

Stoke-on-Trent

The Potteries Museum & Art Gallery, Bethesda Street, City Centre, Stoke-on-Trent ST1 3DW. Website: www.stokemuseums.org.uk.

The Potteries Museum holds the world's most comprehensive collection of Staffordshire pottery. The collection is not limited to just Staffordshire pottery though, everything from Neolithic pottery to an impressive assortment of 20th century British studio ceramics is on show.

Gladstone Pottery Museum, Uttoxeter Road, Longton, Stoke-on-Trent, ST3 1PQG. *The last complete Victorian Pottery factory in the country.*

Wedgwood Museum, Wedgwood Drive, Barlaston, Stoke-on-Trent, Staffordshire ST12 9ER. Website: www.wedgwoodmuseum.org.uk.

The Wedgwood Museum tells the story of the Josiah Wedgwood and Sons company who, in the late 1750s, began producing what would become the one of the world's most famous pottery brands.

As well as having the museum, The World of Wedgwood is also the site of Wedgwood's working factory, open for tours, so you can learn about the casting, design, and decoration developed over 250 years, then watch it being done today.

Swadlincote

Sharpe's Pottery Museum, West Street, Swadlincote, Derbyshire DE11 9DG. Website: <https://www.sharpespotterymuseum.org.uk>.

The museum tells the story of the pottery and South Derbyshire's pivotal role in the development of sanitary ware such as toilets, sinks and sewage pipes. Sharpe's manufactured sanitary ware using local clay for a century – from the 1850s to 1950s, closing in the 60s after struggling to modernise following the Clean Air Act.

As well as sanitary ware there are many other examples of domestic and decorative work by other potteries local to South Derbyshire on display. An exhibit in collaboration with The National Forest examines the negative impact the coal and clay industries had on the local area, and the recent transformation of this landscape.

Swindon

Swindon Museum and Art Gallery, Bath Road, Swindon, Wiltshire SN1 4BA. Website: www.swindonmuseumandartgallery.org.uk.

Telford

Coalport China Museum, High Street, Telford TF8 7HT. Website: <https://www.ironbridge.org.uk>.

The beautifully bizarre-looking bottle kilns sitting proudly on site at Coalport China Museum give away what this site was used for between the late 1700s and early 1900s. Coalport China was a major manufacturer of fine porcelain and its founder, John Rose, was instrumental in developing new decorating techniques and glazes.

The factory produced some exquisite pieces during its operation, and the museum now holds the official National Collections of Caughley and Coalport china. Of the objects on display, the colossal Northumberland Vase – the largest item ever made by the pottery - and the china made for Queen Victoria stand out as partially spectacular pieces.

Uppingham

Goldmark Gallery, 14 Orange Street, Uppingham, Rutland LE15 9SQ. Website: <https://www.goldmarkart.com>. See website for udstillingsinformation.

Wardlow Mires

11.09.22-12.09.22 *Wardlow Mires Pottery & Food Festival. A Celebration of the Table. A bustling festival of pots and food in the Peak District. Three Stags' Heads, Wardlow Mires, Derbyshire SK17 8RW. Website: www.potsandfood.co.uk.*

Winchcombe

Winchcombe Pottery, Broadway Road, Winchcombe, Gloucestershire GL54 5NU. Website: <http://www.winchcombepottery.co.uk>.

Wolverhampton

William and Evelyn De Morgan. Malthouse Gallery, Wightwick Manor and Gardens, Wightwick Bank, Wolverhampton, West Midlands WV6 8EE. Website: <https://www.nationaltrust.org.uk/wightwick-manor-and-gardens>.

We are working in partnership with the De Morgan Foundation to bring a new exhibition from their collection of art and ceramics. William and Evelyn De Morgan were one of the most energetic and creative couples of the late 19th and early 20th century. He worked with William Morris, supplying Morris & Co with iconic red lustre tiles and decorative ceramics. She studied art at the Slade School and developed a vivid technique in the later Pre-Raphaelite style.

Our new exhibition will explore what motivated them as artists, look at their creative process and showcase how they reacted to the socio-political changes of the era as they strived for a better, more beautiful world.

Worcester

Bevere Gallery, Bevere Lane, Worcester, Worcestershire WR3 7RQ. Website: <http://beveregallery.com>.

Croome, [near High Green], Worcester, Worcestershire WR8 9DW. Website: <https://www.nationaltrust.org.uk/croome>. *Historical objects from the 6th Earl of Coventry's collection have returned to Croome. Very important pieces that have been absent for over 70 years - including Lord Coventry's exquisite Meissen, Worcester and Sèvres porcelain - are presented in unique ways.*

York

Centre of Ceramic Art (CoCA), York Art Gallery, Exhibition Square, York YO1 7EW. Website: www.centreofceramicart.org.uk.

CoCA highlights and celebrates our collection of British Studio Ceramics, which is the largest and amongst the most important in the UK and covers the entire British studio ceramics movement.

Formed mainly of large gifts from significant private collectors, it retains the unique personality, passions and obsessions of its creators, providing an insight into the socio-economic development of the British studio ceramics movement.

The collection is supported by extensive and fascinating archives, as well as historical collections of ceramics which date back to prehistory.

CoCA is housed in two beautiful new gallery spaces on the first floor of York Art Gallery and will present changing exhibitions and displays, new acquisitions, and commissions.

The Anthony Shaw Collection. Anthony Shaw has been collecting art for over 40 years. His collection is now on long term loan to York Museums Trust. Shaw is particularly drawn to work that explores the sculptural and painterly qualities of clay.

In the first display of his collection in York, which opened on 1 August 2015, Shaw selected a variety of work by an array of artists. These included sculptural pieces by Gordon Baldwin and Ewen Henderson, figurative mixed media work by Kerry Jameson, and functional ceramics by Jim Malone.

Shaw has always felt that his collection is most at home in a domestic environment, and worked with the ceramist Martin Smith to develop a domestic-style space in which to show his collection.

Taking the form of two rooms, Shaw placed his objects on furniture, between books on shelves, and in front of paintings, inviting visitors into the space to share the experience of living with a collection.

→April 2023 *The Yorkshire Tea Company*. W.A. Ismay and his Collection of British Studio Pottery Katalog. York Art Gallery, Exhibition Square, York, YO1 7EW. Website: <https://www.yorkartgallery.org.uk>.

Explore the remarkable collection of W.A. Ismay MBE (1910-2001), the UK's most prolific collector of post-war British studio pottery, in a new exhibition opening at York Art Gallery's Centre of Ceramic Art (CoCA) this month. Ismay accumulated over 3,600 pieces by more than 500 potters between 1955 and 2001. Upon his death, he left his collection and its associated archive to the city of York. It has been 20 years since the Ismay Collection moved from private to public ownership, and CoCA are celebrating that anniversary with an exciting new display.

Items from Ismay's vast archive documenting his life and ceramics collection will be on public display for the first time, offering visitors the chance to learn more about his

remarkable life. The eclectic collection on display will include objects created by many of the most significant potters working in the UK, such as Lucie Rie, Hans Coper, Bernard Leach and Michael Cardew, as well as examples of work by lesser-known makers. Themes explored include competitive collecting, functional ceramics and domestic display. There is a focus on key artists in the collection, particularly those working in Yorkshire, such as Barbara Cass who had a studio on The Shambles, York and Sheffield-born Jim Malone, the potter whom Ismay collected the most works by.

Tyskland

Bamberg

Sammlung Ludwig, Altes Rathau, Obere Brücke 1, D-96047 Bamberg. Website:

<https://museum.bamberg.de/sammlung-ludwig>.

Berlin

Bröhan-Museum, Schloßstraße 1a, D-14059 Berlin (am Schloß Charlottenburg), Website: www.broehan-museum.de. 1. Mittwoch im Monat freien Eintritt.

The collection at Bröhan-Museum includes applied arts and fine art from the end of the 19th century until the start of the Second World War. It is divided into three areas: of international significance is the collection of art nouveau, providing a truly representative overview of the art of this period. In the collection area of art deco and functionalism, the museum has outstanding examples of modern design from the 1920s and 1930s, from exquisite individual pieces to items that went into serial production. An extensive collection of paintings and prints from the Berlin Secession completes the museum's holdings.

The **art nouveau** collection is the heart of Bröhan-Museum. It shows the various national incarnations of this movement, for example, the English arts and crafts movement, French art nouveau, German and Scandinavian Jugendstil, and the Viennese Secession. The museum owns outstanding works by Hector Guimard, Eugène Gaillard, and Louis Majorelle, and significant ensembles of work by Henry van de Velde, Peter Behrens and Alfred Grenander. The porcelain collection is especially rich, featuring works from the most important German, French, and Scandinavian manufacturers, including Königliche Porzellan-Manufaktur Berlin, Meissen, Royal Copenhagen Porcelain Manufactory, Manufacture Nationale de Porcelaine de Sèvres and the porcelain makers Rörstrand and Bing & Grøndahl. The glass art of art nouveau is represented by works by Emile Gallé, Daum Frères et Cie. and Johann Loetz Wwe.

Art Deco. Bröhan-Museum possesses first-class holdings of French art deco furnishings, including several designs by Jacques Emile Ruhlmann, but also significant works from the designers Dominique and Süe et Mare. In the realm of metal-working, the collection includes iron pieces by Edgar Brandt and silver by Jean Puiforcat and Tétard Frères. German art deco is featured with ceramics from Hael-Werkstätten and metal work from the Reiman-Schule.

Functionalism. *Functionalist approaches to design can be found early on around Deutscher Werkbund, represented by works by leading members like Richard Riemerschmid, Bruno Paul, Hermann Gretsch, and Wilhelm Wagenfeld.*

Kunstgewerbemuseum, Staatliche Museen zu Berlin, Kulturforum, Matthäikirchplatz, D-10785 Berlin.
Website: www.smb.museum.

Keramik-Museum Berlin, Schustehrusstraße 13, D-10585 Berlin-Charlottenburg. Website: www.keramik-museum-berlin.de.

Galerie Theis, Schustehrusstraße 15, D-10585 Berlin-Charlottenburg. Website: www.galerietheis.de.

Studio Galerie Berlin, Frankfurter Allee 36 A, D-10247 Berlin [U-Bhf. Samariterstraße - S-Bhf. Frankfurter Allee]. Website: <https://studio-galerie-berlin.de>. 60 Künstler*innen präsentieren und verkaufen ihre Arbeiten jederzeit in der Galerie.

KPM Welt, KPM Königliche Porzellan-Manufaktur Berlin GmbH, Wegelystraße 1, D-10623 Berlin. Website: <https://www.kpm-berlin.com>.

20.03.19 → *The Worlds of Rococo*. A new permanent presentation of the porcelain and faience collection. Kunstgewerbemuseum.

The eighteenth century was the century of porcelain. Princes, aristocrats and the well-to-do bourgeoisie were absolutely addicted to this "white gold". People would even speak of the maladie de porcelain. Those who couldn't afford genuine porcelain turned to faience to decorate their dining tables, cabinets, mantel pieces and commodes.

The exhibition has various thematic focuses:

- *How did porcelain make its way from Asia to Europe?*
- *To what extent are the aristocratic lifestyles of the Rococo period reflected in the art of porcelain and faience?*
- *What were some of the compositional particularities of the medium, and what were the production techniques?*

The fact that porcelain remains relevant to designers today is displayed through a feature on "Porcelain and 3D Printing".

The collection of eighteenth-century European porcelain and faience represent a focal point of the museum, and feature items of outstanding quality. Their new presentation within the chronological progression of the display is positioned beside the cabinet, which was installed in 2014, featuring fashion and accessories from the Rococo period, allowing visitors to draw parallels between the two displays.

Schloss Köpenick, Schloßinsel 1, D-12557 Berlin.
Website: <https://www.smb.museum>.

Brutto Gusto, Wielandstraße 34, D-10629 Berlin.
Website: <https://bruttogusto.berlin>.

→19.03.22 *Guido Sengele - recent and other works.*
Brutto Gusto.

→06.06.22 *Christiane Grosz (1944-2021). Keramik – Gefäße und Objekte.* Keramik-Museum Berlin.

→06.06.22 *Das Vermächtnis Edith Stohlmann.* Keramik-Museum Berlin. *In der Ausstellung sind rund 200 Objekte zu sehen.*

Die Keramiksammlerin Frau Edith Stohlmann - seit 1992 Mitglied und treue Unterstützerin des Fördervereins KMB - verstarb im Dezember 2020. Sie vermachte dem Keramik-Museum Berlin ihre Sammlung mit über 200 Keramikobjekten - vornehmlich Gefäße - deutscher Künstler ersten Ranges. Die „Klassische Moderne“, resp. Keramik der zweiten Hälfte des 20. Jahrhunderts bildet hierbei einen Schwerpunkt.

In unserer Ausstellung finden sich neben zahlreichen Stücken von den von ihr besonders geschätzten Künstlern Christine Atmer de Reig, Volker Ellwanger, Horst Göbbels, Albrecht und Görgen Hohlt, Horst Kerstan, Mario Enke, Bärbel Thoelke, Karl und Ursula Scheid, Gotlind Weigel, Wendelin Stahl und Else Harney auch z. B. bedeutende Arbeiten von Edouard Chapallaz aus der Schweiz.

Seit ca. 1980 pflegte Frau Edith Stohlmann den persönlichen Kontakt zu Keramikern und Galeristen aus dem sich nicht selten auch Freundschaften entwickelten. Die hochkarätige Sammlung mit Unikaten von rund 50 verschiedenen Künstlern stellt eine willkommene Bereicherung für das sich immer noch im Aufbau befindende KMB dar.

Braunschweig

Herzog Anton Ulrich-Museum, Museumstraße 1, D-38100 Braunschweig. Website: <http://www.3landes.museen.de>.

Die Abteilung Angewandte Kunst enthält die Sammlungen der italienischen Majolika, des Limousiner Maleremails, der Kostbarkeiten, des Fürstenberger Porzellans und Porzellane anderer Manufakturen, der Wedgwoodkeramiken, der Fayencen, des Steinzeugs, der Gläser, der Glyptik, der historischen Möbel, der Uhren, der Waffen und der Spitzen.

Eines der bedeutendsten Werke der Abteilung Angewandte Kunst ist das aus den herzoglichen Sammlungen stammende Gefäß aus Medici-Porzellan. Es entstand um 1575/80 in den Werkstätten des Großherzog Francesco I. de' Medici (1574-1587), wo man zu dieser Zeit das ehrgeizige Ziel verfolgte, eine dem chinesischen Porzellan ebenbürtige Töpferware herzustellen. Die dabei erzielten Ergebnisse unterscheiden sich allerdings deutlich vom Porzellan, denn sie enthalten einen relativ großen Anteil an glashaltigen Substanzen.

Das Braunschweiger Gefäß ragt unter den heute rund 60 noch erhaltenen Stücken der Medici-Porzellane besonders heraus, weil es im Unterschied zu den allermeisten anderen mehrfarbig bemalt ist. Ein vergleichbares Exemplar besitzen lediglich das British Museum und ein Privatsammler. In der umlaufend auf dem Gefäßkörper dargestellten Landschaft erscheint ein kastellartiges Gebäude, das an die Engelsburg in Rom erinnert.

Das Gefäß hatte ursprünglich die Form einer Vase. Nachdem die Enden der Henkel abgebrochen waren, gestaltete man es zu Beginn des 17. Jahrhunderts durch das Anbringen der vergoldeten Silberapplikationen zu einer Gießkanne um. Sie dokumentieren die von Anfang an bestehende große Wertschätzung des Gefäßes.

Die Sammlung der italienischen Majolika wurde 1765 in das Herzogliche Kunst- und Naturalienkabinett aufgenommen. Sie wurde hauptsächlich von Herzog Anton Ulrich zusammengetragen.

Fürstenberger Porzellan. Diese Bestände beinhalten künstlerisch herausragende Erzeugnisse der Manufaktur Fürstenberg von der frühen Zeit bis zur Mitte des 19. Jahrhunderts. Somit dokumentiert die Sammlung auf exemplarische Weise die Entwicklung der Produktion vom Spätbarock bis zum Spätklassizismus der Manufaktur Fürstenberg, die 1747 von Herzog Carl I. gegründet wurde.

Die Sammlungsabteilung Fürstenberger Porzellan zeichnet sich durch die Reichhaltigkeit und Vielzahl seltener bzw. unikater Stücke aus. Einen besonderen Schwerpunkt bildet die Unterabteilung der Biskuitbüsten mit Ausformungen von Köpfen nach antiken und zeitgenössischen Vorlagen. Mit 148 unterschiedlichen Einzelstücken ist sie wohl die weltweit größte Sammlung historischer Porzellanbüsten. Neben den Büsten sind zudem der Bestand der Frühen Produktion, die von Pascha Johann Friedrich Weitsch (1723-1803) mit Landschaften bemalten Porzellane sowie die umfangreiche Sammlung der Vasen zu erwähnen.

Brühl

Brühler Keramikmuseum, Kempishofstraße 10 & 15, D-50321 Brühl. Website: www.bruehler-museumsinsel.de/keramikmuseum-bruehl.

900 Jahre - vom 7. Jahrhundert bis 1530 - gab es im Brühler Raum Töpferwerkstätten. Ihre Erzeugnisse waren auf sämtlichen europäischen Märkten eine begehrte Handelsware.

Die ausgestellten Badorfer, Pingsdorfer und Brühler Gefäßkeramiken zählen zu den bedeutenden Kulturgütern des Rheinlandes.

Im 13. Jahrhundert vollzog sich im deutschsprachigen Raum der epochale Stilwandel von der Romanik zur Gotik. Für die rheinische Töpferkunst lässt sich dieser Wandel nirgendwo anders so anschaulich und reich belegen wie in der Töpferstadt Brühl.

Bürgel

Keramik-Museum Bürgel, Am Kirchplatz 2, D-07616 Bürgel. Website: www.keramik-museum-buergel.de.

→17.04.22 „Anstatt unnützem Ziergerät“. Prähistorische Keramik und Bürgeler historische Replikate. Keramik-Museum Bürgel.

Coburg

Europäisches Museum für Modernes Glas, Rosenau 10, D-96472 Rödental (bei Coburg). Website: www.kunstsammlungen-coburg.de.

Creußen

Krügemuseum der Stadt Creußen, Am Rennsteig 8, D-95373 Creußen. Website: www.kruegemuseum.de.

Dornburg

Rokoschloß Dornburg, Max-Krehan-Straße 2, D-07774 Dornburg-Camburg. Website: www.keramik-museum-buergel.de.

Dresden

Staatliche Kunstsammlungen Dresden, Porzellansammlung, Zwinger, Sophienstraße, D-1067 Dresden. Website: www.skd.museum.

Schloss Pillnitz, August-Böckstiegel-Straße 2, D-01326 Dresden. Website: www.skd.museum.

→ *Die Königlichen Paraderäume Augusts des Starken und das Porzellankabinett. Residenzschloß, Taschenberg 2, D-1067 Dresden.*

The celebrations surrounding the marriage of Electoral Prince Friedrich August II to Maria Josepha, daughter of the Austrian Emperor, in Dresden in September 1719 occasioned the construction of the royal State Apartments. The opening of the faithfully reconstructed State Apartments 300 years after their original creation marks the glorious climax of 33 years of reconstruction work on Dresden's former electoral and royal palace, the Residenzschloß.

The luxurious suite of rooms included a banqueting hall, two antechambers, the Audience Chamber with the throne, and the State Bedroom containing the magnificent imperial bed. Thanks to a great deal of hard work, expense and professional expertise, as well as supreme craftsmanship, it has been possible to recreate a structural work of art that provides an authentic experience of the palace's magnificent 18th-century interior.

The preserved originals from the Kunstgewerbemuseum, such as the gilt silver furnishings from Augsburg, numerous paintings from the Gemäldegalerie Alte Meister, valuable mirror frames and the gold pilasters from the Audience Chamber, which were already exceptionally precious at the time of their creation, testify to the original appearance of the rooms and still today cannot fail to impress.

The famous passion of August the Strong for 'white gold', i.e. porcelain, is reflected in the reconstructed Porcelain Cabinet in the Tower Room. Set up by his son August III, it served for more than 200 years as a prominent showroom for Meissen porcelain, for which Saxony was much envied.

Unique and important works of the Meissen Manufaktur - the vases representing the elements, created by the court sculptor and model master Johann Joachim Kaendler - have

finally returned to the palace after having slumbered for 75 years in the storeroom of the Porzellansammlung.

Masterpieces from the Meissen Porcelain Manufactory.

The 'Elements vases' were originally commissioned by August III as a highly ambitious diplomatic gift for Louis XV, King of France. Then as now, these innovative vases with the character of sculptures, which were created by the Dresden court sculptor and chef modeller Johann Joachim Kaendler, are among the most outstanding masterpieces from the Meissen Porcelain Manufactory.

Porcelain Cabinet in the Turmzimmer. For a good two centuries the Turmzimmer in the piano nobile of Dresden's Residenzschloss was a prominent room used for displaying the electoral and royal porcelain. Alongside vases from China and Japan, August III exhibited, in particular, the best products of his unique and much-envied Meissen Manufactory, presenting them on gilt consoles set against red painted walls.

With only minor changes, the Baroque Porcelain Cabinet remained intact until the destruction of the Palace in 1945, and it is now being reconstructed. Among the outstanding masterpieces of the Meissen Manufactory that will be returning to the Palace after 75 years in the storerooms of the Porzellansammlung are the vases created by the court sculptor and modeller Johann Joachim Kändler as representations of the elements. Numerous empty wall consoles will act as reminders of the many porcelain items that were lost after being removed for safekeeping before the war.

→ **Neugestaltung des Böttgersaals.** Die legendären Anfänge der Meissener Porzellanmanufaktur. Staatliche Kunstsammlungen Dresden, Porzellansammlung, Zwinger.

The light-flooded pavilion on the level of the Zwinger corridor, dedicated to the famous porcelain inventor Johann Friedrich Böttger (1682-1719), can be considered the heart of the Dresden Porzellansammlung (Porcelain Collection). It is dedicated to the earliest products of the Meissen Porcelain Manufactory, which were a real sensation more than 300 years ago. Saxony had succeeded in doing what had been attempted in vain throughout Europe for 250 years: to reveal the secret behind the recipe for Chinese red porcelain stoneware and - above all - East Asian porcelain.

In the early days of the Meissen manufactory, in which considerable technological hurdles had to be overcome, the Far Eastern originals in the royal collection remained the most important yardstick, constant stimulus and inexhaustible source of inspiration. The first showcase is therefore dedicated to the East Asian model. However, Böttger recognized the special potential of his inventions in being able to shape the materials previously imported from the other side of the world according to European maxims. The oscillation between East and West and the ingenuity in the design of the earliest Meissen products can be vividly traced.

In targeted juxtapositions, the new presentation encourages comparative viewing - when, for example, a parade of six

similar jugs demonstrates the variety of finishing forms of Böttger stoneware. A series of large vases that sank or burst open in the fire still show the forces they were exposed to in the fire, which were difficult to control. Despite their deformations and cracks, they entered the royal collection - as technological masterpieces and small marvels.

Duingen

Töpfermuseum Duingen, Töpferstrasse 8, D-31089 Duingen. Website: www.toepfermuseum-duingen.de.

Düsseldorf

Hetjens-Museum, Schulstrasse 4, D-40213 Düsseldorf. Website: www.duesseldorf.de/hetjens.

→27.03.22 *Im Tau des Morgens - Highlights japanischer Keramik aus 160 Jahren.* Hetjens-Museum.

Die Herstellung von Keramik wird in Japan besonders hoch angesehen. Anlässlich des 160-jährigen Jubiläums der deutsch-japanischen Freundschaft zeigt das Hetjens - Deutsches Keramikmuseum ausgewählte Exponate japanischer Keramikunst aus drei Jahrhunderten, darunter Gefäßkeramiken aus der Sammlung Prof. Helmut Hentrichs.

Nach über 200 Jahren der Abschließung Japans ebnete die Wiederaufnahme der Handelsbeziehung mit dem Westen auch den Weg für einen bis dato nicht gekannten kulturellen Austausch. Vor allem die elfenbeinfarbenen Satsuma-Keramiken mit ihren prächtigen Malereien erregten auf den Weltausstellungen in Wien (1873) und Philadelphia (1876) großes Aufsehen und entwickelten sich zu wahren Exportschlagern.

Im 20. Jahrhundert dienten die Schöpfungen japanischer Studiokeramiker zahlreichen westlichen Kolleginnen und Kollegen als Inspiration. Hier gilt Kanjirō Kawai gilt als einer der wegweisenden Töpfer Japans, die während der mingei-Bewegung (民芸, wörtl. „Kunst des Volkes“) die traditionelle Volkskunst zu einer neuen Blüte getrieben hatten. Europäische Keramikerinnen und Keramiker orientierten sich in den kommenden Jahrzehnten und bis heute an der japanischen Ästhetik und den traditionsreichen Herstellungstechniken wie dem Raku-Brand.

→01.05.22 *Schweizer Schoki, Weißes Gold - Süßes und Zerbrechliches vom Zürichsee.* Hetjens-Museum.

Schweizer Schokolade ist weltberühmt - die Zürcher Porzellanmanufaktur hingegen ist nur wenigen Connaisseurs bekannt. Die Manufaktur produzierte während eines sehr kurzen Zeitraumes von 1763 bis 1790, wodurch ihre Erzeugnisse heute entsprechend rar und bei Sammlern äußerst begehrt sind. In der Schweiz sind vor allem zwei herausragende Privatsammlungen Zürcher Porzellans zu nennen, die einen Überblick über die Erzeugnisse der Manufaktur vermitteln. Zum einen handelt es sich um die Sammlung Dr. E. S. Kern in Horgen am Zürichsee sowie um die Sammlung des Chocolatiers Dr. Rudolph R. Sprüngli. Der Firmentradition entsprechend nehmen Schokoladenkannen

und -tassen in der Sammlung Sprüngli einen besonderen Platz ein.

14.03.22-31.07.22 Dieter Nuhr: Reisezeit - Zeitreisen. Hetjens-Museum.

Während Dieter Nuhr bundesweit für seine höchst pointiert formulierten Beobachtungen zu Politik und Gesellschaft bekannt ist, agiert er als bildender Künstler fern der Bühne zurückhaltend und mit großer Sensibilität. Im Fokus seines künstlerischen Schaffens stehen Reisebilder, die neben Landschaften und Architekturen, Motiven des Alltags wie von reizvollen Oberflächen, die den Betrachtenden eine eindruckliche Begegnung vom Charakter des Reiseortes von Dieter Nuhr vermitteln.

Nun war Dieter Nuhr im Hetjens zu Gefäßen und Figuren seiner Reiseziele unterwegs. In der 8.000 Jahre Keramikgeschichte umfassenden Sammlung hat er Werke entdeckt, die sich seinen gesammelten Impressionen aus Südostasien, Spanien, Iran und Mexiko auf das trefflichste reflektieren. Die neuen Arbeiten Dieter Nuhrs zeigen die Keramiken des Hetjens vor Bildwelten ihres Herkunftsortes – eingefasst in Auf diese Weise öffnen sich neue Blickachsen auf die Schätze der Sammlung des Deutschen Keramikmuseums in Düsseldorf.

07.04.22-31.07.22 Im Auge des Drachen - Keramik aus Vietnam und Thailand. Hetjens-Museum.

In Südostasien, auch in Thailand und Vietnam, ist eine lange Keramiktradition mit ungewöhnlichen Formen zu beobachten. Bereits vor mehreren Hundert Jahren fertigten Töpfer Wächterfiguren wie Drachen für Tempelanlagen, kleine Architekturmodelle als Grabbeigabe oder Wasserkrüge aus jadegrünem Seladon, die Unterwassertieren nachempfunden waren. Besonders begehrt war die hohe Qualität dieser Seladone auch als Exportware. Zwar stark von der chinesischen Kunst beeinflusst, entwickelten sich in Thailand und Vietnam aber auch ganz eigene Motive, zum Teil als deutliche Abgrenzung, mit politischen und religiösen Hintergründen. Die Ausstellung zeigt einen Überblick über die Keramikproduktionen der beiden Länder und die Einflüsse aus dem benachbarten China.

Edenkoben

Schloss Villa Ludwigshöhe, Villastrasse 64, D-67480 Edenkoben. Website: www.keramik-sammlung.de / <http://schloss-villa-ludwigshoehe.de>. Anfang 2020 beginnt die abschließende Bauphase der Sanierung der Villa Ludwigshöhe bei Edenkoben. Während dieser Zeit bleibt die Villa für zwei Jahre bis zum Beginn der Sommersaison 2022 geschlossen.

Eichenzell

Museum Schloss Fasanerie, Schloss Fasanerie, D-36124 Eichenzell. Website: <http://www.schloss-fasanerie.de>. Schloss Fasanerie beherbergt eine permanente Porzellanausstellung im Untergeschoss des Nordflügels. Hier sind Schätze präsentiert, die man sonst nur in einem ausgewiesenen Porzellan- und Keramikmuseum erwarten würde. Tafelgeschirre verschiedenster Art, Figuren, Möbel- und Kamindekorationen entführen den Betrachter in die Welt des „weißen Goldes“.

Die großen Hofservice fallen bereits durch die Vielzahl der einzelnen Stücke und die Variationsbreite ihrer Dekoration auf. So ist ein Berliner Service für den Kasseler Hof ausgestellt, das bis heute in 1.800 Teilen erhalten geblieben ist.

Höhepunkte der Porzellanmalerei des 19. Jahrhunderts finden sich auf einem mit Blumen und Blüten dekorierten Service aus der französischen Manufaktur Sèvres. Auf jedem der 258 Teile ist eine andere Pflanze zu sehen, einmalig in der Perfektion ihrer Darstellung.

In der Porzellansammlung von Schloss Fasanerie wird der interessierte Kenner Stücke aus jeder bekannten Manufaktur Europas sowie Raritäten aus China und Japan finden.

Flensburg

TonArt - Flensburg, Schloßstrasse 16, D-24939 Flensburg. Website: www.tonart-flensburg.de.

Frankfurt am Main

Japan Art - Galerie Friedrich Müller, Braubachstraße 9, D-60311 Frankfurt am Main. Website: www.japan-art.com.

Frankfurt-Höchst

Porzellan Museum Frankfurt im Kronberger Haus, Bolongarstraße 152, D-65929 Frankfurt-Höchst. Website: <https://historisches-museum-frankfurt.de>.

Frechen

Stiftung Keramion - Zentrum für moderne + historische Keramik, Bonnstrasse 12, D-50226 Frechen. Website: www.keramion.de.

27.03.22-18.04.22 Sammlerbörse: Von Asshoff bis Zenker. Keramion.

Bereits zum neunten Mal bietet das Keramion qualitätsvolle Unikatkeramik der letzten 70 Jahre und historische Stücke Rheinischen Steinzeugs aus privaten Sammlungen den Besucherinnen zum Erwerb an. Die offerierten Arbeiten werden zusätzlich online präsentiert.

Fürstenberg

Museum Schloss Fürstenberg [Porzellanmanufaktur Fürstenberg], Meinbrexener Straße 2, D-37699 Fürstenberg/Weser. Website: www.fuerstenberg-porzellan.com.

The attraction of the Fürstenberg castle complex is in its combination of the past and the present. On the one hand, there is the historic Weserrenaissance castle and on the other, the modern manufactory with its extensive range of porcelain and accessories. The new porcelain museum shows a fascinating change in dining from 1747 to the present day. The observation deck provides a breathtaking panoramic view of the Weser Valley.

Gotha

Schloss Friedenstein, Schlossplatz 1, D-99867 Gotha. Website: www.stiftungfriedenstein.de.

Großalmerode

Glas- und Keramikmuseum, Kleiner Kirchrain 3, D-37247 Großalmerode. Website: www.geschichtsverein-grossalmerode.de.

Aus Oberton getöpferte Keramik kam bis in die 1950er Jahre in fast allen Haushalten vor: Essgeschirr, Kochtöpfe, Backformen, Vorratsgefäße und vieles mehr. Schmuckteller und Porzellangeschirr ergänzen die typische Haushaltskeramik.

Zu den Spezialitäten des Großalmeroder Keramikhandwerks gehörten Dachziegel und Wasserrohre. Beides wurde beim Brand mit einer Salzglasur überzogen und war daher besonders haltbar. Auch salzglasierte Tonmurmeln waren ein Exportschlager.

Zur Industriekeramik zählen insbesondere Schmelztiegel und Schamottesteine. Die Tiegel bestehen unter anderem aus dem hitzebeständigen Fetton vom Hirschberg. Seit dem Mittelalter werden sie in Metallgießereien weltweit nachgefragt und haben den guten Ruf der Stadt begründet.

Halle

Stadtmuseum Halle, Große Märkerstraße 10, D-06108 Halle (Saale). Website: <https://stadt-museumhalle.de>.

Hamburg

Museum für Kunst und Gewerbe, Steintorplatz. D-20099 Hamburg. Website: www.mkg-hamburg.de.

→20.03.22 *Made in China*. Museum für Kunst und Gewerbe.

Made in China - dieses Label ist in der heutigen Warenwelt allgegenwärtig. China hat bereits vor Jahren Deutschland als Exportweltmeister und die USA als größte Handelsnation abgelöst. Der seit Jahrtausenden unübertroffene Exportschlager aus China ist aber kein T-Shirt, Smartphone oder Computer, sondern Porzellan. Das sogenannte weiße Gold hat eine über 3000-jährige Geschichte. In Europa gelang die Entwicklung einer Porzellan-Rezeptur erst Anfang des 18. Jahrhunderts, mit weitreichenden Folgen für den globalen Porzellanhandel.

Blauweißporzellane der Ming-Dynastie (1368-1644) oder farbenfrohe Porzellane der famille rose und famille verte aus dem 17. Jahrhundert erfreuten sich besonderer Beliebtheit an europäischen Höfen. Was macht Porzellan so besonders, dass Fürsten, Kaiser, Könige seit Jahrtausenden dafür schwärmen und Milliardär*innen heute Rekordsummen für Spitzenstücke zahlen?

*Auf welchen Wegen sind chinesische Porzellane nach Hamburg und ins Museum für Kunst und Gewerbe Hamburg (MKG) gelangt? Mit über 150 Exponaten aus seiner hervorragenden Porzellansammlung geht das MKG diesen Fragen nach. Die Ausstellung *Made in China*. Porzellan zeigt exquisite Einzelstücke und hochwertiges Geschirr aus der Ming- und Qing-Dynastie (1644-1911) von kaiserlichem Porzellan bis zu Exportware. Die Präsentation von über 1000 Jahre alten Proto-Porzellan-Schalen bis zu äußerst aufwendig gestalteten, großen Dragoner-Vasen aus dem 19. Jahrhundert zeigt technische und künstlerische Entwicklungen.*

Sie beleuchtet außerdem Aspekte wie Materialität, Funktion und Qualität und zeichnet die globalen Entwicklungen sowie die Handels- und Reiserouten von Objekten nach.

Hameln

Keramikgalerie Faita, Alte Markstrasse 45, D-31785 Hameln. Website: www.keramik-galerie-faita.de.

Heidelberg

Galerie Marianne Heller, Friedrich-Ebert-Anlage 2, Im Stadtgarten, D-69117 Heidelberg. Website: www.galerie-heller.de.

Heikendorf

05.03.21→05.06.21 *Kirsten Holm & Frauke Gloyer*. Keramik & Malerei. Künstlermuseum Heikendorf-Kieler Förde, Teichtor 9, 24226 Heikendorf. Website: <https://www.kuenstlermuseumheikendorf.de>.

Mine værker er drejet i paperclay, bemalet med terra sigillata, uden dækkende glasurlag. De bliver muffelbrændt. (saggar fired). Det foregår på den måde, at hver enkelt ting bliver brændt i en beholder i min rakuovn med brændbart materiale omkring sig. Materialet er nøje udvalgt til hvert enkelt værk, men der er altid salt og ålegræs fra Læsø. Der går ild i materialet under brændingen, og det påvirker overfladen. Det er den sværeste brændemetode, jeg har arbejdet med - men også den mest spændende, fordi jeg aldrig helt kender resultatet før efter brændingen, og fordi den kan tilføre et yderligere organisk udtryk til værkerne.

Herrnhut

Völkerkundemuseum Herrnhut, Goethestraße 1, D-02747 Herrnhut Website: <https://voelkerkunde-herrnhut.skd.museum>.

Hildesheim

Roemer- und Pelizaeus-Museum, Am Steine 1-2, D-31134 Hildesheim. Website: <http://www.rpmuseum.de>. *Das Roemer- und Pelizaeus-Museum besitzt eine der bedeutendsten Sammlungen chinesischen Porzellans in Europa. Fast 100 Stücke aus dieser besonderen Sammlung präsentiert das Roemer- und Pelizaeus-Museum jetzt in einer Neuaufstellung der Ausstellung „Chinesisches Porzellan“. Thematisch gliedert, erlauben die kostbaren Objekte Einblicke in die Dekortechniken der chinesischen Porzellane und die Vielfalt und Bedeutung ihrer Dekormotive.*

Im Zentrum dieser Neupräsentation von Porzellanen des 15. bis 19. Jahrhunderts stehen prächtige Blauweiß-Porzellane der Ming- und der Qing-Dynastie, die durch zahlreiche mono- und polychrome Porzellane ergänzt werden.

Darüber hinaus richtet sich der Blick aber auch auf die Vorstellungswelt des Daoismus und des chinesischen Buddhismus, das Gelehrtenwesen und die Schreibkunst.

Der Stifter dieser Sammlung, der 1827 in Betheln bei Hildesheim geborene Ernst Ohlmer, lebte als Beamter des chinesischen Seezolldienstes von 1868 bis 1914 in China. 1880 schenkte er dem Museum einige bedeutende Stücke aus seiner

umfassenden Sammlung, die nach seinem Tod im Jahre 1927 schließlich dem Museum übereignet wurde. Die besondere Bedeutung der Sammlung Ohlmer beruht darauf, dass der größte Teil der Porzellane nicht für den Export nach Europa, sondern für den chinesischen Markt, den kaiserlichen Hof und die hohe Beamtenschaft, hergestellt wurde.

Hochheim

Galerie Rosemarie Jäger, Wintergasse 13, D-65239 Hochheim am Main. Website: www.rosemarie-jaeger.de.

Hohenberg an der Eger

Porzellanikon Hohenberg, Deutsches Porzellanmuseum, Freundschaft 2, D-95691 Hohenberg/Eger. Website: www.porzellanikon.org. Se website for yderligere oplysninger om udstillinger.

07.05.22-08.01.23 *Unikate erzählen*. Künstlerisches Meissen 1970-2010. Porzellanikon Hohenberg. *Was geschah in der Staatlichen Porzellan-Manufaktur Meissen eigentlich während der zweiten Hälfte des 20. Jahrhunderts? Ganz schön viel! Dieses spannende Kapitel Manufakturgeschichte beleuchtet das Porzellanikon in Hohenberg a.d. Eger. Die größte Unikatsammlung dieser Art, die das Museum von einem Hamburger Sammlerehepaar erhielt, lädt mit über 200 ausgewählten Objekten auf knapp 300 Quadratmetern zum Staunen und Entdecken ein.*

Die Ausstellung liefert in einem nie dagewesenen Umfang Einblick in die künstlerische Entwicklungsabteilung Meissens - ihre Mitglieder sowie ihr unikatives Schaffen. Die aus jungen Künstlerinnen und Künstlern bestehende Abteilung „Künstlerische Entwicklung“ brachte mit ihren Entwürfen aus Meissener Porzellan einiges ins Rollen. Sie schrieb die Tradition der Manufaktur fort, während sie ihr gleichzeitig einen gehörig neuen Anstrich verpasste.

Insbesondere die ab den 1970ern entstandene Unikatkunst leitete in der Manufaktur eine neue Ära ein. In der Abteilung entstand bis 2010 eine Vielzahl an Unikaten, die unterschiedlicher nicht sein könnten. Sie stammen aus den Händen von Ludwig Zepner, Heinz Werner, Peter Strang, Rudi Stolle, Volkmar Bretschneider, Jörg Danielczyk, Sabine Wachs, Silvia Klöde, Gudrun Gaube, Olaf Fieber, Andreas Ehret und Andreas Herten und bestechen durch ihre thematische und gestalterische Vielseitigkeit.

Höchstädt an der Donau

Museum Deutscher Fayencen, Schloss Höchstädt, Herzogin-Anna-Straße 52, D-89420 Höchstädt an der Donau. Website: www.schloss-hoechstaedt.de.
... zu schauen lohnt sich! Den Besucher erwartet ein einzigartiges Museum, in dem die Welt der deutschen Fayence des 17. und 18. Jahrhunderts präsentiert wird.

Höhr-Grenzhausen

Keramikmuseum Westerwald, Deutsche Sammlung für Historische und Zeitgenössische Keramik, Lindenstraße 13, D-56203 Höhr-Grenzhausen. Website:

<https://www.keramikmuseum.de>. Se website for yderligere udstillinger.

→05.06.22 *Hollandgänger*. Westerwälder Steinzeug für den niederländischen Markt. Keramikmuseum Westerwald.

Johannesberg

20.03.22-10.04.22 *Von der Übereinkunft der Elemente*. Mit Franz Josef Altenburg - Beate Kuhn - Klaus Lehmann - Signe Pistorius-Lehmann - Karl Scheid - Ursula Scheid -Gerald Weigel - Gotlind Weigel. Galerie Metzger, Hauptstrasse 18, D-63867 Johannesberg. Website: <https://www.galerie-metzger.de>.

Kandern

Heimat- und Keramikmuseum, Ziegelstraße 30, D-79400 Kandern. Website: www.kandern.de.

Karlsruhe

Museum in der Majolika, Ahaweg 6, D-76131 Karlsruhe. Website: www.landesmuseum.de.

Winterpause:→11.04.22.

The Majolica Manufactory of Karlsruhe is the only ceramic factory in Germany which has survived every political and economical crisis of the last century and is still running today. It was founded in 1901 by the painter Hans Thoma and his friend Wilhelm Süs. The museum, which is located in the former administrative building of the Manufactory, presents an overview of its production from its very beginnings as the Grand Ducal Majolica Manufactory until today. It was later renamed National Majolica Manufactory.

Since it was founded, this manufacturing plant has responded to nearly all trends and events in cultural and art history. The exhibited items reflect the artistic and historical change of the last century: from historicism and art nouveau to expressionism, constructivism, New Objectivity, Domestic Revival and art of the National Socialist period, to the tendencies of the 1950s and 1960s and finally to the current trends in art.

Museum beim Markt, Karl-Friedrich-Straße 6, D-76133 Karlsruhe. Website: www.landesmuseum.de.

Kassel

Hessisches Landesmuseum, Brüder-Grimm-Platz 5, D-34117 Kassel. Website: <https://museum-kassel.de>.

The collections of the Landgraves of Hesse form the core of today's collection. It includes pieces from the art cabinets of Wilhelm IV (r. 1567-1592) and Moritz the Scholar as well as gilt-silver objects from the former Silver Cabinet. There are Baroque works of art created for the court of Landgrave Carl (r. 1677-1730), a collection of historical glassware, a notable collection of amber, another of carved ivory, Hessian faience and porcelain from Meissen, Kassel, and Fulda as well as specimens from the Landgravial porcelain gallery originally imported from China and Japan.

Kellinghusen

Museum Kellinghusen, Hauptstraße 18, D-25548 Kellinghusen. Website: <https://www.kellinghusen.de/museum>.

Museum Kellinghusen helliger sig stedets berømte tradition inden for keramikens verden. Samlingens hovedvægt er lagt på fajence fra Kellinghusen, der er fremstillet i 1700- eller 1800-tallet. Der lå seks værksteder i Kellinghusen mellem 1765 og 1860. Stedet opnåede at blive berømt for sine tallerkner, der har blomsterpyntet rand på strålende gul farve og en blomsterbuket i midten. Ud over den typiske fajence vises udvalgte enkeltstykker.

Köln

Museum für Angewandte Kunst, An der Rechtschule, D-50667 Köln. Website: www.museenkoeln.de.

Galerie Greve, Drususgasse 1-5, D-50667 Köln. Website: <https://galerie-karsten-greve.com/de>.

Museum für Ostasiatische Kunst, Universitätsstraße 100, D-50674 Köln. Website: www.museenkoeln.de.

→31.12.22 *Handelsgut Global*. Exportporzellan aus China und Japan. Museum für Ostasiatische Kunst. *Seit dem Beginn der chinesischen Porzellanherstellung in Jingdezhen im 14. Jahrhundert, werden Formen und Dekore im Geschmack von Käuferkreisen in Übersee gefertigt. Die Ausstellung zeigt anhand von Objekten aus der eigenen Sammlung, welche Arten von chinesischem Porzellan insbesondere im 17. und 18. Jahrhundert nach Europa kamen.*

Landshut

Museen der Stadt Landshut, Stadtresidenz, Altstadt 79, D-84028 Landshut. Website: www.landshut.de/museen. *Sammellust - der Titel zeigt es unmissverständlich an: Es geht um Begeisterung und Leidenschaft. Seit etwas mehr als anderthalb Jahrzehnten pflegen die Museen der Stadt Landshut eine Partnerschaft mit dem Münchner Keramiksammler Rudolf Strasser. Bereits 2003 konnten die Museen einen Teil der umfangreichen Privatsammlung in ihre Bestände übernehmen; seither gehört die zeitgenössische Keramik in Landshut zum ständigen Ausstellungsprogramm.*

Seiner Herkunft nach ursprünglich ein leidenschaftlicher Fürsprecher zeitgenössischer Gebrauchskeramik, also für das von Hand geformte, handwerklich gut gemachte Gefäß, richtete sich Rudolf Strassers Interesse schon bald mit gleicher Intensität auf das künstlerisch gestaltete Gefäßobjekt; speziell in jüngerer Zeit trat verstärkt noch die keramische Plastik hinzu.

Die aktuelle Studioausstellung in der Landshuter Stadtresidenz konzentriert sich auf ausgewählte Hauptwerke der Sammlung aus dem Grenzbereich von Gefäßobjekt und freier Plastik und macht mit einigen der jüngsten Neuerwerbungen Rudolf Strassers bekannt. Namen wie Claude Champy, Michael Cleff und Jean-François Fouilhoux, Bodil Manz, Renée Reichenbach und Jordí Serra vergegenwärtigen stellvertretend die Vorlieben und Ambitionen eines leidenschaftlichen Sammlers und eröffnen eine individuelle Perspektive auf die Vielfalt künstlerischer Keramik der Gegenwart.

Leipzig

Grassi, Museum für Angewandte Kunst, Johannisplatz 5-11, D-04103 Leipzig. Website: <https://www.grassimak.de>.

→27.03.22 *Porzellanmanufaktur Fürstenberg*. Neues Design. Grassi.

Mit dem 21. Jahrhundert erfand sich Fürstenberg neu als moderne Manufaktur. Innovative Entwürfe von internationalen Designerinnen und Designern verbinden sich mit der überlieferten Handwerkskunst auf höchstem Niveau. Auf diese Weise ist es gelungen, ein unverwechselbares Profil zu entwickeln: Nur ein konsequent zeitgemäßes Porzellandesign ist in der Lage, die 275-jährige Tradition der Manufaktur nachhaltig fortzuschreiben.

→09.10.22 *Fragile Pracht*. Porzellane von Barock bis Klassizismus. Grassi.

Outstanding 18th- and 19th-century porcelains from our own collection are presented in this special exhibition. The most important manufactories are represented with both crockery and figurines - from the Baroque, Rococo, Classicism, and Biedermeier periods. The focus is on porcelain from the Thuringian manufactories of Gera, Gotha, Limbach, Kloster Veilsdorf, Volkstedt, and Wallendorf, as well as early porcelain from Meissen - the first manufactory of its kind in Europe.

Significant donations from recent years complete the presentation. In 2015, a collection of 330 items of precious early Meissen porcelain was acquired, with pieces painted by Johann Gregor Herold. Four years later, the museum received a collection of 36 exceptionally detailed painted plates from the Royal Porcelain Manufactory in Berlin, which come from a table service with botanical designs commissioned by Napoleon Bonaparte for Empress Joséphine of France.

Ludwigsburg [ved Stuttgart]

Keramikmuseum des Württembergischen Landesmuseums, Schloss Ludwigsburg, Schlossstrasse 30, D-71634 Ludwigsburg. Website: www.schloss-ludwigsburg.de. *Das Keramikmuseum in Schloss Ludwigsburg wurde 2004 als Zweigmuseum des Landesmuseums Württemberg eröffnet. Mit rund 4.500 Exponaten auf etwa 2.000 Quadratmetern zählt es zu den größten seiner Art in Europa. Die Exponate aus Irdenware, Steinzeug, Majolika, Fayence, Porzellan und Steingut vermitteln die Geschichte der Keramik vom Mittelalter bis zur Gegenwart.*

Thematischer Schwerpunkt ist die europäische Porzellankunst. Neben qualitätvollen Stücken aus Meissen, Wien und anderen bedeutenden Manufakturen setzt der weltweit größte Bestand an Ludwigsburger Porzellan einen starken landesgeschichtlichen Akzent. Von internationalem Rang ist auch Herzog Carl Eugens Sammlung italienischer Majolika. Die umfangreiche Sammlung von Unikat-Keramik seit 1950 spiegelt das Kunstschaffen in sechs europäischen Ländern wider.

Mainz

Landesmuseum Mainz, Große Bleiche 49-51, D-55116 Mainz. Website: <https://landesmuseum-mainz.de>.

Dauerausstellung: Vom Glanz der Kurfürstenstadt:

Mainzer Barock. Diese Abteilung lässt den barocken Glanz der Kurfürstenstadt Mainz wieder aufleben. Nach den Zerstörungen im 30-jährigen Krieg und im Pfälzischen Erbfolgekrieg 1689 begann für Mainz eine über 100-jährige Blütezeit, in der Handwerk, Architektur, die schönen Künste und die Wissenschaften Wertschätzung und Förderung erfuhren. Diese lassen sich in dieser Abteilung durch eine Auswahl hervorragender Gemälde, Skulpturen, Möbel und Porzellan des 17. und 18. Jahrhunderts aus Deutschland, Frankreich, den Niederlanden und Italien nachempfinden. Meisterstücke der damaligen Schreinerkunst, eine umfassende Porzellansammlung aus der kurfürstlichen Manufaktur Höchst mit einzigartigen Einzelfiguren finden Sie dort neben Gemälden von bedeutenden Malern.

Mannheim

Reiss-Engelhorn-Museen, Museum Zeughaus C5, D-68159 Mannheim. Website: www.rem-mannheim.de.

Meißen

Meissen Porzellan-Museum, Talstraße 9, D-01662 Meißen. Website: www.porzellan-stiftung.de. Seit 2015 ist die Meissen Porzellan-Stiftung GmbH Eigentümerin der Museumsobjekte der Staatlichen Porzellan-Manufaktur Meissen und betreut das Porzellan-Museum.

Im Stil einer neoklassizistischen Festhalle errichtet, wurde das Museum im Januar 1916 mit einer großen, repräsentativen Modellschau eröffnet. Das Gebäude der Schauhalle besteht noch immer in seiner ursprünglichen Form und wurde im Jahre 2005 durch einen modernen Anbau erweitert. Die wertvolle historische Innenausstattung aus dem Jahre 1916 ist bis heute Bestandteil des Museumskonzeptes. Vitrinen aus dunkel gebeizter Eiche, passend dazu die Verkleidung der Türnischen, Türen, Pfeiler und Tische bilden einen würdigen Rahmen für das Meissener Porzellan.

Im ersten Obergeschoss entdecken Sie die einmalige Sammlung Meissener Porzellans von 1710 bis in die Gegenwart. Chronologisch geordnet sehen Sie Höhepunkte aus dem über 300-jährigen Meissener Porzellanschaffen.

Die ausgestellten Porzellane sind der öffentlich zugängliche Teil der umfangreichsten Sammlung Meissener Porzellans von 1710 bis heute.

Mettlach

Keramikmuseum Mettlach, Alte Abtei, Saaruferstraße, D-66688 Mettlach. Wegen Umbau geschlossen.

München

Marstallmuseum, Museum „Nymphenburger Porzellan“ (Sammlung Bäuml), Schloss Nymphenburg, D-80638 München. Website: www.schloss-nymphenburg.de. Im 1. Stock des Marstallmuseums ist eine einzigartige Privatsammlung Nymphenburger Porzellane vom 18. bis 20.

Jahrhundert zu sehen. 1747 gründete Max III. Joseph die kurfürstliche Porzellan-Fabrik. Ein Glücksfall für die junge Manufaktur war die Anstellung von Franz Anton Bustelli als Modellmeister. Seine lebendig erzählenden Figuren zierten einst die höfische Desserttafel. Im frühen 19. Jahrhundert setzte sich König Ludwigs I. für die Porzellankunst ein. Er gründete die „Kunstanstalt“ nahe der Kunstakademie, um dort die besten Porzellanmaler ausbilden zu lassen. Einen weiteren Höhepunkt des Museums bilden die Jugendstil-Porzellane mit ihren innovativen Formen und Dekoren.

Begründet wurde die Sammlung durch Albert Bäuml, der 1888 die Leitung der Manufaktur übernommen hatte. Um die künstlerische Qualität zu verbessern, sammelte er Nymphenburger Porzellan als Modellvorlagen. 1912 übernahm sein ältester Sohn diese Aufgaben. Die Sammlung, die mit Porzellanen aus dem Besitz der Bayerischen Schlösserverwaltung ergänzt ist, wird noch heute von der Familie aus privaten Mitteln erweitert.

Pinakothek der Moderne, Barer Strasse 40, D-80333 München. Website: www.pinakothek.de.

Galerie Handwerk, Max-Joseph-Straße 4 [Eingang Ottostraße], D-80333 München. Website: www.hwk-muenchen.de/galerie.

→27.03.22 *Seladon im Augenmerk.* Jadegleiche Porzellane und ihre Meister:innen in Longquan, China. Museum Fünf Kontinente, Staatliche Museen in Bayern, Maximilianstraße 42, D-80538 München. Website: <https://www.museum-fuenf-kontinente.de>.

China kennt verschiedenartige Porzellane, die mit lokalen Tonarten und Erden seit Jahrhunderten in spezialisiertem Handwerk hergestellt werden. Dazu zählt das in vielfältigen Grün- und Blautönen schimmernde Seladon, in dem sich die tief grünen Landschaften und der blaue Himmel der Provinz Zhejiang im Südosten Chinas spiegeln. Diesem jadeähnlichen Porzellan und den Fertigkeiten seiner Meister:innen widmet sich die Ausstellung »Seladon im Augenmerk«, die als Produktion des Völkerkundemuseums der Universität Zürich in Zusammenarbeit mit der Kuratorin Anette Mertens (Berlin) nun nach München kommt.

Seit spätestens dem 9. Jahrhundert ist Zhejiang bekannt für sein Seladon-Porzellan. Die Stadt Longquan im Südwesten der Provinz entwickelte sich früh zu einem Zentrum dieser anspruchsvollen Handwerkskunst, deren komplexes Wissen innerhalb einzelner Familien von Generation zu Generation weitergegeben wurde.

Die erste Blütezeit erlebte das Longquan-Seladon vom 11. bis in das 14. Jahrhundert: es fand Eingang in die kaiserlichen Sammlungen und wurde in die ganze Welt exportiert. Bis Ende des 19. Jahrhunderts geriet das Wissen um seine Herstellung dann mehr und mehr in Vergessenheit. Erst in den 1950er-Jahren konnte das Handwerk über die Etablierung von staatlichen Fabriken wiederbelebt werden. Eine erste Generation junger Keramiker und nun auch Keramikerinnen wuchs heran. Mit dem marktwirtschaftlichen Wandel in den 1990er-Jahren gründeten viele von ihnen Privatbetriebe. Gleichzeitig bewältigten sie den Übergang vom Holz- zum

Gasofenbrand. Erfolgreich positionierten sich einige von ihnen, nun auch unter dem Siegel UNESCO-Weltkulturerbe und innerhalb des chinesischen Systems des Kulturerbeschutzes, als national anerkannte Meister:innen mit ihren Seladon- Glasuren der Spitzenklasse.

Die Ausstellung bietet ethnologische Einblicke in Geschichte, Technologie und Wissen in der Seladon-Metropole Longquan und präsentiert Spitzenstücke von achtzehn Seladon-Meister:innen. Vorgestellt werden zudem die Konturen eines Referenzrahmens, innerhalb dessen diese Gemeinschaft von Keramiker:innen heute die Wertschätzung ihrer bemerkenswerten Seladone diskutiert.

Norden

Osfriesisches Teemuseum Norden, Am Markt 36, D-26506 Norden. Website: www.teemuseum.de.

Obernzell

Keramikmuseum im Schloss Obernzell, Schloßplatz 1, D-94130 Obernzell. Website: www.obernzell.de.
Das Keramikmuseum im ehemals fürstbischöflichen Schloss Obernzell bei Passau - am Ufer der Donau gelegen - gibt mit zwölfhundert Objekten einen Einblick in die Geschichte der Keramik von der Jungsteinzeit bis zur Gegenwart. Der Schwerpunkt liegt auf der handwerklich hergestellten Keramik, vornehmlich aus Niederbayern, das im Bereich der Gefäßkeramik im 18. und 19. Jahrhundert führend in Altbayern war. Das Museum bietet darüber hinaus einen Überblick über keramische Techniken, Herstellungsvorgänge und Verwendungen und führt bis zu Industrieproduktion und zeitgenössischer Keramik.

Zu den besonderen Themen gehören die europaweit bedeutende und jahrhundertelange Schwarzgeschirrproduktion in Obernzell, die handwerkliche Fayenceherstellung in Dießen am Ammersee, Steinzeug aus Bayern und Irdenware aus Niederbayern sowie Nymphenburger Porzellan, nachdem zu Beginn des 19. Jahrhunderts in diesem Schloß ein Zweigwerk der Nymphenburger Manufaktur eingerichtet werden sollte.

Besonders beliebt bei den Besuchern sind solche Gefäße, die im Laufe der Benutzung Schäden erlitten haben und von Wanderhandwerkern kunstvoll mit Draht und Blech wieder repariert wurden - ein Zeugnis der Sparsamkeit früherer Zeiten.

Oberschleißheim

Meißener Porzellan-Sammlung Stiftung Ernst Schneider, Schloss Lustheim, D-85764 Oberschleißheim. Website: <https://www.bayerisches-nationalmuseum.de>.

Im Jahr 1971 wurde das Jagdschloss Lustheim - unter Kurfürst Max Emanuel zwischen 1684 und 1688 nach Entwürfen Henrico Zuccallis im Park von Schloss Schleißheim erbaut - als erstes Zweigmuseum des Bayerischen Nationalmuseums eingerichtet.

Seither beherbergt es die weltberühmte Meißener Porzellan-Sammlung des Industriellen Dr. Ernst Schneider. Sie bietet Einblick in die beeindruckende Vielfalt der Erzeugnisse der Meißener Manufaktur und ihres geradezu unerschöpflichen Erfindungsreichtums in den ersten Jahrzehnten von ihrer

Gründung 1710 bis in die Zeit des Siebenjährigen Kriegs (1756-1763).

Der Bogen spannt sich von den Geschirren und Figuren der Böttgerzeit über die berühmten Chinoiserien des Porzellanmalers Johann Gregorius Höroldt und die von August dem Starken besonders geschätzten "indianischen" Dekore bis hin zu den lebendig modellierten Tierfiguren des Bildhauers Johann Joachim Kändler. Einen besonderen Höhepunkt bilden die zahlreichen Geschirre aus dem Tafelservice des Grafen Sulkowski und dem legendären Schwanenservice des Grafen Brühl, die eine Vorstellung vom Glanz barocker Festtafeln vermitteln.

→06.06.22 *Lust auf Lustheim.* Meißener inspiriert. Moderne Keramik. Schloss Lustheim.

2021 feiert das älteste Zweigmuseum des Bayerischen Nationalmuseums sein 50jähriges Bestehen: die Meißener Porzellan-Sammlung Stiftung Ernst Schneider in Schloss Lustheim. Anlässlich dieses Jubiläums entstand in Kooperation mit der Galerie Handwerk München eine Ausstellung, die historisches Meißener Porzellan und zeitgenössische Keramik in einen erfrischenden, anregenden und kurzweiligen Dialog setzt. Mit unterschiedlichsten künstlerischen Positionen demonstrieren rund 38 Keramikerinnen und Keramiker aus dem In- und Ausland ihre Beziehung zu barockem Porzellan.

Ausgewählt wurden kreative Spitzenwerke, die einen ausgezeichneten Überblick über die internationale Keramikszene von China und Südkorea bis Belgien und Deutschland geben. Zu bewundern sind Gefäße in klaren, puristischen Formen, die als Einzelstück oder in Gruppe ihre Wirkung entfalten. Daneben faszinieren Keramiken mit raffinierten Glasuren und Bemalungen sowie verspielte kleinteilige Ensembles, die eine festliche Tafel fröhlich schmücken.

Der Stifter der Meißener-Sammlung in Schloss Lustheim, Dr. Ernst Schneider (1900–1977), war einer der führenden Industriellen des deutschen Wirtschaftswunders. In der Beschäftigung mit Meißener Porzellan sah er eine Inspirationsquelle und kreative Ablenkung vom Alltagsgeschäft, die ihm halfen, gesellschaftspolitische Ideen zu entwickeln. Wie in der Ausstellung war seine Sammlung schon damals ein Brückenkopf für die Verbindung zur Gegenwart.

Oldenburg

Landesmuseum für Kunst und Kultur-geschichte Oldenburg, Schloss, Schlossplatz 1, D-26122 Oldenburg. Website: www.landesmuseum-ol.de.

03.07.22-28.08.22 *Preisträgerin 2022: Annegret Streu - Artefakte.* Pulverturm, Schloßwall 3, D-26122 Oldenburg. Website: <https://www.stadtmuseum-oldenburg.de/museum/pulverturm>.

06.08.22-07.08.22 *39, Internationale Keramiktage.* Keramikmarkt. Schloßplatz, Oldenburg. Website: www.werkschule.de.

Ransbach-Baumbach

Skulpturen- und Miniaturen-Museum, Sälzerstrasse 16, D-56235 Ransbach-Baumbach. Website: www.skulpturen-miniaturen-museum.de.

Fayencen. Im Museum wird eine sehr umfangreiche Ausstellung an sogenannten Wiener-Fayencen präsentiert: Die Manufaktur Goldscheider wurde mit ihrer Kunstkeramikproduktion ab etwa 1885 weltweit bekannt.

Ein Reigen voller Farbenfreude im Stil des Rokokos, der Biedermeier-Zeit, der Sezessions-Bewegung, des Jugendstils und Art déco erwartet die Museumsbesucher. Bereits vor über 100 Jahren waren die polychromen Bildwerke der Firma Goldscheider beim breiten Publikum überaus beliebt und fanden hohen Absatz. Viele Künstler wurden von berühmten Schauspielerinnen, Tänzerinnen und Modestilen der jeweiligen Zeit zu ihren Arbeiten inspiriert.

Porzellan. Zwei weitere Ausstellungsschwerpunkte bilden Arbeiten aus Meissener Porzellan und Werke der Königlichen-Porzellan-Manufaktur in Berlin.

Die filigran ausgearbeiteten Figuren bestechen durch Farbigkeit, Formgebung und Vielfalt in ihrer fantasievollen, künstlerischen Umsetzung und in ihrer sinnlich-eleganten Darstellung weiblicher Anmut.

Stoffe aus der antiken Mythologie, Darstellungen im Stil des Rokoko und aus dem Klassizismus sind Themen des gestalterischen Wirkens der gesammelten Künstler. Diese hochwertigen Werke waren einst Schmuckstücke der gehobenen Gesellschaft.

Rastatt-Förch

Schloss Favorite, Am Schloss Favorite 5, D-76437 Rastatt-Förch. Website: <https://www.schloss-favorite-rastatt.de>. Kan kun ses på rundvisning som er hver time. Særlige rundvisninger med fokus på porcelænsamlingen.

Rosenau

Europäisches Museum für Modernes Glas, Unterwohlsbach, Rosenau 10, D-96472 Rödental. Website: www.kunstsammlungen-coburg.de.

Die Kunstsammlungen der Veste Coburg hatten in den 1970er Jahren begonnen, moderne Keramik auszustellen und zu sammeln. 1975 wurde der Richard Bampi Preis zur Förderung junger Keramiker ausgerichtet; 1976, 1980 und 1984 folgte der Ausstellungszyklus "Keramik heute in Bayern" mit aktuellen Arbeiten von in Bayern tätigen Keramikern. Von diesen Ausstellungen konnten jeweils wichtige Werke dauerhaft übernommen werden. Entsprechend liegt der Schwerpunkt der Sammlung auf deutscher Keramik, doch gibt es auch zahlreiche qualitätvolle internationale Arbeiten, insbesondere aus Großbritannien, Frankreich, den Niederlanden, Skandinavien sowie Amerika, Korea und Japan.

Mit der Studiensammlung Keramik ist nun erstmals ein Großteil der Coburger Keramikbestände zu sehen. In 30 Vitrinen wird in alphabetischer Ordnung ein repräsentativer Querschnitt der umfangreichen Sammlung gezeigt. Dazu werden in einer freien Aufstellung Hauptstücke nach thematischen Gesichtspunkten gruppiert. Zu sehen sind traditionelle Gefäß-

keramiken wie Vasen und Schalen, Wandreliefs, abstrakte und figürliche Skulpturen sowie konzeptionelle Objekte. In der Freiaufstellung wird den internationalen Werken besonderes Augenmerk geschenkt. Damit wird die internationale Ausrichtung der in der Rosenau gezeigten modernen Glassammlung auch bei der Keramik aufgegriffen. Von einigen Künstlern sind Werke sowohl aus Keramik als auch aus Glas zu entdecken. Die enge Verbundenheit der Werkstoffe Glas und Keramik wird somit offenbar.

Rudolstadt

Porzellangalerie, Thüringer Landesmuseum, Residenzschloss Heidecksburg, Schlossbezirk 1, D-07407 Rudolstadt. Website: <https://www.heidecksburg.de>.

The Porcelain Gallery. *The collection of porcelain primarily contains works of Thuringian porcelain manufactories as well as objects that are made of stoneware, earthenware and clay. The inventory includes altogether 4500 objects that mainly date back to the collection of the trading association in Rudolstadt of the 19th century. Other pieces entered into possession of the museum through the "Prince Guenther foundation", that administered the princely estate. Especially during the last fifteen years, due to the research work made by the porcelain manufactories at Unterweißbach, the Schwarzburgian Workshops of Porcelain Art Unterweißbach) and the Oldest Porcelain Manufactory of Volkstedt this collection gained supraregional importance.*

Die Schwarzburger Werkstätten. *Especially sophisticated figurines produced at the Schwarzburgian manufactories founded in 1909 attract great attention, among them models of famous artists such as Ernst Barlach or Gerhard Marcks. Humorous, cheerful or expressive – every single one of these creations contributed to the renewal of the porcelain art at the beginning of the 20th century.*

Seitenroda

Leuchtenburg, Dorfstraße 100, D-07768 Seitenroda. Website: <https://www.leuchtenburg.de>.

Erleben Sie eine außergewöhnliche und interaktive Ausstellung! Künstler aus der ganzen Welt haben sieben Erlebniswelten entstehen lassen, die einem Material Zauber verleihen: dem Porzellan. Entdecken Sie in spektakulär inszenierten Räumen das »Weiße Gold« von seinen Anfängen im alten China über die Entschlüsselung seiner Rezeptur in Europa bis hin zum Einzug in das Alltagsleben. Anfassen und Mitmachen ist hier ausdrücklich gewünscht! Machen Sie eine sinnliche Reise durch die Geschichte dieses besonderen Materials und entdecken Sie die Porzellanwelten Leuchtenburg - Ihr Ausflugsziel in Thüringen! "Eine der außergewöhnlichsten und modernsten Ausstellungen!", lobt die internationale Jury des Europäischen Museumsraates.

Selb-Plössberg

Porzellanikon - Staatliches Museum für Porzellan [Europäisches Industriemuseum für Porzellan, Europäisches Museum für Technische Keramik og Rosenthal Museum], Werner-Schürer-Platz 1, D-91800 Selb. Website: www.porzellanikon.org.

→03.10.22 *More than Bricks!* Tradition und Zukunft Der Architekturkeramik. Katalog. Porzellanikon. *Ob als Ziegel, Klinker oder Fliese – Keramik ist untrennbar mit der Geschichte des Bauens und Wohnens verbunden. Sie bildet – häufig unter dickem Putz verborgen - das Grundgerüst unzähliger Bauwerke. Dabei ist Keramik als Baustoff ein echter Hingucker. Das erkannten auch schon früh findige Architekten und setzten sie bewusst ein, um den tristen Gemäuern einen besonderen Glanz zu geben. So vielseitig wie das Material, so abwechslungsreich ist auch die Ausstellung More than Bricks! Begeben Sie sich auf einen Stadtbummel: Schlendern Sie vorbei an Geschäften, Kirchen und Schlössern, bestaunen Sie riesige Fabrikbauten und erfahren Sie mehr über die Geschichte des einzigartigen Baustoffes Keramik. Aber nicht nur Ihr Wissensdurst wird gestillt, auch Ihre Kreativität ist gefragt. So können Sie selbst Wände mauern, Fassaden bauen und sogar eine eigene Fliese gestalten, die Teil eines riesigen Wandbildes in der Ausstellung wird. Sie haben das Stadtbild in der Hand! Ein besonderes Highlight der Ausstellung stellt die im Porzellanikon erstmals zum Einsatz kommende Virtual-Reality-Technik dar: Setzen Sie die VR-Brille auf und wagen Sie sich auf eine Zeitreise. Besuchen Sie die Pariser Weltausstellung im Jahr 1900 und schreiten Sie durch die Porte Monumentale. Dabei können Sie die zahlreich verbauten keramischen Elemente entdecken, die dieses Eingangstor so einzigartig machten. Wieder in der Gegenwart angekommen, können Sie die gerade bewunderte Keramik nun auch in echt bestaunen. Das Erfolgsmaterial Baukeramik prägt bis heute das Leben der Menschen und dank seiner nachhaltigen, dauerhaften Schönheit wird das auch lange noch so bleiben. Wir versprechen Ihnen, nach dem Besuch unserer Ausstellung werden Sie die Architektur Ihrer Nachbarschaft mit ganz anderen Augen sehen.*

Siegburg

10.07.22-04.09.22 Mia Llauder & Joan Serra „Keramik zeitgenössisch“. Aktuelle Keramikunst aus Spanien. Siegburg Stadtmuseum, Markt 46, D-53721 Siegburg. Website: <http://www.stadtmuseum-siegburg.de>. *Die beiden Keramik-Künstler Mia Llauder und Joan Serra teilen sich in Barcelona eine Werkstatt. Es scheint kein Zufall zu sein, dass sich diese weiblich-männliche Bindung sowohl in den verwendeten Materialien als auch in der Wiederholung der Module spiegelt.*

Mia Llauder verbindet gegensätzliche Elemente wie das Raue und das Weiche, Weiß mit Farbe, Schwarz mit Gold oder Mattheit mit Glanz. Ihre Keramikstücke bewegen sich zwischen einer Zerbrechlichkeit und Beständigkeit, die unseren eigenen Daseins-Zustand auszudrücken. Joan Serras Arbeiten spiegeln den Prozess der Verwandlung des Tons von der formbaren Rohmasse zum festen Objekt. Sie zeigen einen Augenblick als Teil eines Prozesses, in dem das Vorher und Nachher vorheriger und nachfolgender Zustände des Materials wahrgenommen werden.

Alle Formen existieren bereits; die Arbeit besteht darin, sie zu entdecken, sie erscheinen zu lassen.

Staufen

Keramikmuseum Staufen, Wettelbrunner Strasse 3, D-79219 Staufen. Website: <http://www.landesmuseum.de>. Se website for yderligere udstillingsinformation. *The Staufen Ceramics Museum was opened in July 1991 as a branch museum of the Badisches Landesmuseum Karlsruhe. In the basement of the museum is the complete original workshop of pottery master Josef Maier, who worked here from 1898 till the 1940s. The visitor is provided with an insight into the pottery tradition of the Upper Rhine region, as well as into the everyday life of a potter.*

On the first floor the work of the ceramics artist Egon Bregger is shown. After his marriage to Emma, the daughter of Josef Maier, he took over the workshop in 1948. The presentation of Bregger's ceramics shows his development from a Bauhaus style all the way to a historical pottery style. On the same floor a collection of ceramic figures by Elisabeth Winter-Bonn is presented.

On the ground floor, regularly changing special exhibits of the Badisches Landesmuseum are held as well as studio exhibits of contemporary potters.

→27.11.22 *Die wilden 70er/The wild 70s. Freiheit in Form & Farbe/Freedom in Shape & Colour.* Keramikmuseum Staufen.

In the 1970s, Italian designers were highly regarded in Germany and were considered to be particularly innovative worldwide. For example, Cari Zalloni or Ettore Sottsass worked for German ceramics companies. Swedish designers such as Stig Lindberg and Hertha Bengtson were also in demand in Germany. For the bourgeois customers, who could not keep up with the avant-garde design, industrial production offered more dignified variants. Who doesn't remember the rustic earthy hues, both ceramics and entire interiors?

Thus, the choice of colours went in two different directions: in addition to ceramics in beige and brown tones, they relied on bright, strong, even "psychedelic" colours. A typical phenomenon of the time is, for example, the orange-red selenier glaze. In the 1970s, the overpointed glaze creations in particular had a great artistic significance.

For studio ceramicists, a large playing field opened up for experiments of all kinds: they turned away from traditional craft norms and freed themselves from the dogma of the usefulness of the glazes. Among ceramicists, a real race for new glaze creations began.

The beauty was seen in the imperfect: irregular running glaze, even small glaze defects and boiled bubbles were not disregarded, but affirmed as the realization of a spontaneous artistic idea. These included glaze species such as "fat lava" or crater glazes.

The ceramic industry was inspired by the complex glaze processes of the studio ceramics and tried to produce them serially, which presented itself as a technical challenge. Finally, special luxury lines were developed, which sold

very well despite the expensive production and the associated high prices.

Velten

Hedwig Bollhagen Museum, Wilhelmstraße 32/33, D-16727 Velten. Se yderligere information på website: <http://hedwig-bollhagen-museum.okmhb.de>.

Weiden

Internationales Keramik-Museum, Zweigmuseum der Neuen Sammlung München, Luitpoldstraße 25, D-92637 Weiden. Website: www.ikmweiden.de.

Wiesbaden

13.05.22-23.10.22 *Wasser im Jugendstil*. Heilsbringer und Todesschlund. Museum Wiesbaden, Hessisches Landesmuseum für Kunst und Natur, Friedrich-Ebert-Allee 2, D-65185 Wiesbaden. Website:

<https://www.museum-wiesbaden.de>.

Wasser als Vexiermetapher zwischen symbolischem Heilmittel und zerstörerischer Urkraft ist in der Kunst des beginnenden 20. Jahrhunderts wie in kaum einer anderen Zeit derart gegenwärtig. Geboren aus der Dynamik der Natur, forderte der Jugendstil zu Anfang des 20. Jahrhunderts revolutionär eine genuin moderne und ihrer Zeit angemessene Kunst und fand diese in der Symbolik des Wassers. (Be)rauschenden Wellen, mythologische Erzählungen des Ozeans oder die Abbildung nautischer Lebewesen wie Fische, Quallen und Muscheln, stellen Wasser als Sehnsuchtsort gattungsübergreifend von der Malerei bis in die Keramik dar. Es ist die künstliche Schaffung eines Imaginationsraums, der einerseits die tiefen Sehnsüchte und Träume der Menschen bediente und andererseits als geheimnisvolle Parallelwelt schaudern ließ.

Wyk

25.06.22→?? Kirsten Holm. Dr.-Carl-Häberlin-Friesen-Museum, Rebbelstieg 34, D-25938 Wyk auf Föhr. Website: <https://www.friesen-museum.de>.

Østrig

Scheibbs

Keramikmuseum Scheibbs, Erlafstraße 32, A-3270 Scheibbs. Website: <http://www.keramikmuseum-scheibbs.at>.

Schrems

Das Kunstmuseum Waldviertel, Mühlgasse 7a, A-3943 Schrems. Website: <http://www.daskunstmuseum.at>.

Stoob

Töpfermuseum, A-7344 Stoob. Website: <http://toepfermuseum.at>.

Wien

MAK - Österreichisches Museum für angewandte Kunst / Gegenwartskunst, Stubenring 5, A-1010 Wien. Website: <https://www.mak.at>.

Wilhelmsburg

Wilhelmsburger Geschirr-Museum, Färbergasse 11, A-3150 Wilhelmsburg. Website: <https://geschirrmuseum.at>.

Nederlandene

Amsterdam

Rijksmuseum, Museumstraat 1, NL-1071 XX Amsterdam. Website: www.rijksmuseum.nl.

Delft

Galerie Terra Delft, Galerie voor hedendaagse keramiek, Nieuwstraat 7, NL-2611 HK Delft. Website: www.terra-delft.nl.

Deventer

Loes and Reinier Gallery, Korte Assenstraat 15, NL-7411 JP Deventer. Website: www.loes-reinier.com.
Se website for yderligere information om udstillinger.

Groningen

→30.08.22 *Pronkjewails*. Design from past and Present. Groninger Museum, Museumeiland 1, NL- 9711 ME Groningen. Website: <https://www.groningermuseum.nl>.
For the museum building's 25th anniversary, guest curator John Veldkamp decorates the Starck Pavilion with ceramic and glass objects from past eras and the present day. The exhibition illustrates the Groninger Museum's collecting history while treating visitors to original combinations of splendid objects arranged in masterly still lifes.

Haag

Gemeentemuseum, Stadhouderslaan 41, NL-2517 HV Haag. Website: www.gemeentemuseum.nl.

Delftware Wonderware. Gemeentemuseum Den Haag has one of the finest and largest collections of Delftware in the world. Delftware is not only a beautiful traditional product and a paragon of Dutch prosperity in the Golden Age, but also an inspiration for contemporary design. At the Delftware WonderWare exhibition of the Gemeentemuseum you will discover the beauty and the fascinating stories behind this world-famous cultural heritage.

Delftware takes a prominent place in the wide variety of applied arts at the Gemeentemuseum. Delftware WonderWare shows the versatility of this traditional Dutch product, then and now. From the typical blue-white to flashing red, snow-white and even Delft black; from 17th Century vases for the very rich to contemporary tulip vases made by Dutch designers like Hella Jongerius and Wieki Somers. Delftware Wonderware will submerge you in the beauty of this valuable product.

→15.05.22 *Great Danes*. Porcelain Masterpieces. Copenhagen 1890-1930. Katalog. Gemeentemuseum. *Between 1890 and 1930 Danish porcelain manufacturers Royal Copenhagen and Bing & Grøndahl produced ceramic objects that were admired for their underglazing technique. Great Danes will featuring some extraordinary unique items from both manufacturers, notable for their Japanese style and naturalistic images.*

→15.05.22 *Morten Løbner Espersen*. Katalog. Gemeentemuseum. *omprising layer upon layer of fired glaze, the surfaces of Morten Løbner Espersen's (b. 1965, Aalborg) internationally renowned ceramic objects are a riotous array of colours and textures. The Copenhagen-based ceramicist loves clay, and displays total mastery of the medium, but his passion for glazes comes from the impossibility of exercising full control over them. Every firing produces unexpected results, from surprising new insights to sudden disappointments. This autumn, his richly glazed objects will be on show at Kunstmuseum Den Haag.*

→09.10.22 *Harm Kamerlingh Onnes*. Gemeentemuseum. *Recently, Kunstmuseum Den Haag received a large donation of ceramic objects by artist Harm Kamerlingh Onnes from a private collector. With his whimsical visual idiom, the artist's ceramic objects manage to bring a smile to everyone's face. In an intimate exhibition, we will be presenting the recent donation alongside our existing collection of his work, brought together since the 1950s.*

Harlingen

Harlinger Aardewerk & Tegelfabriek, Voorstraat 84, NL-8861 BP Harlingen. Website: <https://harlinger.nl>.

Hertogenbosch

Designmuseum den Bosch, De Mortel 4, NL-5211 HV 's-Hertogenbosch. Website: <https://designmuseum.nl>.

Leeuwarden

Princessehof National Museum of Ceramics, Grote Kerkstraat 11, NL-8911 DZ Leeuwarden. Website: www.princessehof.nl. See website for yderligere udstillingsinformation. *The museum's permanent collection is displayed in From East and West, including an important collection of Chinese porcelain, Delft Blue and Dutch Art Nouveau and Art Deco ceramics.*

→08.05.22 *Morten Løbner Espersen: Forbidden Fruit*. bogudgivelse. Princessehof. *The Princessehof in Leeuwarden presents a solo exhibition of work by the Danish artist Morten Løbner Espersen (Aalborg, 1965). His ceramics are characterised by the tension between shape and surface. In addition, Espersen searches for the limits of glazing techniques. In his solo exhibition Forbidden Fruit in the Princessehof he experiments with vivid glazes to highlight their textures and exuberant colours.*

→08.05.22 *Yoon Seok-Hyeon*. Ott / Another paradigmatic ceramic. Princessehof.

The Princessehof National Museum of Ceramics in Leeuwarden presents a design exhibition with work by Yoon Seok-Hyeon (South Korea, 1992). Glazed ceramics are generally not recyclable and usually end up in landfills. In his search for a sustainable alternative to toxic glazing, Yoon Seok-Hyeon came across an ancient technique from his native country, 'Ott'. The wood resin from the lacquer tree is traditionally used in Korea to lacquer wooden utensils. Yoon applies the technique (also called 'Ottchil') to ceramics. His Ottchil lacquered bowls, vases and dishes can be seen in his solo exhibition Yoon Seok-hyeon: Ott / Another paradigmatic ceramic in the Princessehof, which also provides the visitor with an insight into his working process.

The traditional Korean technique has been used for 2000 years and is known for its high quality. Treated with Ott, objects become antibacterial, water- and insect-repellent. The resin of the lacquer tree dries in the air and does not need to be fired, and it has the special property of evaporating when heated. In this way, pure clay can be recovered and the ceramic recycling process is completed. The ethical and aesthetic vases, with a natural coffee brown/orange shine, will be exhibited on the second floor of the museum. The museum is also making a short film about Yoon Seok-Hyeon and his working process.

→21.08.22 *Korea · Gateway to a rich past*. Katalog. Princessehof.

The exhibition unravels the country's rich past and ancient culture on the basis of themes such as food culture, beauty ideals and rituals. Top pieces from the National Museum of Korea in Seoul will be brought to Leeuwarden especially for this exhibition, supplemented by several pieces from the National Museum of Ethnology in Leiden, and the Princessehof's own collection. The exhibition includes precious jade-green celadon, pure white porcelain and ancient pottery, functional items such as musical instruments, as well as film footage and costumes. Contemporary work by Korean artists confirm that ceramics still play an important role in Korea today.

Nowadays we primarily know Korea from Squid Game, the unprecedented popularity of K-Pop groups like BTS, Korean cuisine, and the Oscar-winning film Parasite. The Princessehof delves into the cultural history of this extraordinary country on the basis of its ceramics, which are deeply intertwined with Korean traditions. As a country of modest size, surrounded by cultural giants such as China and Japan, it has managed to retain an unmistakable individuality, which is reflected in a distinctive ceramic tradition, and also expressed in Hangeul, the Korean script. The design duo Koehorst in 't Veld created an original and modern design for this exhibition, which is accompanied by an extensive programme of festive and unifying activities.

In addition to historical objects, the Princessehof will also exhibit high-profile works by three contemporary South Korean artists, curated by Tanya Rumpff: Yee Sookyung (1963) Juree Kim (1980) and Kyung-Jin Cho (1987). In Yee Sookyung's Translated Vase, ceramic shards from works by

contemporary ceramic masters are glued together with gold lacquer using the Japanese kintsugi technique. Kyung-Jin Cho's installation *Swing Jam* provides a meditative experience due to a ball floating between earthenware pots and gently tapping them. Juree Kim exhibits a clay sculpture of a traditional Korean building surrounded by water. The water erodes the clay for the duration of the exhibition, causing the work to slowly dissolve.

→31.12.22 *From East and West*. Princessehof. In the exhibition *From East and West* you travel around the world and through time with ceramics as your guide. Every place and time has its own ceramics, which reflect political, economic and cultural circumstances. Moreover, knowledge and taste travel from East to West, and vice versa. Along the way you will discover unexpected similarities in styles, shapes and techniques from all over the world. From China, the cradle of ceramics, to the Frisian clay.

Milsbeek

17.09.22-18.09.22 *Keramisto 2022*. Internationale keramiekmanifestatie. De Mookerplas, Plasmolen, Milsbeek. Website: www.keramisto.nl.

Nieuw-Buinen

Keramisch Museum Goedewaagen, Glaslaan 29, NL-9521 GG Nieuw-Buinen. Website: www.keramischmuseumgoedewaagen.nl.

Rotterdam

Museum Boijmans Van Beuningen, Museumpark 18-20, NL-3015 Rotterdam CX. Website: www.boijmans.nl. *Museum Boijmans Van Beuningen will be closed for seven years for extensive and radical renovations and modernisation with an expected opening in 2026.*

'Boijmans Next Door' creates new connections and encounters between the Boijmans collection and our neighbours'. It means you will not be cut off from the Museum Boijmans Van Beuningen collection while the museum is closed for renovation. This is a major collaboration between Rotterdam art venues!

Tegelen

Keramiekcentrum Tiendschuur Tegelen, Pottenbakkersmuseum, Kasteellaan 8, NL-5932 AG Tegelen. Website: www.tiendschuur.net.

→15.05.22 *Potverdorie!* Ceramic revolution. Keramiekcentrum. *From idiosyncratic and experimental ceramics to "machine" perfection. With the latest technical gadgets and artistic excesses. These ceramic works of art evoke surprise and amazement and above all the question: "Potverdorie (Hell damn), how do they do that?"*

→25.09.22 *Color*. Ceramic in all colors. Keramiekcentrum. *A colourful collection of artworks that will make you happy. These ceramic art objects in truly all colours of the rainbow, show that ceramics is not always brown. The artists in this exhibition have each developed their own method of giving colour to clay. And this exhibition shows that this is*

possible in all sorts of ways. Discover the enormous number of shades and enjoy this splendour of colour in clay, made by renowned artists from home and abroad.

Belgien

Antwerpen

Modern Shapes Gallery, Museumstraat 29, B-2000 Antwerpen. Website: <https://modernshapes.com>.

Bruxelles

Musées royaux d'Art et d'Histoire/Koninklijke Musea voor Kunst en Geschiedenis, 10 Jubelpark, B-1000 Bruxelles. Website: www.kmkg-mrah.be.

Puls Contemporary Ceramics · Annette Sloth, Edelknaapstraat 19 rue du Page (Châtelain) B-1050 Brussels. Website: www.pulsceramics.com. Se website for udstillinger.

Gallery Pierre Marie Giraud, Rue de Praetere 7, B-1050 Bruxelles. Website: www.pierremariegiraud.com.

Gent

Design Museum Jan Breydelstraat 5, B-9000 Gent. Website : <https://www.designmuseumgent.be>.

Raeren

Töpfereimuseum Raeren, Burgstrasse 103, B-4730 Raeren. Website: www.toepfereimuseum.org.

Frankrig

La Borne

Centre céramique contemporaine, 25 Grand' Route, F-18250 La Borne. Website: <http://ceramiquelaborne.org>. Se website for flere af ârets mange udstillinger.

Musee Vassil Ivanoff, Route des Coquillers, La Borne d'en bas, 18250 La Borne. Website: <http://museelaborne.com>.

Chantilly

Musée Condé, Route Pavée, 60500 Chantilly. Website: <https://domainedechantilly.com/fr/accueil/chateau>.

Le Don du Fel

Galerie du Don, F-12140 Le Fel. Website: www.ledondufel.com.

Nançay

Galerie Capazza, 1 rue des Faubourgs, F-18330 Nançay. Website: www.galerie-capazza.com.

Paris

Les Arts Décoratifs, 107, rue de Rivoli, F-75001 Paris.

Website: <https://madparis.fr>.

Musée National de Céramique Sèvres, Cité de la céramique, 2 place de la Manufacture, F-92310 Sèvres.

Website: www.musee-ceramique-sevres.fr.

See website for årets udstillingen.

Galerie NeC, 117 Rue Vieille du Temple, F-75003 Paris.

Website: <https://galerienec.com>.

Galerie Maria Wettergren, 121 Rue Vieille-du-Temple, F-75003 Paris. Website: <http://www.mariawettergren.com>.

→15.05.22 *Edmund de Waal*. Lettres à Camondo.

Musée Nissim de Camondo, 63, rue de Monceau, 75008 Paris. Website: <https://madparis.fr>.

En écho à son nouveau livre « Lettres à Camondo » (Éditions Les Arts Décoratifs), dans lequel l'auteur retrace avec sensibilité la tragédie de la famille de Camondo, cette exposition est une autre manière pour Edmund de Waal de revisiter une maison de famille au destin tragique, qui résonne singulièrement avec celle de sa famille Viennoise en 1938. Elle porte la marque de sa passion pour la littérature et témoigne de son obsession de toujours pour la porcelaine.

Rouen

Musée de la Céramique Rouen, rue Faucon 1/rue Jeanne d'Arc 94 Rouen. Website: <http://museedelaceramique.fr>.

Rising up between a paved courtyard and a terraced garden beside the Musée des Beaux-Arts, the Hôtel d'Hocqueville contains the largest public collection of Rouen earthenware in France. The building, constructed in the 17th century and largely altered during the following century, now sports a Neoclassical-style interior design, providing an outstanding and intimate setting for visitors to explore the history of European ceramics. The museum contains five thousand pieces, providing a comprehensive overview of Rouen earthenware from the 16th to the late 18th century, and exhibits some of the finest examples. They include Renaissance paving by Masséot Abaquesne, large ceremonial dishes with radiating decoration from the early 18th century, pieces with niello decoration in ochre, and monumental earthenware paintings and sculptures, like the remarkable Celestial and Terrestrial Globes by Pierre II Chapelle (1725) and a series of busts of the Seasons (1730). While Rouen earthenware represents over two-thirds of its treasure, the museum also features some remarkable collections from other earthenware centres like Delft, Nevers and Lille, thus situating its local history in the more general context of European ceramics from 15th century Italian majolica ware to 1930s creations from the Sèvres factory.

The circuit begins on the ground floor with a display of the earliest European earthenware: majolica, produced in Italy between the 15th and 18th centuries. It continues with pieces from the Rouen workshops of the ceramist Masséot Abaquesne (c. 1500-before 1564), glazed terracotta ware from Normandy and pieces by Palissy's followers from the 17th and 18th centuries. On the first and second floors, the rooms devoted to the 18th century - the core of the collection

- feature earthenware masterpieces from Rouen: blue monochromes, red and blue radiating decorations, niello decoration in ochre, polychrome earthenware sculptures and paintings, chinoiserie and embellishments in horn. Works by the earthenware centres of the Netherlands, Nevers, Lille and Moustiers are grouped together in a small study. Two rooms are dedicated to porcelain and china. Lastly, the circuit continues beyond the 18th century with a presentation of 19th and 20th century pieces from the Sèvres factory.

→30.09.22 *Faïences révolutionnaires*. Musée de la Céramique.

Le musée de la Céramique de Rouen présente pour la première fois depuis 30 ans un ensemble remarquable de faïences révolutionnaires issues de ses collections.

De la prise de la Bastille en 1789 à l'instauration du Consulat en 1799, la France connaît une suite d'événements sans précédent qui transforment en profondeur l'organisation institutionnelle, politique, économique et sociale du pays. Les idées et les actes révolutionnaires se diffusent sur l'ensemble du territoire et une nouvelle organisation de la société française se met en place, scellant la fin de l'Ancien Régime et célébrant la jeune République.

Durant ces dix années, les grandes manufactures du Centre et de l'Est de la France comme Nevers, Roanne, Lunéville ou le Bois d'Épense ont une activité intense de production de céramiques à décor patriotique, en écho aux événements de la Révolution.

À Rouen, alors le plus important centre faïencier du pays, les objets illustrant l'actualité révolutionnaire sont pourtant rares : la Révolution, en effet, y est plus modérée, en particulier pendant la période de la Terreur, ce qui peut expliquer le manque d'intérêt des faïenceries rouennaises comme de leurs clients pour ces productions au message souvent très engagé.

Assiettes, plats, écritoires et bouteilles sont les manifestations dans la terre et dans l'émail des bouleversements politiques, sociaux et économiques de l'époque tels qu'ils ont été vécus par le peuple.

Ces objets du quotidien, modestes, au décor parfois naïf mais souvent émouvant, témoignent également du savoir-faire, de la vivacité et de la créativité des centres faïenciers qui ont su renouveler leur inspiration pour conserver leur activité et assurer leur survie.

Si ces faïences s'inscrivent dans une longue tradition de céramiques « parlantes », la richesse et le foisonnement des illustrations comme l'intensité des discours révèlent avec une force inédite les aspirations, les inquiétudes et les espoirs des femmes et des hommes de cette époque au chant de « Ah ça ira » et « Vive la liberté ! ».

Saint Quentin la Poterie

Galerie Terra Viva, 4 Rue de la Fontaine, F-30700 Saint Quentin la Poterie.

Sarreguemines

Musée de la Faïence, 17, rue Poincaré, F-57200 Sarre-
guemines. Website: [https://www.sarreguemines-
museum.eu](https://www.sarreguemines-
museum.eu).

Moulin de la Blies, 125 Avenue de la Blies, F-57200
Sarreguemines. Website: [www.sarreguemines-
museum.com](http://www.sarreguemines-
museum.com).

→15.08.22 *Faïence Power : les 1970s à Sarreguemines.*
Musée de la Faïence.

*Envie de faire un bon dans le passé, au coeur des années 1970
? Inaugurée quelques jours seulement avant la fermeture des
sites culturels à l'automne dernier, l'exposition « Faïence
Power » fait son grand retour !*

*Cette décennie est une période charnière pour les Faïenceries
de Sarreguemines, Digoïn et Vitry-le-François. Au-delà des
aspects historiques et de l'évocation de la stratégie industrielle
de la manufacture, nous vous proposons à travers cette exposi-
tion de découvrir la production de la faïencerie sous un angle
inédit, pour mieux percevoir sa diversité et sa complémentari-
té.*

*En passant le seuil de la salle d'exposition, les visiteurs se
retrouveront projetés dans un intérieur des années 1970. Dans
le salon, un canapé permettra de s'installer confortablement, le
temps de lire quelques journaux ou de regarder à la télévision
des publicités de l'époque et des témoignages d'anciens
faïenciers. La table sera dressée dans la cuisine, au milieu des
meubles colorés en formica, avec des services réalisés par la
manufacture dans l'usine de Sarreguemines ou dans sa succur-
sale de Digoïn. Dans les placards, les visiteurs pourront
apprécier la richesse et la diversité des décors produits au
cours de la décennie.*

*Il reste à découvrir la salle de bain, car la manufacture propo-
sait également à ses clients une riche gamme de sanitaires et
de carreaux. Baignoire, bac de douche, colonne et lavabo,
bidet... rien n'a été oublié !*

*Pour permettre aux plus petits de découvrir le style des années
1970, un livret-jeu est également disponible à l'accueil.*

Toucy

Galerie de l'Ancienne Poste, Place de l'Hôtel de Ville,
F-89130 Toucy. Website: [https://galerie-ancienne-
poste.com](https://galerie-ancienne-
poste.com).

Schweiz

Geneve

Baur Foundation · Museum of Far Eastern Art, 8 rue
Munier-Romilly, CH-1206 Geneve Website:
<https://www.fondation-baur.ch>.

Musée Ariana - Musée suisse de la céramique et du
verre, Avenue de la Paix 10, CH-1202 Geneve.
Website: www.ville-ge.ch/ariana.

→31.07.22 *Tasses! Musée Ariana.*

*An everyday, collectible or historical object, the cup has
always reflected evolutions in the stylistic and decorative
tastes of its contemporaries.*

*Produced in all shapes and sizes by many generations of
craftsmen and manufacturers, it has also become, over time,
a true medium of expression for designers and artists.
Whether left bare or decorated with motifs, the cup seduces
us by its elegant lines or surprises us by the inexpedient
appearance of certain examples. Or when visual pleasures
transcend those of our taste buds...*

*Lionel Latham, gallerist in Geneva for 40 years, takes a
personal and expert look at the history of this familiar little
recipient - and its trusty saucer! - from the 1900s to the
present day. The creations of the Langenthal manufactory in
Switzerland and others linked to major national or interna-
tional exhibitions act as a guiding thread for visitors brow-
sing the 12 showcases in this exhibition, each illustrating a
different decade.*

Nyon

Musée Historique et des Porcelaines, Chateau de Nyon,
CH-1260 Nyon. Website: www.chateaudenyon.ch. Se
website for *udstillinger*.

Solothurn

Kunstforum, Schaalgasse 9, CH-4500 Solothurn. Website:
www.kunstforum.cc.

Zürich

Porzellan- und Fayencen. Die Sammlung des Schweize-
rischen Nationalmuseums, Zunfthaus zur Meisen Zürich,
Münsterhof 20, CH-8001 Zürich. Website: [http://www.
nationalmuseum.ch](http://www.
nationalmuseum.ch).

Museum Rietberg, Gablerstrasse 15, CH-8002 Zürich.
Website: <https://rietberg.ch>.

*The collection of Chinese art guides visitors through 7,000
years of Chinese art history, from the Neolithic Period to
the 19th century. More than 600 ceramic objects from the
world-known Meiyintang Collection, and archaic bronze
vessels, Buddhist sculptures made of wood and stone, as
well as paintings from the Drenowatz Collection, offer
eloquent testimony to the different periods and develop-
ments of Chinese civilization.*

Italien

Albissola

Casa Museo Asger Jorn, Via D'Annunzio 6-8, 17012
Albissola Marina (SV). Website:
<http://www.museodiffusoalbisola.it>.

Faenza

The International Museum of Ceramics in Faenza, Viale
Baccarini n. 19, 48018 Faenza. Website:
<http://www.micfaenza.org>.

Milano

Officine Saffi, via Aurelio Saffi 7, Milano. Website: www.officinesaffi.com.

Spanien

Barcelona

Ceramique. Museu del Càntir d'Argentona, Plaça de l'Església 9, 08310 Argentona, Barcelona. Website: <http://www.museucantir.org>.

Museo Nacional de Cerámica y Artes Suntuarias "González Martí", Poeta Querol 2, 46002 Valencia. Website: <https://www.mecd.gob.es/mnceramica>.

Terracotta Museu, Sis d'octubre, 99, La Bisbal d'Empordà (Girona). Website: www.terracottamuseu.cat.

Tyrkiet

Istanbul

Topkapı Palace (Topkapı Sarayı), Cankurtaran, 34122 Fatih/İstanbul. *Paladset, som i dag er omdannet til et museum, består af et parkagtigt område ned til Bosporusstrædet med en række gårdanlæg og bygninger, bl.a. fornemt udstyrede pavilloner, der vidner om den osmanniske kunsts høje stadi. Et must under et besøg i Istanbul uanset om man interesserer sig for keramik.*

The Ottomans had access to Chinese porcelains from the mid-fifteenth century onward. The collection of 10,700 pieces of Chinese porcelain is among the finest porcelain collections in the world. Porcelains often entered the palace collection as parts of the estates of deceased persons, and were sometimes circulated as gifts amongst members of the royal family or other leading officials. Records indicate that by the 18th century the palace collection had 16,566 pieces of Chinese porcelain, compared to 400 pieces in the 16th century and 3,645 pieces in the 17th century. The Chinese porcelain collection ranges from the late Song Dynasty (960-1279) and the Yuan Dynasty (1280-1368), through the Ming Dynasty (1368-1644) to the Qing Dynasty (1644-1911).

The pieces include celadons as well as blue and white porcelain. The Japanese collection is mainly Imari porcelain, dating from the 17th to the 19th centuries. The collection also includes around 5,000 European pieces. Researchers believe that Ottoman tastes changed over time to favor various types of European porcelain by the 18th century.

USA

Baltimore

The Walters Art Museum, 1 West Mount Vernon Place, Baltimore MD 21201. Website: <https://thewalters.org>. *Explore the Walters' renowned collection of ceramics, from the oldest object in our collection to the newest. See website for www.thewalters.org information.*

→07.08.22 *Majolica Mania*. bogudgivelse. The Walters Art Museum.

Featuring 350 works that highlight the vibrant color of the ceramic's lead-based glazes and stunning inventiveness, Majolica Mania explores themes including the natural world, foods and fashions, class, labor, immigration, and the human cost of majolica's production. Majolica gets its name from the tin-glazed maiolica of the Italian Renaissance and was an answer to the question of what good design should look like in an age of industrial manufacturing.

Majolica was introduced at the Great Exhibition of 1851 and quickly became ubiquitous in Victorian England and America, with works appearing in museum displays and royal palaces as well as in the homes of average citizens. As majolica retailed at a cheaper price than porcelain, it was available to all classes of society and, in Victorian homes, was commonly found in the conservatory or dining room, in the form of tureens and servers, jardinières, teapots, garden seats, plates, and decorative statues.

British potters and craftspeople immigrating to North America contributed their knowledge and skill to the growing American pottery industry, leading to the large-scale production of majolica. Baltimore was a center of majolica production in the U.S. and was home to majolica makers Chesapeake Pottery and Edwin Bennett Pottery.

When the lead glazes needed to achieve majolica's shine and vibrancy were outlawed as poisonous to workers, its production all but ceased. To honor the many in the majolica industry who became ill or died as a result of working with the toxic glazes, Majolica Mania includes a ceramic memorial by contemporary artist Walter McConnell commissioned by the Walters and Bard Graduate Center. The exhibition also includes stories of the workers, with pictures of the factories and towns where majolica was made.

Majolica Mania features works from such major British manufacturers and designers as Minton, Wedgwood, and George Jones, as well as leading American potteries including Griffen, Smith & Hill Company of Pennsylvania. Loans from museums in Great Britain, including the Royal Collection, and Victoria and Albert Museum, as well as works from the Maryland Historical Society and Philadelphia Museum of Art, will be on view along with works from private collections, many of which have never before been publicly displayed.

Californien

Los Angeles County Museum of Art, 5905 Wilshire Blvd, Los Angeles, CA 90036. Website: <http://www.lacma.org>.

Charlotte

Mint Museum Randolph, 2730 Randolph Road, Charlotte NC 28207. Website: www.mintmuseum.org.

Perhaps more than any other art form, decorative arts have the remarkable power to connect with us almost instantaneously. We may not own a seventeenth-century Chinese teapot or a sideboard once owned by a North Carolina plantation owner, but we can view artifacts like those in the museum, and quickly associate them with objects of similar type or function in our own households. Perhaps the museum objects will even remind us of special occasions or daily routines in which our own possessions were utilized and enjoyed.

The Decorative Arts Collection at the Mint numbers over 12,500 objects, and includes fine furniture, silver, and glass. Its greatest strength, however, is in the field of ceramics. The museum has significant holdings in wares from England and continental Europe, as well as notable examples of American art pottery and Asian porcelain. The Mint also boasts the largest public collection of North Carolina ceramics in the country.

→ ?? *Portals to the Past: British Ceramics 1675-1825.* Mint Museum Randolph.

→ ?? *Wares of the World: Asian Influence in Contemporary North Carolina Ceramics.* Mint Museum Randolph.

New York

Alfred Ceramic Art Museum, Alfred University, New York. Website: <https://ceramicsmuseum.alfred.edu>.

Everson Museum of Art, 401 Harrison Street, Syracuse NY 13202. Website: <https://www.everson.org>.

The Metropolitan Museum of Art [The MET], 1000 Fifth Avenue, New York NY 10028. Website: <https://www.metmuseum.org>.

Jason Jacques Gallery, 29 East 73rd Street, New York, New York 10021. Website: <http://www.jasonjacques.com>.
Se website for udstillingsinformation.

Joan B Mirviss Ltd., Japanese Fine Art, 39 East 78th Street, Suite 401, New York, NY 10075. Website: <http://www.mirviss.com>.

→27.03.22 *Path of the Teabowl.* Katalog. Alfred Ceramic Art Museum.

What is a teabowl? How did it become an iconic ceramic art form? A millennium ago in China, Buddhist monks drank green tea from bowls with brown and black glazes. Later, in Korea and Japan, potters crafted teabowls of increasingly diverse designs, often intentionally asymmetrical. Treasured teabowls, if broken, were repaired with lacquer and gold. Ritual etiquette dictated the ways in which teabowls have been used to prepare and serve tea in East Asia. Today, around the world, people invent personal tea ceremonies. Contemporary artists create teabowls with a range of

motivations, from channeling the classics to breaking new ground in forms and processes. Tracing the teabowl's path in Asia and beyond, this exhibition features over one hundred teabowls and related objects from the tenth through the twenty-first century.

Path of the Teabowl includes works from the permanent collection of the Alfred Ceramic Art Museum as well as important loans from the collections of Carol and Jeffrey Horvitz, Marlin and Ginger Miller, Linda Sikora, the Art Complex Museum, Duxbury, Massachusetts, the Herbert F. Johnson Museum of Art at Cornell University, and the University of Michigan Museum of Art, Ann Arbor, Michigan.

→16.10.22 *Gifts from the Fire.* American Ceramics, 1880-1950. bogudgivelse. The Metropolitan Museum of Art. *Between the early 1880s and the early 1950s, pioneering American artists drew upon the rich traditions and recent innovations of European and Asian ceramics to develop new designs, decorations, and techniques.*

Pennsylvania

Palmer Museum of Art, The Pennsylvania State University, Curtin Road, University Park PA 16802. Website: <https://palmermuseum.psu.edu>. Se website for udstillingsinformation.

The Palmer's collection of ceramics is varied and impressive, encompassing both ancient and contemporary styles and both western and non-western traditions.

Ancient Peruvian Ceramics. *As part of its impressive ceramics collection, the Palmer Museum of Art houses an extensive array of Peruvian pottery ranging from the early centuries B.C.E. up to the sixteenth century. The museum owns examples from all cultural areas of Peru, including the Inca, who achieved a level of political, social, and economic organization that greatly impressed Spanish explorers upon their arrival in the region. As with many ancient civilizations, Peruvian societies left no written records, making ceramics - which often depict mythical gods, heroic figures, and complex rituals, often revolving around the dead - vital to our understanding of their structure.*

Asian ceramics. *Ceramics are the strength of the museum's collection of Asian art. Ranging in date from the third century B.C.E. to the nineteenth century, the collection includes representative pots, dishes, and sculpture made in China, Japan, Korea, and Cambodia. Also included in the Asian ceramic collection are cooking vessels, vases, and other utilitarian wares, as well as sculpture of Daoist immortals, all made for domestic use. Of exceptional historical interest are animal and figural sculptures excavated from tombs constructed in China during the Tang period (618-907).*

Contemporary ceramics. *The Palmer Museum houses an important collection of contemporary ceramics, which ranges from traditional vessels created by St. Ives potter Bernard Leach, Mashiko artist Shoji Hamada, and a host of Japanese mingei ceramists, to the more avantgarde creations by British pot makers Dame Lucy Rie and Hans Coper, and Danish ceramists Inger Thing, Alev Siesbye, and Richard Manz.*

Pomona

American Museum of Ceramic Art, AMOCA, 340 S. 339 North Garey Avenue, Pomona CA 91767. Website: www.amoca.org. Se website for yderligere udstillinger.

→24.07.22 *50 Bowls, 50 States, 50 Woodfires*. AMOCA. *50 Bowls, 50 States, 50 Woodfires consists of 50 porcelain bowls which Elaine Henry built from the same clay body, threw and shaped the same way and glazed with the same formula. Henry then shipped each bowl to a different wood firing ceramist in a different state. The results show how interventions and experiences, planned and by happenstance, change the individual. Each bowl is uniquely imperfect and uniquely beautiful, like all vessels made of mortal clay. The clay, the form, and the glaze are all that she wanted to control, leaving the rest to the kiln masters and their teams.*

This exhibition is a metaphor for diversity in that the raw materials are the same but the experience of the firing is unique to each site. The kiln type, the wood species, the length of the firing, the goal temperature, the weather; all contribute to the end result. Each bowl is unique, even though it started out with many nearly-identical siblings.

Canada

Toronto

Gardiner Museum, 111 Queen's Park, Toronto, Ontario, Canada M5S 2C7. Website: www.gardinermuseum.on.ca. Se website for yderligere udstillingsinformation.

---

www.facebook.com/keramikvensvenner

Keramikkens Venner har en Facebook-gruppe, som alle medlemmer, der ønsker det, kan få adgang til, hvis man anmoder om det, som er Facebook-bruger.

Keramikkens Venners Facebook-gruppe er i princip-pet åben for alle, idet andre, som har interesse for foreningens virke, også kan blive medlem af gruppen.

Keramikkens Venners Facebook-gruppe har aktuelt lige omkring 1500 medlemmer.

Bøger, kataloger og artikler om dansk keramik 2021

ved Gunnar Jakobsen

Keramikkens sprog. Af Peder Rasmussen. Strandberg Publishing, København 2021. 328 s. ill. litt. personregister. [Lene Adler Petersen, Per Ahlmann, Mogens Andersen, Johan Arent, Arne Bang, Karen Bennicke, Nell Bernard, Thorvald Bindesbøll, Aage Birck, Martin Bodilsen Kaldahl, Peter Brandes, H.A. Brendekilde, Peter Carlsen, Kirsten Christensen, Rose Eken, Gurli Elbækgaard, Olafur Eliasson, Valdemar Engelhardt, Lisa Engqvist, Gutte Eriksen, Ane Fabricius Christensen, Thora Finnsdóttir Søre, Jean René Gauguin, Paul Gauguin, Michael Geertsen, Nils Erik Gjerdevik, Arje Griegst, Svend Hammershøi, Bente Hansen, Niels Hansen Jacobsen, K. Hansen Reistrup, Effie Hegermann-Lindencrone, Jeppe Hein, Turi Heisselberg Pedersen, Gerhard Henning, Louise Hindsgavl, Gerd Hiort Petersen, Suzette Skovgaard Holtén, Steen Ipsen, Georg Jensen, Helge Jensen, Ole Jensen, Chr. Joachim, Asger Jorn, Gitte Jungersen, Karen Kjældgård-Larsen, Richard Kjærgaard, Bo Kristiansen, Arnold Krog, Pietro Krohn, Herman H.C. Kähler, Nils Kähler, Ann Linnemann, Sten Lykke Madsen, Morten Løbner Espersen, Arno Malinowski, Bodil Manz, Richard Manz, Martin Mortensen, Ursula Munch-Petersen, Knud Munk, Malene Müllertz, Mie Mørkeberg, Jais Nielsen, Kai Nielsen, Marianne Nielsen, Patrick Nordstrøm, Erik Nyholm, Bjørn Nørgaard, Carl-Henning Pedersen, Theodor Philipsen, Pernille Pontoppidan Pedersen, Bjørn Poulsen, Christian Poulsen, Peder Rasmussen (1929-1964), Peder Rasmussen (f. 1948), Lars Ravn, Jane Reumert, L.A. Ring, Gunhild Rudjord, Anders Ruhwald, Axel Salto, Christina Schou Christensen, Karl Schrøder, Alev Siesbye, Bente Skjøttgaard, Lone Skov Madsen, Niels Skovgaard, Signe Steffensen, Eva Stæhr-Nielsen, Christine Swane, Eva Sørensen, Jens Thirslund, Nils Thorsson, Kristine Tillge Lund, Anne Tophøj, Flemming Tvede Hansen, Lin Utzon, Gertrud Vasegaard, Siegfried Wagner, Birthe Weggerby, Gunnar Westman, Svend Wiig Hansen, Bjørn Wiinblad, Bode Willumsen, J.F. Willumsen og Mette Marie Ørsted samt Claydies (Tine Broksø og Karen Kjældgård-Larsen) og Extradox (Steen Ipsen og Anne Tophøj) samt Bing & Grøndahl, P. Ipsens Enke (Th. Alvsen og Anker Lund), Den kongelige Porcelainsfabrik, Käblers Værksted og Saxbo (Nathalie Krebs og Eva Stæhr Nielsen)].

Bordet er dækket med dansk design. Af Susse Fischer. Turbine [Website: <https://turbine.dk>], Aarhus 2021. 351 s. ill. litt. register. ib. 350 kr. [Ole Jensen, Erik Magnussen, Grethe Meyer, Ursula Munch-Petersen, Jens Quistgaard]. [Anmeldt i *keramiske noter* 54/2021].

Danske stel. Fra blå blomster til grove glasurer. Af Lars Hedebo Olsen. Strandberg Publishing [Website: <https://strandbergpublishing.dk>], København 2021. 236 s. ill. litt. ib. 349,95 kr.

Brendekilde. Liv og værk. Af Anne Christiansen. Gad, København 2021. 423 s, se specielt s 134-163 og 393-395 (Kunstnerkeramik og illustrationskunst, 1885-1907). ill. litt. noter. personregister. 399,95 kr.

Poul Bækthøj. Rum - Form - Rytme. Nedslag i værker og samlinger. Kunstetagerne, Hobro 2021. [16 s incl omslag]. ill. litt.

Ordstrømmen - en keramisk udsmykning i passagen vest om museet. Af Marie Strøm. KOT. Kunst omkring Trollden. 29. årg. 2/2021, s 18-22. ill. [Hans og Birgitte Börjeson].

Min mor og mig. [På bogens bind tillige ”Og hvorfor hun mistede kimen til oprør undervejs”]. Af Kirsten Christensen. 2. udg. København 2021 [1. udg. 1978]. [44 s]. ill. [Kirsten Christensen].

After the silence - women of art speak out. A Handbook. Ed. by Cecilie Høgsbro Østergaard. Statens Museum for Kunst, København 2021, s 34-35 og 128-129. ill. [Kirsten Christensen].

Ceramic Love songs. Rose Eken. V1 Gallery [Website: <https://v1gallery.com>], København 2021. [64 s incl omslag]. ill. (s 3 Ceramic Love Songs. Rose Eken. By Astrid Wang).

And the Forrests Dream Eternally. V1 Gallery/Eighteen [Website: <https://v1gallery.com>], København 2021. [80 s incl omslag]. ill. (s 3 And the Forests Dream Eternally. By Astrid Wang og s 30-31 Notes on a Darker Rose. By Heine Hansen). [Publikationen er trykt i 100 eksemplarer]. [Rose Eken].

Erik A. Frandsen. Vendt jord. Nye Arbejder. Galleri DGV, Svendborg 2021. 3-fløjet folder. ill. (s 3-4 Omkring en rytterstatue. Af Lene Burkard).

Gauguin. Mesteren, monsteret og myten. Af Flemming Friberg. Strandberg Publishing, København 2021. 316 s, se specielt s 111-112 (Nye og flertydige øjne), se specielt s 111; 132; 192 og 193; s 194-195 (krukker) og 240-241 (1893: Triumf og fiasko). ill. litt. noter. navne-register. [Paul Gauguin].

Geertsen vs Hjorth. Købbe Contemporary Objects, Rønne 2021. [16 s incl omslag]. ill. (s 4 Geertsen vs. Hjorth. A transhistorical exhibition 1898-2021. By Michael Geertsen og s 5 Geertsen vs. Hjorth. A transhistorical exhibition 1898-2021. By Jacob Bjerring-Hansen).

Selvmodsigelser. Michael Geertsen 1993-2021. Bornholm Kunstmuseum, Rø 2021. 4-fløjet folder med tryk på begge sider. ill. (Michael Geertsen i samtale med Tine Nygaard).

Keramiker Paul Hauch Carlsen. Af Niels Jørgen Andreasen. Niels Jørgen Andreasens Forlag, Højbjerg 2021. 177 s. ill. kilder og noter. oplag 400 ekspl. 200 kr. + forsendelse.

Pontus Kjerrman & Tine Hecht-Pedersen. Af Pontus og Tine. KOT. Kunst omkring Trolden. 29. årg. 2/2021, s 4-5. ill.

Som nymfer de drager. Af Trine Jørck. Bo Bedre. 1/2021, s 98-99. ill. [Esben Kaldahl].

Mønster med mening. Interview med Karen Kjældgård-Larsen ved Louise Witt. Ældre Sagen. [Medlemsblad]. April 2021, s 74-79. ill. [Karen Kjældgård-Larsen og stellet "Blå Mega Riflet"].

Dansen mellem ler og fingerspidser. Af Trine Jørck. Bo Bedre. 1/2021, s 86-89. ill. [Eric Landon/Tortus].

Morten Løbner Espersen. Pietrasante 2020. The Art Residency, Den danske Forskningsfond. 2020. 32 s. passim. ill. (s 5-6 Ild. Af Peter Brandes).

Triumph & Catastrophe. Morten Løbner Espersen. By Glenn Adamson, Jan de Bruijn and Morten Løbner Espersen. nai010 publishers [Website: <https://nai010.com>], Rotterdam i samarbejde med Kunstmuseum, Haag og Museum Prinsessehof, Leeuwarden 2021. 160 s. ill. 24,95 €.

Eilif Møller - mit dekorative univers. Skønvirke Danmark 1900-30. Af Peter Aagaard. Findahls Forlag [Website: <https://www.findahlsforlag.dk>]. 2021. 346 s. ill. noter. fabriksmærker og signaturer. ib. 349 kr.

Eilif Møller. My world of art. Art nouveau Denmark 1900-1930. By Peter Aagaard. Findahls Forlag [Website: <https://www.findahlsforlag.dk>]. 2021. 346 s. ill. noter. fabriksmærker og signaturer. ib. 349 kr.

Mie Mørkeberg · Kryptomania. Trapholt [Website: www.trapholt.dk], Kolding 2021. 77 s, se specielt s 30-37 (Imaginary Friend). ill. litt. dansk og engelsk tekst. hf. 99 kr.

Det våde ler fanger underbevidsthedens mørke fortællinger. Af Trine Jørck. Bo Bedre. 1/2021, s 100-103. ill. [Mie Mørkeberg].

pernille pontoppidan pedersen · Objektet, jeg er. Købbe Contemporary Objects, Rønne [2021]. [20 s incl omslag]. ill. (s 5 Pernille Pontoppidan Pedersen · The Object I am).

52 vaser · 52 buketter. Af Anne Rolsted. AR-Bog [Website: <http://www.anne-rolsted.dk>], Regstrup 2021. [248 s]. ill. ib. 349,95 kr. [Anne Rolsted].

Dansk keramik's nestor. Af Trine Jørck. Bo Bedre. 1/2021, s 90-93. ill. [Snorre Stephensen].

Lucie Rie & Gertrud Vasegaard. Erskine, Hall & Coe, London 2021. [44 s]. ill. (s 5, 9-10 og 13-14 Simple Pots, Simple Ideas: Lucie Rie and Gertrud Vasegaard in Parallel. By Henning Jørgensen).

Gennembrud. Kvinder i dansk kunst fra 1600-tallet til i dag. Af Eva Pohl. Strandberg Publishing [Website: <https://strandbergpublishing.dk>], København 2021. 416 s. ill. litt. noter. navregister [Suzette Holten og Elise Konstantin-Hansen m.fl.].

Porcelain Masterpieces. Copenhagen 1890-1930. By Chris van Otterloo. Gbooks International [Website: <https://gbooksinternational.nl>], Rijswijk, Nederlandene 2021. 193 s. ill. litt. index. hf. 34,95 €. (s 7 Foreword. By Benno Tempel, s 9-12 Introduction og s 13-185 Uniques from Royal Copenhagen and Bing & Grøndahl).

Natur. Spor & spejlinger/Nature. Traces & Reflections. Red. af Christina Rauh Oxbøll og Pia Wirnfeldt. Clay Keramikmuseum Danmark, Middelfart 2021. 95 s. ill. litt. noter. (s 6-9 Forord/Preface. Af/by Pia Wirnfeldt; s 12-18 Naturen lever i mennesket og mennesket i naturen/Nature Lives in Man and Man in Nature. Af/by Dy Plambeck; s 22-50 ff Floraens mestre. Fanny Garde og Effie Hegermann-Lindencrones arbejder i porcelæn/Masters of Flora. Fanny Garde and Effie Hegermann-Lindencrone's Porcelain Works. Af/by Christina Rauh Oxbøll; s 58-89 Spor og spejlinger/Traces and Reflections. Af/by Christina Rauh Oxbøll, heraf s 60-69 Malene Hartmann Rasmussen, s 70-79 Marianne Nielsen og s 80-89 Manuel Canu; s 90-93 Biografier/Biographies, heraf s 90-91 Marianne Nielsen, s 92 Malene Hartmann Rasmussen og s 93 Manuel Canu samt s 94 Litteratur/Literature). [Manuel Canu, Malene Hartmann Rasmussen og Marianne Nielsen samt Bing & Grøndahl med J.F. Willumsen, Fanny Garde og Effie Hegermann-Lindencrone].

Bend, Bubble and Shine. At Hostler Burrows New York & Los Angeles. Ed. by Copenhagen Ceramics. Copenhagen Ceramics, København 2021. 56 s. ill. (s 2-3 Preface. By Juliet Burrows, s 5-7 The Copenhagen Ceramics Story, s 8-14 Touching from a Distance. By Garth Johnson. [Karen Bennicke, Martin Bodilsen Kaldahl, Turi Heisselberg Pedersen, Steen Ipsen, Gitte Jungersen, Morten Løbner Espersen, Marianne Nielsen, Pernille Pontoppidan Pedersen og Bente Skjøttgaard].

Sten Lykke Madsen & friends. International Ceramic Research Center Guldagergaard, Skælskør 2021. 147 s. ill. (s 4-7 Sten Lykke Madsen & venner/Sten Lykke Madsen & friends. Af/by Mette Blum Marcher). [Helene Callesen, Lars Bo Dynes Elbæk Hansen, Malene Hartmann Rasmussen, Nina Hole, Birgit Krogh, Kenneth Marquart, Jane Reumert, Nicoline Traberg, Teddy Witzansky og Elsebeth Øberg samt Eglé Pakšytė].

The Shoe Box Show. International Ceramic Research Center Guldagergaard, Skælskør 2021. 91 s. ill. parallelle tekster på dansk og engelsk. (s 4-5 The Shoe Boxes/Skotøjsæskerne. By/Af Mette Blum Marcher). [Anna Andersen, Malene Hartmann Rasmussen, Carla Jørsum, Jette Löwen Dall, Sten Lykke Madsen og Priscilla Mouritzen].

To af hver. Fokus på nordjysk kunst og kunsthåndværk. Kunstetagerne, Hobro 2021. 24 s incl omslag, se specielt s 6-7 (Askel Krog) og s 8-9 (Dorte Visby). ill.

Biennalen for Kunsthåndværk & Design 2021 · Takeaway. Museum Kolding og Danske Kunsthåndværkere & Designere. Kolding og København 2021. 160 s. ill.

project network. International Ceramic Research Center Guldagergaard, Skælskør 2021. 19 s. ill. (s 4-5 [Introduction]. By Mette Blum Marcher). [project network 2021/session 1]. [Elly Glossop, Fiona Mcpherson, Lisbet Thorborg Andersen og Clara Bro Uerkvitz].

project network. International Ceramic Research Center Guldagergaard, Skælskør 2021. 19 s. ill. (s 4-5 [Introduction]. By Mette Blum Marcher). [project network 2021/session 2]. [Aya Simone Bækthøj Schmidt].

Maker's dimension. Graduation 2021. Royal Danish Academy · Crafts in Glass and Ceramics, Bornholm, Nexø 2021. 104 s. ill. engelsk tekst. (s 5 Preface. By Vinni Hedegaard Frederiksen og s 101 Postface. By Viki [Noorman Kert]). [Signe Boisen, Nathalie Cohn, Thea Dejligbjerg Djurhuus, Jasmin Franko, In Kyong Lee, Maria Kildahl Mathiasen, Sara Vinderslev Mirkhani, Josephine Alberthe Molter, Hanna Torvik, Clara Rudbeck Toksvig, Laura Godsk Vestergaard og Maren Gammelgaard Aaserud].

Hans-Henrik Dyhrs samling. Red. og tekst af Christina Rauh Oxbøll og Pia Wirnfeldt. Clay Keramikmuseum Danmark, Middelfart 2021. 17 s. ill. hf. (s 1 [Forord]. Af Pia Wirnfeldt, s 3-4 og 7 Nyerhvervelser fra Hans-Henrik Dyhrs samling og s 9-15 Keramikkerne bag de 64 værker til Clay). [Beate Andersen, Eva Brandt, Fulby (Hans og Birgitte Börjeson), Lisbeth Voigt Durand, Lis Ehrenreich, Gurli Elbækgaard, Gerd Hiort Petersen, Hans Hjorth, Julie Høm, Tonna-Elisabeth Kjærsgaard, Susan Lange, Morten Løbner Espersen, Richard Manz, Lisbeth Munch-Petersen, Hans Munck Andersen, Pa-trick Nordström, Ann-Charlotte Ohlsson, Jane Reumert, Inger Rokkjær, Anne og Peter Stougaard, Charlotte Thorup og Barbro Åberg samt Svend Bayer, William (Bill) Farrell og Ruthanne Tudball].

Keramik i hver en krog. Af Mathilde Rude. Antik & Auktion. 24. årg. 3/2021, s 6-15. ill. [Keramik og samler Henrik Følsgaard].

Skulle der være titler, som mangler, så send venligst en mail herom til Keramikens Venners sekretær.

Bøger mv 2022 om dansk keramik

Besøg hos keramiksamleren Carsten Groth. Antik & Auktion. 26. årg. 3/2022. Udkommer 24.03.22.

Potter, krukker og fade - lokalt fremstillet lertøj i Danmark og Hertugdømmerne 1600-1850. Illustreret med eksempler fra Ehlers Samlingen. Red. af Lennart S. Madsen, Bodil Møller Knudsen og Frauke Witte. Ehlers Samlingen [Website: <https://historiehaderslev.dk/ehlers-samlingen>], Haderslev. sensommeren 2022. 350 s. ill. litt. noter. ib.

100 års dansk keramik. Af Carsten Bagge Laustsen. Turbine [Website: <https://turbine.dk>], Aarhus. 07.09.22. 256 s. ill. litt. ib. 399,95 kr.

Royal Copenhagen and Bing & Grøndahl Porcelain, Stoneware and Faience - Forging a Legacy. 1-2. By Elliot Todd. ACC Art Publishing [Website: <https://www.acc-artbooks.com/uk>], Woodbridge. 03.10.22. 900 s. ill. litt. noter. index. ib. 125 £.

Dansk Keramisk Bibliografi · Supplement. Af Gunnar Jakobsen. Forlaget Vandkunsten [Website: <http://www.forlagetvandkunsten.dk>], København. ultimo 2022. 400 s. ib.

Niels Hansen Jacobsen. Red. af Teresa Nielsen med bidrag af Teresa Nielsen og Malene Wagner m.fl. Vejen Kunstmuseum [Website: www.vejenkunstmuuseum.dk], Vejen 2022. ill. litt. noter. ib.

Saxbo. Red. af Anders Uhrskov med bidrag af bl.a. Gerd Bloxham Zettersten, Mirjam Gelfer-Jørgensen, Kevin Henry, Jette Hoffmeyer, Gunnar Jakobsen, Anders Uhrskov og Elsebeth Welander-Berggren m.fl. Gad, København 2023. 350 s. ill. litt. noter. ib.

Spor i Keramikken & Keramiske Profiler 1880-2012. Af Ane Maria og Animi Holst-Schmidt. [Website: www.keramik-i.dk].

Nye udenlandske bøger 2021-2022 – et udvalg

After Glow. New Nordic Porcelain. Ed. by Bettina Køppe, Catrine Danielsen & Andreas Rishoved. Arnoldsche Art Publishers [Website: www.arnoldsche.com], Stuttgart. 04.22. 208 s. ill. litt. ib. 38 €.

En keramikers ögonblick. Av Hanna Hagström Ohlén. Galleri Hanna Keramikverkstad [Website: <http://www.gallerihanna.se>]. 2021. 175 s. ill. ib. 249 SEK.

Nina Malterud. Av/by Jorunn Veiteberg, Glen Adamson & Ann Britt Ylvisaker. Hatje Cantz Verlag [<https://www.hatjecantz.de>], Stuttgart. maj 2022. 144 s. ill. litt. ib. norsk og engelsk tekst. 40 €.

Ceramic, Art and Civilisation. By Paul Greenhalg. Bloomsbury Visual Arts [Website: www.bloomsbury.com/uk], London 2021. 512 s. ill. litt. noter. ib. 30 £.

Shapes from Out of Nowhere. Towards Abstraction in Clay 1890-2018. Ceramics from the Collection of Robert A. Ellison Jr. By Adrienne Spinozzi, Glen Adamson and Robert A. Ellison. August Editions [Website: <http://august-editions.com>], New York 2021. 272 s. ill. litt. noter. ib. 69,95 \$.

Les Flammes. L'Age de la Ceramique. Paris Musees/Musée d'Art Moderne [Website: <http://www.paris-musees.paris.fr>], Paris 2021. 232 s. ill. litt. hf. 39,90 €.

Par le feu, la couleur · céramiques contemporaines. Par Salima Hellal. Musée des Beaux-Arts de Lyon [Website: <https://www.mba-lyon.fr>], Lyon og Snoeck, [Website: <http://www.snoeckpublishers.be>], Gent 2021. 171 s. ill. ib. 29 €.

Wasser im Jugendstil. Heilsbringer und Todesschlund. Von Ingeborg Becker et al. Deutscher Kunstverlag [Website: <https://www.deutscherkunstverlag.de>], Berlin. maj 2022. 448 s. ill. litt. noter. ib. 54 €.

Around the World in 80 Pots. The story of humanity told through beautiful ceramics. Ashmolean Museum [Website: <https://www.ashmolean.org>], Oxford og Welbeck Publishing Group [Website: <https://www.welbeckpublishing.com>], London. 29.09.22. 240 s. ill. litt. noter. ib. 20 £.

Encounters with Ceramic. The writings of Tony Birks. With an essay by Tanya Harrod. Ed. by Paul Greenhalg. Sainsbury Centre for Visual Arts [Website: <https://www.sainsburycentre.ac.uk>], Norwich 2021. 176 s. ill. litt. noter. index. hf. 22 £.

Contemporary British Ceramics · beneath the surface. By Ashley Thorpe. Crowood Press [Website: <https://www.crowood.com>], Ramsbury 2021. 207 s. ill. litt. index. ib. 30 £.

Richard Batterham · Studio Potter. By Tanya Harrod, Sarah Griffin and Nigel Wood. V&A [Website: <https://www.vam.ac.uk>], London 2022. 128 s. ill. litt. ib. 30 €.

Richard Batterham. Essay by Mike Dodd. Goldmark Gallery [Website: <https://www.goldmarkart.com>], Uppingham 2022. 64 s. ill.

Bernard Leach. Discovered Archives. Ed. by Simon Olding. Crafts Study Centre [Website: <https://www.csc.uca.ac.uk>], Farnham 2021. 220 s. ill. litt. noter. hf. 25 £.

Beyond East & West. Memoirs, Portraits and Essays. By Bernhard Leach. Annotated edition. Unicorn [Website: <http://www.unicornpublishing.org>], London. 19.04.22. 368 s. ill. ib. 25 £.

Lucie Rie - Modernist Potter. By Emmanuel Coper. Sainsbury Centre for Visual Arts [Website: <https://www.sainsburycentre.ac.uk>], Norwich 2022. 344 s. ill. litt. noter. hf. 25 £.

Ostasiatische Schätze im Graf-Luxburg-Museum. Schloss Aschach. Von Cornelia Morper. Verlag J.H. Röhl [Website: <https://roell-verlag.de>], Dettelbach 2021. 376 s. ill. litt. noter. ib. 149 €.

Figures of the Enlightenment. A Catalogue of Eighteenth-century Meissen from a Private Collection. By Philip Kelleway. Unicorn [Website: <http://www.unicornpublishing.org>], London 2021. 144 s. ill. litt. noter. ib. 30 £.

All Walks of Life. A Journey with the Allan Shimmerman Collection. Meissen Porcelain Figures of the Eighteenth Century. Ed. by Vanessa Sigalas/Meredith Chilton. Arnoldsche Art Publishers [Website: www.arnoldsche.com], Stuttgart. 18.07.22. 400 s. ill. litt. noter. ib. 68 €.

Döppesbäckere. Die Töpfereien von Glimbach, Gevenich und Körrenzig und ihr Anteil an der Töpfertradition des 17. bis 20. Jahrhunderts zwischen Rhein und

Maas. Von Simon Matzerath und Ernst Helmut Segschneider. Nünnerich-Asmus Verlag & Media [Website: <https://www.na-verlag.de>], Oppenheim am Rhein. 28.03.22. 304 s. ill. litt. ib. 39 €.

Franz Josef Altenburg. Ton und Form/Clay and form. Von/by Alfred Weidinger, Christoph Thun-Hohenstein, Rainald Franz. Arnoldsche Art Publishers [Website: www.arnoldsche.com], Stuttgart 2021. 140 s. ill. 38 €.

Margrit Linck. Vogelfrauen und Vasenkörpe. By Regula Linck & Beat Wismer. Hatje Cantz Verlag [Website: <https://www.hatjecantz.de>], Stuttgart 2021. 264 s. ill. litt. tysk og engelsk tekst. ib. 54 €.

Everyday Rococo. Madame de Pompadour and Sèvres Porcelain. By Rosalind Savill. Unicorn [Website: <http://www.unicornpublishing.org>], London 2021. 1232 s. ill. litt. noter. ib. 200 £.

Roger Capron. Céramiste. Par Staudenmeyer/Capron. Éditions Norma [Website: <https://www.editions-norma.com>], Paris. 06.05.22. 224 s. ill. litt. ib. 50 €.

Maiolica in Italy and Beyond. Ed. by J.V.G. Mallett and Elisa Paola Sani. Ashmolean Museum [Website: <https://www.ashmolean.org>], Oxford 2021. 232 s. ill. litt. ib. 40 £.

Italian Maiolica and Other Early Modern Ceramics in the Courtauld Gallery. By Elisa Sani. Courtauld [Website: <https://courtauld.ac.uk>] og Paul Holberton Publishing [Website: <https://www.paulholberton.com>], London. 30.04.22. 304 s. ill. litt. ib. 50 £.

Immaterial. Lucio Fontana Ceramics. By Paola Campiglio and Paola Bonacina. Skira Editore [Website: <https://www.skira.net/en>], Milano. 30.06.22. 136 s. ill. ib. 45 £.

Lucio Fontana Catalogue Raisonné. Catalogue Raisonné of Ceramic Sculptures. Ed. by Luca Massimo Barbero. Skira Editore [Website: <https://www.skira.net/en>] Milano. 29.09.22. 720 s. ill. ib. 250 £.

Understanding Chinese Imperial Reign Marks. By Christer Löfgren. Booxencounters [Website: <https://boox.cargo.site>], Stockholm 2021. 288 s. ill. ib. 54 £.

New Finds of Yuan Dynasty Blue-and-White Porcelain from the Luomaqiao Kiln Site, Jingdezhen. An Archaeo-

logical Approach. By Yanjun Weng and Li Baoping. Unicorn [Website: <http://www.unicornpublishing.org>], London 2022. 176 s. ill. litt. noter. ib. 30 £.

Dazzling Official Jun Wares. From Museums and Collections Around the World. By Rose Kerr. ACC Art Books [Website: <https://www.accartbooks.com>], Woodbridge 2021. 288 s. ill. litt. noter. ib. 125 £.

Yaozhou Wares from Museums and Art Institutes Around the World. By Rose Kerr. ACC Art Books [Website: <https://www.accartbooks.com>], Woodbridge 2021. 11.04.22. 288 s. ill. litt. noter. ib. 198 £.

Chinese Porcelains of the Santos Palace. Ed. by Claire Déléry. [Website: <https://lienart2.wixsite.com/lienart-editions>], Paris 2021. 496 s. ill. litt. noter. engelsk og fransk udgave. ib. 49 €.

Pure form. Japanese sculptural ceramics. By Russell Kelly. Art Gallery of South Australia, Adelaide, Australia. 21.05.22. 160 s. ill. ca. 225 DKK via Book Depository.

Ceramics of Seduction. Glazed wares from Southeast Asia. By Francisco Capelo and Dawn F. Rooney. River Books. 2022. 344. s. ill. litt. noter. hf. 40 £.

Hunting Potters in South Asia. A 26 year Journey in Search of the Traditional Potters of India and Pakistan. By Jane Gibson. Matador. 2022. 240 s. ill. hf. 18,99 £.

Indian Tiles. Architectural Ceramics from Sultanate and Mughal India and Pakistan. By Arthur Millner. Prestel [Website: <https://prestelpublishing.penguinrandomhouse.de>]. 2021. 304 s. ill. litt. noter. ib. 69,99 £.

Contemporary Black American Ceramic Artists. By Chotsani Elaine Dean and Donald A. Clark. Schiffer Publishing [Website: <https://schifferbooks.com>]. Atglen, Pennsylvania. 28.09.22. ill. litt. ib. 45,50 £.

Playing with Things. Engaging the Moche Sex Pots. By Mary Weismantel. Latin American Studies. University of Texas Press [Website: <https://utpress.utexas.edu>], Austin 2021. 288 s. ill. litt. noter. 29.95 \$.

Griot Potters of the Folona. The History of an African Ceramic Tradition. By Barbara E. Frank. (African Expressive Cultures). Indiana University Press [Website: <https://iupress.org>], Bloomington 2022. 526 s. ill. litt. noter. ib/hf. 80/35 \$.

Keramikkens sprog. Af Peder Rasmussen. Strandberg Publishing [Website: <https://strandbergpublishing.dk>], København 2021. 328 s. ill. litt. personre-gister. 399,95 kr.

Peder Rasmussen er barslet med en ny stor bog ”Keramikkens sprog”. Bogen er et overflødhedshorn som på mange måder minder om hans egen keramik. Finurligt, farverigt, virtuost, fyldt med billeder og fortællinger, - men til tider måske også en anelse upræcist.

Bogen fremstår som en antologi med ikke mindre end 139 korte tekster til endnu flere fornemt gengivne værker. Værker, der spænder fra oldtidens Grækenland til værker, der nærmest stadig har været varme fra ovnen, mens Peder Rasmussen har skrevet om dem. Alt bundet sammen af stadig korte, men bredere tekster, der forklarer forfatterens kategoriseringer.

Den kalejdoskopiske fremstilling gør dog, at man nemt kan miste overblikket, og af og til, alt efter temperament, kan man forbløffes eller undres over de overordnede kategoriseringer, som værkerne grupperes i.

Som ikke-keramik er det en fantastisk bog at gå på opdagelse i. Teksterne afdækker Peder Rasmussens viden og overblik, og man forkæles med masser af viden om teknikker og glasurer blandet med små anekdoter, oftest serveret med et glimt i øjet - og så man aldrig er i tvivl om forfatterens egne præferencer.

I bogens indledende afsnit udtrykker Peder Rasmussen et ønske om, at bogen kan bidrage til at skærpe vores begrebsdannelse og dermed udvikle den måde, vi ser på, og den terminologi vi anvender, når talen er om keramik. Lige den mission er bogen nok for fragmenteret og personlig til at bidrage til.

I bestræbelserne på at afsøge keramikens eget sprog kan det bemærkes, at der medtages relativt mange eksempler på ”kunstnerkeramik”, altså værker fremstillet af billedkunstnere, der anvender keramikens materialer. Det giver naturligvis god mening, når leret og glasuren er en forudsætning for værkernes karakter som f.eks. hos Bindsbøll eller Brandes, mens det måske bliver mere problematisk, når talen falder på Carl-Henning Pedersen og Olafur Eliasson, der sikkert lige så gerne havde anvendt andre materialer, hvis de var tilsvarende vejrbestandige.

Selvfølgelig må man begrænse sig, men der er dog vigtige udeladelser, man kan undre sig over. Fra den hjemlige bornholmske andedam kan nævnes Hans

Hjorths banebrydende stentøjsarbejder og mere nutidigt, Hans Munck Andersens porcelænsværker.

Bogen er et must for alle, der ønsker at få et overblik over de fleste af de betydende keramikere i Danmark de seneste 150 år, og den fortæller vidende og engageret - også om de hovedstrømninger, der ligger bag værkerne.

Trods de nævnte skønhedspletter, eller ”fejlbrændinger”, hvis vi skal blive i keramikens sprog, fremstår bogen som en kraftpræstation, der både i indhold og format tjener både keramikken og forfatteren til ære, og den kan anbefales til enhver, der ønsker at komme et lag dybere i den side af dansk kunst, der stadig med få undtagelser behandles stedmoderligt af de fleste kunstinstitutioner og gallerier.

Lars Kærulf Møller

Fhv. museumsdirektør Bornholms Kunstmuseum

Danske stel. Fra blå blomster til grove glasurer. Af Lars Hedebo Olsen. Strandberg Publishing [Website: <https://strandbergpublishing.dk>], København 2021. 236 s. ill. litt. ib. 349,95 kr.

Med denne bog får vi nogle nedslag i de danske keramiske virksomheders produktion af stel, således fra Aluminia, Bing & Grøndahl, Den kongelige Porcelainsfabrik, Kronjyden og Porcelænsfabrikken ”Danmark” samt Royal Copenhagen. Herudover ikke at forglemme Gurli Elbækgaards keramiske værksted med ”brugsting” som det eneste værksted, der er repræsenteret i bogen. Desværre bliver de udvalgte stel ikke genstand for en dyberegående analyse, hvilket er lidt ærgerligt, men som forfatteren skriver i indledningen, så er der ikke ”tale om en minutøs gennemgang af hvert enkelt stel”.

Ser vi på de 20 stel, som forfatteren har valgt at fokusere på, savner jeg flere af designikonerne, således Pietro Krohns ”Hejrestellet”, som man ikke kan komme udenom, selv om forfatteren bemærker, at det ”bare” var et skuestykke til udstillingsbrug. Tilsvarende burde forfatteren have inkluderet det meget enkle Salto-stel og Alev Siesbyes stel ”Sirius”.

Designerne bag de udvalgte stel er Axel Brüel (Danild), Louise Campbell (Elements), Gurli Elbækgaard, Fanny Garde (Mågestellet), Arje Griegst (Konkylie), Chr. Joachim (Gylden sommer), Karen Kjældgård-Larsen (Blå Mega Riflet), Henning Koppel (Hvid Koppel), Arnold Krog (Tranquebar), Erik Magnussen (Hank), Grethe Meyer (Blåkant), Ursula Munch-Petersen (Ursula),

Thorkild Olsen (Hjertegræs), Nils Thorsson (Confetti), Jens H. Quistgaard (Relief) og Gertrud Vasegaard (Gemma) samt Lars Holme Larsen, Bjarke Ingels og Jens Martin Skibsted (Hav). Derudover de første stel fra Den kongelige Porcelainsfabrik, således musselmalet, som blev skabt i 1775 og strammet op af Arnold Krog sidst i 1880'erne, dernæst Blå Blomst fra 1779 og Flora Danica fra 1890.

Bogen er smukt illustreret med fine helsides eller hele opslag med fotografier, hvor de fleste er nyoptagelser af Brian Buchard, men hvor mange er som taget ud af en reklametryksag eller et livsstilsmagasin, hvor præsentationen tager magten fra det egentlige, nemlig at vise stallets [udvalgte] enkeltdeler. Dertil kommer så, at man kunne have sparet nogle af optagelserne af fx Thorkild Olsens Hjertegræs fra 1933 og i stedet vist nogle af de af forfatteren andre nævnte Thorkild Olsen stel, hvor det for den, der ikke kender hans talrige stel, bliver en form for name-dropping, for hvor mange kender stalletne Broager, Dagmar, Primavera og Hvedekorn? En tilsvarende name-dropping får vi også hos Nils Thorsson, hvor fokus er på Confetti fra 1957, men hvor der peges tilbage på hans stel Sonja fra 1937, som var udsprunget af stallet Gudrun, der blev til hele 15 stel med forskellige enkle dekorationer, der så senere i teksten bliver til 14 stel, som umiddelbart lignede hinanden, men dekorationerne adskilte dem fra hverandre. Tilsvarende stallet Convolvulus [snerle], som blev dekoreret med blomster, blade og farver og solgt som nye stel med forskellige navne. Samme stelform med forskellige dekorationer og under forskellige navne. Herudover erfarer vi noget om stalletnes historie og dermed også noget om den enkelte designer.

Skulle man ønske at se eksempler på nogle af de nævnte, men ikke viste stel, kan det anbefales at gå ind på antikvitetsforretningen Klosterkælderens website "<http://www.jamerantik.dk>", som har mange af de nævnte stel på lager.

Forunderligt er det, når forfatteren i sin omtale af bl.a. Tranquebarstallets skaber, Christian Joachim, skriver, at han fra 1922 til 1933 var kunstnerisk direktør for Royal Copenhagen. Hvorfor ikke anvende det dengang i almindelighed i Danmark anvendte navn, Den kongelige Porcelainsfabrik, som virksomheden jo faktisk hed frem til 1987, hvor Bing & Grøndahl og Den kongelige Porcelainsfabrik fusionerede og blev til Royal Copenhagen, og først da blev fabrikkernes produkter markedsført under navnet Royal Copenhagen. Forfatterens forklaring herpå finder vi i bogens indledning, hvor han skriver, at han omtaler Den kongelige Porcelainsfabrik som Royal Copenhagen, da virksomheden har "kaldt sig Royal Copenhagen siden omkring 1900. I de tilfælde, hvor det giver mening, især når det handler om fabrikkens histo-

rie og ældre stel - omtaler jeg fabrikken som Den Kongelige Porcelainsfabrik og ellers Royal Copenhagen".

Familien Varnæs i Matador fik til middage og til kaffebordet dækket op med stallet "Blå Vifte" [designet af Arnold Krog i 1909], ifølge forfatteren fremstillet på Royal Copenhagen, men i 1950'erne og 1960'erne i folks bevidsthed "kongeligt porcelæn", det fine porcelæn, hvor Bing & Grøndahls porcelæn var knapt så fint.

Helt styr på begrebsapparatet har forfatteren ikke, da han i indledningen s 21 skriver, at der blev skabt stel af "keramik og stentøj"! Nu er det jo sådan, at keramik omfatter alt, hvad der tilvirkes og brændes af ler, således bl.a. porcelæn, stentøj, fajance og lertøj, men denne misopfattelse er han absolut ikke ene om.

Jeg har lidt vanskeligt ved at se, hvem denne bog henvender sig til, da bogen ikke indeholder meget nyt, men er måske mest henvendt på loppemarkedsfolket og samlere, da forfatteren jævnligt henviser til, hvad man finder ved at søge på internettet og på danske loppemarkeder. Det positive ved bogen er, at man får et letlæst indblik i de danske stel, men noget overfladisk.

I 2021 udkom der yderligere en bog, som behandler danske stel, Susse Fischers bog *Bordet er dækket med dansk design*. Grethe Meyer · Jens Quistgaard · Ursula Munch Petersen · Erik Magnussen · Ole Jensen, der udkom foråret 2021, og omhandler disse danske designeres bestik og stel mv til bordet. [Anmeldt i *keramiske noter* 54/2021].

Selv med disse to udgivelser om stalletne fra de danske keramiske virksomheder, mangler der fortsat en dyberegående bog om de danske stel fra Den kongelige Porcelainsfabriks oprettelse i 1775 og frem til i dag.

Tilføjes må det, at Clay Keramikmuseum Danmark lige nu har en meget flot udstilling med de stel, der er beskrevet i bogen og med fine bordopsætninger og møbler, så stalletne bliver sat ind i en tidsmæssig ramme.

Gunnar Jakobsen

Porcelain Masterpieces. Copenhagen 1890-1930. By Chris van Otterloo. G Books International [Website: <https://gbooksinternational.nl>], Rijswijk 2021. 190 s. ill. litt. hf. 34.95 €.

I Holland er udkommet et engelsksproget katalog om unikastykker af dansk porcelæn med underglasurdekorationer fra Den kongelige Porcelainsfabrik og Bing & Grøndahl udført i årene 1890-1930. Bogen er udgivet i forbindelse med en udstilling, som for tiden vises på Kunstmuseum Den Haag, der har en uhyre righoldig

samling af kunst og kunsthåndværk og tidligere var kendt som Gemeentemuseum i Haag.

Kataloget indeholder 91 numre, disponeret som et dobbelttopslag for hvert nummer med tekst på venstresiden og gode helsidesfotos på højresiden.

Forfatteren, Chris van Otterloo, præsenteres ikke nærmere i bogen, men er billedkunstner. Efter grunduddannelse i Leiden, har han særligt helliget sig studiet af japansk kunst og er uddannet som grafiker og maler hos forskellige mestre i Japan og på Kunstakademiet i Kyoto. Denne baggrund skinner tydeligt igennem i katalogomtalerne, hvor relevante japanske forbilleder og paralleller til de danske stykker porcelæn løbende inddrages i teksten.

Bogen indledes med nogle sider om de to fabrikkers tidlige historie, en kort karakteristik, som nok mere er af interesse for udenlandske læsere end for et dansk publikum, som har andre, mere fyldige kilder til rådighed. Af indledningen kan udledes, at værkerne ikke tilhører museet, men en forespørgsel til forlaget har klarlagt, at samlingen tilhører forfatteren.

Værkbeskrivelserne indledes med korte formalia vedr. teknik, signatur, mærker osv., fulgt af beskrivelser af motiver og stil, hvor netop paralleller og mulige, især japanske forbilleder inddrages. Det er alt i alt givende læsning, fordi forfatteren er god til at inddrage samtidens kunstretninger som baggrund og pointere de enkelte kunstners individuelle særpræg; men man kunne mange steder ønske sig mere indgående teknikbeskrivelser, netop fordi teknikfornyelser var så væsentlig en del af fabrikernes internationale succes. Flere steder ville motiviske referencer til dansk materiale også være på sin plads, men er nok ikke forfatteren bekendt.

Mere end 60 katalognumre er fra Den kongelige Porcelainsfabrik, især vaser og fade. En bred vifte af kunsterne er repræsenteret. De kan ikke alle nævnes, men vigtige er Vilhelm Theodor Fischer, af hvem der vises dyre- og fugleskildringer fra 1890'erne til 1917, Carl Frederik Liisberg, hos hvem landskabselementer og fisk er præsenteret i værker fra 1888 til 1907, Stephan Ussing, som 1899 til 1914 primært helligede sig studier af fugle på vand, ikke mindst svaner, en fugl, som forfatteren synes at have en særlig forkærlighed for, og som forekommer på utroligt mange værker i kataloget. Også Gotfred Rode malede nærstudier af fugle, bl.a. tjur og hejre, samt af andre dyr, her præsenteret med værker fra 1900 til 1928, mens Jenny Sophie Meyer malede elegant stiliserede planter og sommerfugle, dokumenteret i værker fra 1906 til 1925. Størst plads i teksten indtager naturligt nok Arnold Krog med en række karakteristisk forenklede malede motiver af

grene, fisk, insekter m.m. udført efter hans anvisninger i årene 1890 til 1922.

Fra Bing & Grøndahl indtager Effie Hegermann-Lindencrone førstepladsen med en række modellerede og gennembrudte vaser udført mellem 1899 og 1932, der giver en god mulighed for at bedømme hendes kunstneriske udvikling. Det samme kan siges om den lidt mindre repræsentation af værker udført af Fanny Garde mellem 1899 og 1925. To andre kvinder, der primært malede nærstudier af blomster og landskaber fra 1902 til 1915 bør også nævnes, Clara Nielsen og Marie Margrethe Smith.

Bogen slutter med fortællingen om et offentligt monument, en stor fontæne udført på Den kongelige Porcelainsfabrik i en art glaseret stentøj af Carl J. Bonnesen i 1914 som en gave fra Danmark til Fredspaladset i Haag. På fontænen er det gennemgående motiv figurer af sæler og store isbjørne med fisk i poterne. Desværre kunne fontænen pga. Første Verdenskrig ikke leveres og opstilles før i 1923.

Det er en skam, at teksten ikke er forsynet med et noteparat, og at kilde- og arkivhenvisninger i nogen grad mangler, ligesom der er en del fejlstavninger i danske ord. Alt i alt har værkudvalget dog en fin kvalitet, bredde og relevans, der belyser perioden og fabrikernes helt særlige formåen godt, ligesom det er glædeligt, at et større udenlandsk publikum nu kan stifte bekendtskab med denne blomstringstid for dansk porcelænsproduktion.

Ulla Houkjær

Designforsker, mag. art. og cand. mag.

Natur. Spor & spejlinger / Nature. Traces & Reflections. Red. af Christina Rauh Oxbøll og Pia Wirnfeldt. Clay Keramikmuseum Danmark [, Website: <http://claymuseum.dk>], Middelfart 2021. 95 s. ill. litt. noter.

Med ”Natur, spor og spejlinger” har keramikmuseet Clay valgt at sætte fokus på naturen og mere præcist på planteverdenen som inspirationskilde for keramikere før og nu i en udstilling og en veltilrettelagt, ledsagende bog. De repræsenterede keramikere falder i to grupper, der har virket med over 100 års mellemrum, hvor de første repræsenterer en vigtig tidlig fase i fabrikken Bing & Grøndahls virke, og den sidste gruppe består af tre nulevende kunstnere, der har taget udgangspunkt i de ældres arbejde som inspiration for deres egne værker til udstillingen.

Bogen indledes med et meget personligt essay af den skønlitterære forfatter, Dy Plambeck, der med refe-

rener til sit eget liv og forfatterskab gør sig tanker om naturens betydning for det moderne menneske som en modpol til bylivet, om naturens gang, som vi er underlagt i et kredsløb, der er større end os selv, og som derfor i nogen grad afspejler døden, hvad ikke mindst coronatiden har åbenbaret.

Derefter følger bogens længste og vægtigste kapitel, hvor Christina Rauh Oxbøll ud fra museets egne arkivalier i form af skitser, arbejdsnotater, modelforsøg og færdige unikaarbejder beskriver, hvorledes de to kvindelige kunstnere, Fanny Garde (1855-1925) og Effie Hegermann-Lindencrone (1860-1945), for fabrikken Bing & Grøndahl formåede at skabe raffinerede, helt originale og betagende værker med plantemotiver i porcelæn og underglasur, der vakte berettiget begejstring både i Danmark og på Verdensudstillinger i perioden omkring år 1900. De to kom til fabrikken i 1886, hvor de under kyndig vejledning først af den kunstneriske leder Pietro Krohn og senere af J.F. Willumsen frem til år 1900, udviklede deres egen stil i karakteristiske værker, hvor plantemotiverne, vilde planter såvel som kulturplanter, blev fuldstændig integreret i objekternes form, der ofte fremstår med stor lethed i gennembrudte strukturer. Motiverne fandt de i nærområdet i København, i Botanisk Have og byens parker, hvad mange skitser bevidner, ligesom Effie Hegermann-Lindencrone var stærkt optaget af at tegne tang og vandplanter. En stor inspirationskilde i opfattelsen af natur og planter var for dem, som for så mange andre i perioden, studiet af japansk kunst. De to kunstnere arbejdede tæt sammen indtil Fanny Gardes død i 1928. En fin serie fotografier, af Sylvain Deleu m.fl., der meget smukt indfanger værkernes karakter og særlige aura, dokumenterer tydeligt de to kunstneriske udvikling og forskelligartethed.

Teksten er velskrevet, detaljerig og af blivende værdi, også efter udstillingen, da den giver en grundig og væsentlig introduktion til en meget betydningsfuld periode i fabrikkens historie og til to yderst originale kunstnere. Teksten er forsynet med noter og litteraturliste, og det er en god ide, at samtlige tekster i bogen også er oversat til engelsk.

I bogens næste del koncentrerer Christina Rauh Oxbøll sig om præsentationen af tre nulevende kunstnere: Malene Hartmann Rasmussen (f. 1973), Marianne Nielsen (f. 1971) og Manuel Canu (f. 1979), der hver har skabt nye værker til udstillingen ud fra inspiration fra Fanny Gardes og Effie Hegermann-Lindencrones arbejder. Hver kunster præsenteres med en tekst, der karakteriserer tendenser i deres hidtidige virke og giver en kortere omtale af deres løsning af den aktuelle opgave, og sidst i bogen findes deres biografier. Mens Malene Hartmann Rasmussen har skabt en række sammenstillinger, tableauer, af små,

frie objekter i stentøj og lertøj, glaseret i kraftige farver, hvor blomster og plantefragmenter blandes med f.eks. søpindsvin, gopler, fugleffjer og dyr, har Marianne Nielsen valgt helt at koncentrere sig om planteverdenen. I glaseret stentøj har hun tilstræbt at skabe botanisk meget naturtro gengivelser af blomster og blade, der i sig selv udgør færdige figurer og ikke er en del af et andet objekt. Figurerne er realistiske, men fremtræder på en måde som et sindbillede på en natur, der blev gjort til kultur i det nye materiale, det keramiske. Den sidste kunstner i trio'en, Manuel Canu arbejder på en helt anden måde med store formater og installationskunst. Han har fundet sin største inspiration i Effie Hegermann-Lindencrones studier af tang og havplanter, som hans dels omsætter til en række akvareller i sort på havblå bund, dels omskaber til stentøjsrelieffer med hvidgrå glasur, hvor planterne fremtræder i lavt relief. Disse værker supplerer han med en stor alterlignende formation i ubrændt rødler, som i udstillingens løb vil forandre sig og nedbrydes. Værkets konceptualisering sammenlignes med et kendt renæssancebegreb, der rettelig bør benævnes *disegno* (ikke som her *designo*). Bortset fra den alment karakteristisk af kunstnerne, er det nok lidt sværere for læseren at få udbytte af denne del af bogen efter udstillingen, da der ikke er voldsomt mange illustrationer, som kan give et dækkende indtryk af de tre kunstners værker.

Ulla Houkjær

Designforsker, mag. art. og cand. mag.

Hans Vangsø. Keramik. Tekster af Henning Jørgensen, Klara Lilja og David Whiting, Boggalleriet [Website: www.boggalleriet.dk], Rønne 2022. 104 s. ill. tekster på engelsk og dansk. 150 kr.

Fra tid til anden har Boggalleriet i Rønne, der er en boghandel specialiseret i bøger om kunst og kunsthåndværk, også udgivet bøger herom. Blandt udgivelserne kan nævnes bøger om billedhuggerne Erik Thommesen og Lisbeth Nielsen samt multikunstneren Per Kirkeby.

Med den nys udkomne bog er turen kommet til keramikeren Hans Vangsø, der med sine ekspressive værker funderet i brugskunsten (fade, vaser, lågkrukker, flasker, cylindere, teskåle i en rig mangfoldighed af former) efterhånden er blevet et kendt navn både herhjemme og ikke mindst i England, Japan og USA, hvor han oftere udstiller end i Danmark. En keramikker, der fuldt fortjent er slået igennem med sine oplevelsesrige gennemarbejdede keramiske værker fjernt fra perfektionen og forudsigeligheden.

Bogen om Hans Vangsø er først og fremmest et fotografisk billedværk med en række smukke fotos af kera-

miske værker, som kunstneren har udført de sidste ca. 20 år, samt en del værkstedsbilleder. Fotograf Erik Balle Poulsen, der har stået for langt de fleste fotos af keramikken, har udført sin opgave på bedste måde og virkelig ladet værkerne komme til deres ret.

Derudover indeholder bogen tre forholdsvis korte essays om Hans Vangsø, forfattet af Henning Jørgensen, Klara Lilja og David Whiting. Af uvis årsag er essayene af først- og sidstnævnte kun på engelsk, mens Klara Liljas bidrag både er på dansk og engelsk. Det virker lidt mærkeligt, at man ikke har valgt enten begge sprog eller kun engelsk til "This first international publication on the work and ceramics of Hans Vangsø", som Henning Jørgensen betegner bogen i sit essay. Tilsvarende kan man undre sig over, at bogens titel er "Hans Vangsø · Keramik" og ikke "Hans Vangsø · Ceramics" eller "Keramik/Ceramics", når det nu er en international udgivelse.

Professor og kunstsribent Henning Jørgensens essay, der er det længste af de tre essays, behandler bl.a. Hans Vangsøs håndværksmæssige kvaliteter, arbejdsprocesser, glasurarbejde, formsprog, inspirationer, uddannelse og placering i dansk keramikhistorie. Mange emner og problemstillinger rejses på essayets 5 sider. Jeg kunne godt have ønsket, at der var brugt mere plads på at folde emnerne ud, da det ofte bliver en kende kortfattet. Eksempelvis ville det have været spændende at få uddybet Henning Jørgensens tanker om "the first and second 'Golden Age' of Danish Ceramics", da forfatteren placerer Hans Vangsø som en central figur "in a new second Golden Age". Det skal dog siges, at skildringen af Hans Vangsøs arbejde med overfladerne på de keramiske værker og af resultatet af brændingen er virkelig fin. Her får man en forståelse for, hvorfor værkerne ser ud, som de gør.

Den keramiske kunstner Klara Liljas essay er en skildring af hendes møde med først et af Hans Vangsøs værker, en blå kop [af forfatteren benævnt Matcha kop, ofte kaldet Matcha skål, som bruges i teceremonien], og som hun i første omgang tror er udført af en japaner og dernæst et møde med keramikeren selv på hans bopæl nær Knebel i Jylland. Hun imponeres af Hans Vangsø, når han drejer sine kopper "og gang på gang genopfinder beholderens form i gentagelsen. De fleste af hans værker har de samme mål og dimensioner, men alligevel er de alle som deres egne små mikroskopiske galakser med lys, mørke, frost, ild, død og evigt liv". En fin beretning om et personligt møde.

Kunstkritiker og forfatter David Whiting ser i sit essay på Hans Vangsø som keramikker og pointerer bl.a., at "He is not interested in the over-crafted, in the technical control that can leave a pot utterly sterile". Han fremhæver endvidere og efter min mening ret centralt: "His

pots show how intently Vangsø looks at the physical world, and how much he has extended both the voice of traditional Danish forms and the Far Eastern pots he admires. Pitted and bubbling, bearing the dents, impressions and scars of their making, and enriched by flecks and impurities, these pots revel in the romantic and alchemic mysteries of the craft, with a minimum of intervention."

Ved at læse alle tre essays kommer man godt omkring Hans Vangsø og får en forståelse af hans keramik og dens forudsætninger.

Jeg kunne måske godt have ønsket mig en lidt større bog, der behandlede Hans Vangsø og hans værker retrospektivt, så man fik et billede af udviklingen gennem årene, men indtil den forhåbentlig engang kommer, er bogen udgivet af Boggalleriet den bedste om Hans Vangsø.

En bog, jeg selv først og fremmest vil tage frem for at se de smukke fotos af Hans Vangsøs fremragende værker, men også for at genlæse teksterne.

I forbindelse med udgivelsen af bogen afholdes frem til 30. april 2022 en udstilling med 54 værker af Hans Vangsø i Boggalleriet i Rønde.

Henning Pihlmark

Triumph & Catastrophe. Morten Løbner Espersen. By Glenn Adamson, Jan de Bruijn and Morten Løbner Espersen. nai010 publishers [Website: <https://nai010.com>], Rotterdam i samarbejde med Kunstmuseum, Haag og Museum Princessehof, Leeuwarden 2021. 160 s. ill. 24,95 €.

Corona-tiden har sat mange planer på standby. Så meget desto større er glæden over, at institutioner og udstillingssteder indenfor de seneste måneder igen er åbne og bl.a. viser kunst og værker udført i de sidste par år.

At den ufrivillige pause i udstillingsvirksomheden er blevet godt udnyttet på værkstedet af keramikeren Morten Løbner Espersen vidner flere udstillinger p.t., heraf to i Holland: Kunstmuseum Den Haag (6.11.2021-3.4.2022) og Princessehof National Museum of Ceramics i Leeuwarden (8.11.2021-8.5.2022). Også København er blevet betænkt med en udstilling i Avlskarl Gallery i Bredgade, København (19.2022.-26.3.2022).

I forbindelse med de to hollandske udstillinger er udgivet en engelsksproget publikation, *Triumph & Catastrophe · Morten Løbner Espersen*, som anmeldes her.

Det er herligt at sidde med den tætte, mættede og farvelysende bog med skiftende blanke og matte sider. Alle de keramiske værker er gengivet som helsides illustrationer, og gør bogen til en sensuel og fortryllende rejse gennem Espersens univers. Det er herligt med en bog, som er helt fyldt ud uden de mange hvide partier, som præger en stor del af nutidens bogudgivelser. Helhedsindtrykket lever til fulde op til titlen på en af Espersens største værkserier fra det seneste tiår, som er *Horror Vacui* (angsten for det tomme rum). Næsten alle de fremragende værkfotografier er optaget af Ole Akhøj, som har fulgt keramikerenes arbejde gennem mange år.

Foruden den generøse samling af illustrationer rummer bogen en introduktion af Jan de Bruijn, en tekst af Morten Løbner Espersen og et essay af den fagligt anerkendte amerikanske kurator, forfatter og redaktør Glenn Adamson. Kombinationen af Espersens tekst og Glen Adamsons er, hvad man kunne kalde 'a perfect match'. Tilsammen giver de læseren en levende og inspirerende indføring i de keramiske værkers tilblivelse og deres keramiske og kunsthistoriske betydning set i en international sammenhæng.

Complex Simplicity er titlen på Espersens fine og personlige beskrivelse af sin vej til drejeskiven og videre til den livslange fascination af og kamp med glasurerne som omdrejningspunkt. Læseren får en nyttig indføring i, hvad der er på spil i Espersens keramik. Selv forklarer han oprindelsen af sin altfortærende interesse for udforskning af glasurernes kemiske egenskaber med bl.a. forældrenes virke som farmaceuter. I øvrigt udstrækker hans forskning sig til alle typer af materialer, der indgår i den keramiske proces. Espersen beskriver selv ironien i, at det ler, der opfylder hans krav om holdbarhed og stabilitet, er et industrielt fremstillet produkt, her eksperimenteres ikke. Det er slående, hvordan Espersens grundlæggende tilgang til læring består i at vende det tillærte på hovedet og gøre det modsatte. Det giver sig udslag i hans arbejdsproces, som er en lang kæde af eksperimenter. Espersen skriver selv, at det vigtigste for ham er at forholde sig til det, han har foran sig, at fortsætte dialogen. Han presser sig selv til at fortsætte eksperimenterne for at forblive i usikkerheden ved ikke at kende det endelige resultat.

Espersen har gennem sin 30-årige karriere arbejdet med et begrænset antal grundformer: cylindere, forskellige klassiske krukkeformer i mange størrelser og de modellerede værker, alle har en grundform, som han drejer og/eller modellerer, men det er glasurerne, der skaber værkerne. Lag på lag, brænding efter brænding får de deres karakter og afslører glimtvis i deres rige nubrede, dryppende og ubeskrivelige overflader de verdener af eksperimenter, de bærer i sig. Til trods for denne tilsyneladende kaotiske proces udstråler de

færdige værker en iboende balance og ro, som fortæller om Espersens enorme dygtighed, vilje og kærlighed til materialerne, til det at være keramikere.

Glen Adamsons essay har titlen *Forbidden Fruit: Morten Løbner Espersen* og indledes med fortællingen om Syndefaldet, hvor Eva og Adam spiser af den forbudne frugt drevet af nysgerrighed efter at se det ukendte. Denne trang til at opleve det ikke før sete overfører forfatteren til Espersens evige eksperimenteren med at gå til - og over - kanten for at opnå ny viden og nye resultater af glasurernes fantastiske muligheder.

Adamson går videre med beskrivelsen af Espersens udvikling fra de tidligste cylindere med en behersket farveskala i hvidgrå, matte og skorpeagtige glasurer til blanke og mere farverige, som Adamson tolker som et oprør mod den 'brune' danske tradition fra fx Gutte Eriksen. Herefter følger gennembruddet med de kraftigt farvede, tyktflydende glasurer påført lag på lag gennem flere brændinger. Resultaterne af denne intense, vilde og utrættelige glasurudforskning manifesterer Espersen som en af sin generations betydelige keramikere med en stor gennemslagskraft på den internationale keramiske scene.

Cylinderen forbliver Espersens foretrukne som bærende form for de evigt overraskende og surrelle glasurer, indtil han omkring 2010 viser helt nye tredimensionelle, modellerede former i serien *Horror Vacui*, hvis udvikling starter i en periode med Espersens gæsteprofessorat ved Högskolan för Design och Kunsthandverk i Göteborg. Blandt andet inspireret af den berømte skulptur fra Antikken, Laokoon gruppen, modellerer Espersen her sine komplicerede, nye værker, komponeret over en krukke, som omfavnes af dynamisk slyngede 'arme'. Med rette fremhæver Adamson disse arbejder, som markante i hans oeuvre.

Foruden de mere monumentale arbejder nævner Adamson to serier af små figurer, den ene har navnet *Petit-Four*, små vaser af porcelæn omkring 12 cm høje, og den anden *Magic Mushroom*, lukkede gnomlignende former i meget forskellige størrelser. Titlen synes at være en kærlig reference til det psykedeliske 'a landscape of the expansive imagination' (s. 49). Begge serier er rigt glaserede, Adamson beskriver dem som tæt på at være keramikerenes samling af ubegribeligt varierede og koncentrerede glasurprøver.

Den sidste gruppe af værker, som Adamson vier særlig opmærksomhed, er den såkaldte *Moon Jar*, som henviser til koreansk keramikens ikoniske værktpe med relation til Konfucianismen. Denne form, der fremstilles ved at sammenføje to ens halvdele til en rund form, optager mange nutidige keramiske kunstnere og således også Espersen, som har fortolket traditionen i en række me-

get kraftfulde, polykrome og smukke krukker blandt andet fra 2018 (diam. 44 cm).

Den nye bog om Morten Løbner Espersen tegner et meget fint og nuanceret portræt af en keramikker og kunstner for hvem jagten på nye indsigter, viden og også utilsigtede resultater er vigtigere end at nå et forudbestemt mål. Han arbejder intuitivt men med en stor bagage fra sit keramiske liv, der gør det muligt at forløse drømme og ambitioner. Værker fra Morten Løbner Espersen bærer umiskendeligt hans højt værdsatte personlige kvalitetsmærke.

Bodil Busk Laursen

Morten Løbner Espersen. Pietrasante 2020. The Art Residency, Den danske Forskningsfond. 2021. 32 s. ill.

Samtidigt med den ovenfor anmeldte bog er der udkommet en mindre publikation udgivet af Den Danske Forskningsfond, som udvælger kunstnere til modtagelse af et tre måneders ophold i Italien. Planen er at udgive en bogserie omkring de udvalgte kunstnere.

Bind 1 i denne serie omhandler Morten Løbner Espersen, der i tre måneder i 2020 opholdt sig i Pietrasanta nær Pisa for i samarbejde med det fornemme gamle bronzestøberi Fonderia Mariani at udføre sine skulpturer i bronze og aluminium.

Foruden en instruktiv billedserie af selve arbejdsprocesserne fra lermode til den færdige bronzeskulptur samt færdiglakerede aluminiumsafstøbninger indeholder publikationen et kort essay af Peter Brandes, som er medlem af bestyrelsen for Den Danske Forskningsfond.

Bodil Busk Laursen

Arcana. Karl Monies. Etage Projects and Ironflag Publishing [Website: <http://www.etageprojects.com>], København 2020. [64 s incl bind]. ill. engelsk tekst. (s 2-3 Vessels in and out of history. By Jeppe Ugelvig). [Publikationen er trykt i 350 nummererede ekpl., heraf nr. 51-350 med sort snitflade og nr. 1-50 med orange snitflade anbragt i en af Karl Monies fremstillet bogholder af ler glaseret i forskellige farver og brændt]. orange snit 2.000 kr./sort snit 350 kr.

Arcana er blandt de bøger, der af Forening for Boghaandværk er udvalgt som Årets Bedste Bogarbejde udgivet i 2020, og begrundelsen herfor er:

Umiddelbart syner Arcana som en mursten af en bog på 600 sider, men meget overraskende er det, når man åbner den og ser, at det er en papbog på kun 64 sider.

De orangefarvede snitflader er velegnede til at holde på hemmeligheden om papsiderne. Det påklæbte halvbindsmateriale bidrager også til camouflagen.

Det er nyt, sjovt og en kreativ løsning på en kunstbog, som tager fusen på én, og som giver Karl Robin Monies fantasifulde og farverige keramiske krukker og beholdere med lige så kulørte besøringer af klatrereb fuld smæk på opmærksomheden.

En lille del af oplaget sælges med en keramisk bogholder som der er fremstillet specielt til bogen.

Mon ikke klatrerebproducenten skal have et optryk, bedre reklame kan næppe fås. Hvis vi er heldige, kunne der komme et par ekstra mursten i svøb i produktion.

Arcana er den største overraskelse på bogfronten i 2020. [Bo Borum, Årets bedste bogarbejde 2021].

Vi har tidligere stiftet bekendtskab med Karl Monies keramiske arbejder, idet han deltog i udstillingen ”Fedler - krukker i kunsten nu” og katalog med samme titel [Anmeldt i *keramiske noter* 54/2021 af Bodil Busk Laursen] på Gl. Holtegaard i 2020/21.

I *Arcana* finder vi 58 af Karl Monies glaserede lerdunke, primitivt udført, i forskellige former, forsynet med en eller flere hanke, der fremstår som kontrast til selve dunken, idet hanken består af sirligt [fabriksfremstillet], ofte manglefarvet ”tov” i klare farver, eller som Ida Marie Hede skriver i ”Fedler - krukker i kunsten nu”, at ”Alle er de påsat parodiske hanke eller håndtag formet som bondage-reb”. Derudover er dunken forsynet med en overdimensioneret korkprop, så dunken måske/måske ikke har en funktionalitet.

I de viste arbejder med lerdunke har konceptet således forrang fremfor funktionalitet og den håndværksmæssige udførelse, hvad vi ser hos adskillige af de kunstnere, som de senere år har arbejdet med leret.

Gunnar Jakobsen

Kakelugnen i Sverige. Av Carl Frångsmyr, Karl Grandin, Maria Perers, Claes Pettersson, Susanna Scherman, Anders Stjernberg, Linnéa Rollenhagen Tilly, Svante Helmbæk Tirén, Bo Vahlne, Vicki Wenander. Huvudredaktörer: Kurt Almqvist och Svante Helmbæk Tirén. Bildredaktör Tove Falk Olsson. Form Patric Leo. Bokförlaget Stolpe i samarbete med Axel och Margaret Ax:son Johnsons stiftelse för allmännyttiga ändamål [Website: www.stolpepublishing.se], Stockholm 2021. 232 s. + faksimil av C.J. Cronstedts *Beskrifning på ny inrättning af Kakelugnar* i bilaga. Mycket rikt illustrerad i färg och s/v. 549 SEK. udsolgt fra forlaget.

Det här är en osedvanligt vacker bok i stort format och halvfranskt band, intressant ämne och fylld av saklig information och väl valda illustrationer. Texterna, som kunde ha fått större utrymme, är baserade på föreläsning

gar på seminariet i det gamla järnbruket Engelsberg i Västmanland med samma namn 2020 och ingår i serien *Perspektiv från världsarvet Engelsbergs bruk*. Det är ett tiotal välrenommerade och sakkunniga skribenter som dels föreläst vid seminariet, dels skrivit och redigerat sina avsnitt. De har alla god överblick och insikt i sina perioder. Det gör det hela till en intressant läsning i ett område som ofta framhävts som ett svenskt tekniksteg som påverkat det samhället på flera sätt, alltifrån 1700-talets mitt och framöver.

Det började med att arkitekten och överintendenten Carl Johan Cronstedt 1767 i Kgl. Vetenskapsakademien presenterade sitt memorial med titeln "*Beskrifning på Ny Inrättning af Kakelugnar til Weds Besparing för Rikets råd*". Där beskrevs en revolutionerande konstruktion för bättre värmeållning som skulle komma att förändra svensk arkitektur och hushållning under de kommande hundrafemtio åren: den moderna kakelugnen och dess förmåga att ta tillvara värme.

Från början handlade det om landets ekonomi och hushållning med råvaror som t.ex. tillgången på tidens främsta bränsle, d.v.s. ved. Den svenska skogen högs ned i allt större utsträckning för att tillgodose bl.a. järnbrukens behov och många och stora områden kring landets bruk stod trädlösa. Ett sätt att komma tillrätta med problemet var att effektivisera användningen av bränslet och ett av hjälpmedlen var att effektivisera hemmens användning av de vedeldade kakelugnarna.

Fram till 1900-talets början förblev kakelugnen den i särklass viktigaste värmekällan i svenska hem, som vi kan se i boken om Västeråsugnarna. Både teknik och estetik förfinades, även om det huvudsakligen är samma grundprincip som än idag används vid kakelugnsuppsättningar. I våra dagar är kakelugnen ett viktigt exempel på upplysningstidens arbete med teknik, vetenskap och konsthandverk, och genom att följa kakelugnens utveckling öppnas ett fönster till 1700-talets moderna tankevärld.

Den praktfulla boken ger oss en bra bakgrund och översikt över historien om den svenska kakelugnen. Flera av de välskrivna artiklarna ger oss nya perspektiv på utvecklingen. Skulle man önska något är att de skulle ha gått mer på djupet, fått större utrymme och beskrivit bakgrund och utveckling än mer utförligt, men det skulle kanske ha varit i en annan bok. Jag saknar också en särskild käll- och litteraturförteckning i en bok med denna ambition, även om det finns goda källredovisningar i notapparaten till resp. kapitel.

Bengt Nyström

Kakelugnar i Västerås. Av Silva Pettersson. Utökad upplaga. [Mail: silva.pettersson@gmail.com]. 2021. 128 s. ill. i färg och s/v. ib.

Kakelugnar i Västerås är en djupstudie av beståndet av kakelugnar i några kvarter i den mellansvenska staden Västerås, framför allt i och kring kvarteret Ida som bebyggdes under det sena 1800-talet och sekelskiftet 1900. De flesta av de hus som uppfördes denna tid är utrustade med kakelugnar från några fabriker i staden och är goda representanter för tidens uppvärmningssystem och inredningsdesign. Inventeringen blir på så sätt ett intressant tidsdokument. Kakelugnarna kom främst från Lundgrens Kakelfabrik i Västerås, en filial till Stockholmsfabriken. Fabriken i Västerås var verksam från 1890-talet till 1911, därefter avvecklades kakelugnstillverkningen här som på de flesta håll i Sverige och ersattes med vattenburen uppvärmning.

Den svenska kakelugnstillverkningen blir alltmer belyst både översiktligt och regionalt. Här blir Silva Petterssons intressanta Västeråsarbete ett viktigt tillskott och är ett exempel på det allt större intresset för kakelugnar både äldre och nytillverkade.

Bengt Nyström

En berättelse om Elfstrands krukmakeri. Av Anna Gunnert. Foto och form Alice Bindby. Sindre kultur [Website: <https://sindre-kultur.webnode.se>], Sjöbo 2021. 139 s. ill. i färg och s/v. hf. 200 SEK.

Elfstrands krukmakeri i Sjöbo är ett av Sveriges äldsta krukmakerier med bevarade ugnar och interiörer, verkstad och bostadsdel. Det är också idag ett välkänt turistmål och museum som hör till Kulturen i Lund. Här kan man avläsa historiens gång i ursprunglig miljö, från 1880-talet fram till den dag då den siste krukmakaren gick ut genom dörren 1987.

Anna Gunnert och Alice Bindby har varit guider på friluftsmuseet i flera år och öppnar här en dörr mot det förflutna på ett litet annorlunda sätt. De har utgått från dagens verkstad i en stämningsfull färgfotografering men samtidigt gett oss nya perspektiv genom det omfattande äldre arkivmaterialets svartvita foton. Här får vi följa familjen Elfstrand, Axel med hustrun Elna och sonen Albert samtidigt med att arbetet i verkstaden och tillverkningarna presenteras. De visar krukmakeri- verkstaden som den är idag men redovisar samtidigt krukmakeriet och Algot och Albert Elfstrand i sin historiska kontext. Det har blivit ett vackert och nostalgiskt porträtt av de sista Elfstrandarna och över tidens gång.

Den omfattende dokumentation som Kulturhistoriska museet ursprungligen gjorde har till delar tidigare publicerats av C.G. Lekholm (Kulturen 1951) och Gunilla Eriksson 1990. I sitt förord redovisar Gunnert i en resonerande genomgång utförligt allt arkiv- och bildmaterial som berör Elfstrands både vid Kulturen i Lund och i Sjöbo kommun och i enskild ägo samt hörande litteratur. Det blir samtidigt en givande översikt av skånskt krukmakeri.

Bengt Nyström

The Yorkshire Tea Ceremony. W.A. Ismay and his Collectuon of British Studio Pottery. By Helen Walsh. York Museums Trust, York og Paul Holberton Publishing [Website: <https://www.paul.holberton.com>], London 2021. 168 s. ill. litt. hf. 25 £.

W.A. Ismay M.B.E. (1910-2001) er vel den mest kendte samler af British Studio Pottery med en formidabel samling på 3.600 keramiske arbejder af mere end 500 keramikere samlet fra 1955 og frem til han døde i 2001.

Blandt de mange keramikere, der er repræsenteret i samlingen, finder vi arbejder af bl.a. Bernhard Leach (34) og Michael Cardew (57), Lucie Rie og Hans Coper (30), samt mange flere andre som Richard Batterham (64), Ray Finch (31), Jane Hamlyn (41), Walter Keeler (31) og Jim Malone (80). Tallene viser nogle af de 19 keramikere, hvor hans øvre grænse på max 30 stykker keramik af en enkelt keramik brydes. Mange mindre kendte keramikere er også repræsenteret i samlingen, men flere kun med et enkelt arbejde.

Samlingen indeholder også eksempler på arbejder af udenlandske keramikere, herunder danske, således Gerd Bøgelund, Gutte Eriksen, Anne Fløche, Hans Helving, Agnete Hoy [dansk keramik, som levede i Storbritannien], Steen Kepp, Nathalie Krebs og Eva Stæhr-Nielsen (formentlig Saxbo), Per Linnemann-Schmidt (formentlig Palshus), Lisbeth Munch-Petersen, Inger Rokkjær, Ebbe Sadolin, Axel Salto, Edith Sonne Bruun og Nils Thorsson, hvoraf flere arbejder må være fra Bing & Grøndahl eller Den kongelige Porcelainsfabrik. Af bogen fremgår, at Ismay besøgte København og Rønne/Bornholm i 1957, og hvor en stor del af den danske del af samlingen sikkert er erhvervet.

Desværre er det ikke et bestandskatalog, hvilket ville have været rigtig spændende med den mangfoldighed af keramikere, der er repræsenteret i samlingen, men en biografi, hvor knap første halvdel af bogen omfatter hans barndom og ungdom samt krigsårene frem til midten af 1950'erne, hvor han begyndte at samle på British Studio Pottery, mens resten omfatter opbygningen af samlingen, kontakten til keramikere og andre samlere

mv. Heldigvis er bogen rigt illustreret med fotografier af bl.a. keramik, som er nævnt i teksten og dermed understøtter forståelsen af denne.

I gradually discovered that my social life recently diminished by several deaths could also pleasurably re-expand by knowing personally all or most of the makers of the pots I began to collect, and by contriving to make acquaintance also of other non-makers who shared my tastes. [W.A. Ismay, 1982].

Ismay støttede sig i starten til specielt bøgerne "*The Modern Potter*" fra 1947 af Ronald Cooper, "*The Work of the Modern Potter in England*" fra 1952 af George Wingfield Digby og "*Artist Potters in England*" fra 1955 af Muriel Rose.

George Wingfield Digby skrev i "*The Work of the Modern Potter in England*" bl.a.: *If now the bowl is placed on a table and filled with fruit, other qualities are instinctively demanded of it: does it stand well? Is the curve of the rim satisfactory? Is it attractive in use as well as being well suited to its purpose? Does it stand firmly yet not have a foot so ponderous as to destroy its copius bowl-like character? What of the decoration inside; is it obvious, stereotyped, or has it an element of surprise and charm?*

Noget som Ismay tog til sig, idet han fortrinsvis samlede på funtionel keramik, selv om han også indimellem kastede sig over mere skulpturelle værker, bl.a. Hans Coper. Ismay startede dog i det små og samlede i begyndelsen udelukkende på keramik af Yorkshire-keramikere, specielt da han kun rådede over begrænsede midler. Den indkøbte keramik blev i stort omfang opbevaret på det bibliotek, som han ledede i Yorkshire, så hans mor, som han boede i hus sammen med, ikke opdagede, hvor hurtigt samlingen voksede. Da han arvede moderen i 1956, et gældfrit hus og tilsvarende kontante midler, blev han rimelig velhavende. Dette indebar, at han begyndte at købe keramik i gallerier i London, så begrænsningen til keramik udelukkende fra Yorkshire blev brudt.

Han fik dog forholdsvis hurtigt omsat de arvede midler til keramik og blev snart en kendt skikkelse i den keramiske verden, både blandt keramikere, som i høj grad lagde vægt på at være repræsenteret i hans samling, men også en skattet skikkelse hos gallerierne og blandt andre samlere, selv om de også var konkurrenter, både på grund af hans viden, men også hans opbakning til de keramikere, han købte arbejder af.

I really do not know any employment of money more productive of an enhancement of one's daily life than that of buying good pots for daily use - they are so agreeable to handle that even washing-up becomes a pleasure rather than a chore! [W.A. Ismay, 1979].

Da arven var opbrugt måtte han udelukkende finansiere sine køb med sin løn som biblioteksleder, så han

måtte økonomisere med anskaffelserne. Da han blev pensioneret i 1975, modtog han i denne anledning et beløb, som dog hurtigt også blev brugt, hvorefter det kun var pensionen, der kunne finansiere hans køb og så vidt holde sig nede på 52 stykker keramik om året, dvs et om ugen.

Han betragtede sig selv som midlertidig indehaver af samlingen og retfærdiggør sit samleri ved:

It is very easy to condemn such acquisition as selfish and such attachment to objects as philosophically deplorable, but actually the process is more like being possessed than possessing, and I have never regarded myself as possessor but only as a temporary user and custodian.

Ismay modtog gerne interesserede, som ville se hans samling, men det krævede, at vedkommende kunne henvise til nogen, som kendte ham, for at man blev accepteret, så der var ofte en længere korrespondence mellem Ismay og den pågældende. Der var meget lidt plads til gæster, idet selv køkkenbordet var fyldt med keramik, men han kunne dog invitere folk på kaffe eller frokost, hvor man altid benyttede samlingens keramik. Gæsterne blev ofte sat på prøve, idet de, om muligt skulle kunne sige, hvem der havde udført det stykke keramik, som vedkommende havde i hænderne, ja og selvfølgelig uden at se signaturen på bagsiden.

Da han kom langt op i årene var han meget bekymret for samlingens skæbne, hvor mange museer og samlere fandt samlingen interessant, men gerne ville plukke i den, og auktionshuse ville gerne forestå salget af samlingen, men begge dele var udelukket, da Ismay ønskede at bevare samlingen intakt. Derudover ønskede han ikke at afgive samlingen før sin død, da mange af tingene i samlingen indgik i hans daglige husholdning og han ville derfor ikke undvære den. Det endte med, at Ismay donerede samlingen med tilhørende dokumentation til York Museum, og er baggrunden for oprettelsen af Centre of Ceramic Art (CoCA).

Yorkshire Art Gallerys samling af keramik er vel den mest omfattende og repræsentative samling af British Studio Ceramics takket være samlingerne fra Dean Milner-White, W.A. Ismay og Henry Rothschild samt en langtidsdeponering af Anthony Shaw's collection.

Gunnar Jakobsen

Gifts from the Fire. American Ceramics, 1880-1950. From the Collection of Martin Eidelberg. By Alice Cooney Frelinghuysen and Martin Eidelberg. The Metropolitan Museum of Art, New York/Yale University Press [Website: <https://www.yalebooks.co.uk>], New Haven og London 2021. 256 s. ill. litt. noter. ib. index. 50 £.

Keramiksamlere Robert A. Ellison Jr. overlod i 2018 sin enestående samling af amerikansk kunstkeramik til The Metropolitan Museum of Art i New York. En samling af meget høj kvalitet, som belyser keramikens udvikling i USA fra 1870'erne frem til 1950'erne, og som udfyldte et stort hul i museets samling. The Metropolitan Museum of Art udgav efter modtagelsen af samlingen i 2018 i samarbejde med Yale University Press et forbilledligt katalog med titlen "American Art Pottery - The Robert A. Ellison Jr. Collection" og med Alice Cooney Frelinghuysen og Martin Eidelberg samt Adrienne Spinozzi som forfattere til den omfattende ledsagende tekst. [Anmeldt i keramiske noter 49/2019].

The Met har nu modtaget yderligere en samling af amerikansk kunstkeramik fra omtrent samme periode, men som på bedste vis supplerer Robert A. Ellison Jr.'s samling. Medforfatteren til førnævnte "American Art Pottery", Martin Eidelberg, har doneret den tilsvarende amerikanske del på knap 200 værker af sin keramiksamling til The Met. Denne samling er tilsvarende på forbilledlig vis publiceret, idet teksten af Alice Cooney Frelinghuysen og Martin Eidelberg i denne bog dog ikke er helt så omfattende, idet de to samlinger har mange fælles træk med en del værker af de samme keramikere eller fra de samme keramiske virksomheder. Bogen er tillige katalog til en udstilling med samme titel som bogen, og som er at se på The Met frem til 16. oktober 2022.

Det indledende afsnit "A Scholar's Collection" er et interview med Martin Eidelberg ved Alice Cooney Frelinghuysen, som fortæller noget om Martin Eidelberg's liv, samlingens tilblivelseshistorie, og hvorfor han lige netop samlede på keramik fra den periode samt, hvorfor samlingen også indeholder en række brugsting til bordet.

Herefter følger katalogdelen, som er opdelt i tre afsnit, Ceramics at the Dawn of a New Century, Art Pottery between the Wars og Modern American Dinnerware, hvor hvert afsnit består af en indsigtfuld indledende tekst til den efterfølgende billedel med samlingens enkelte dele.

Verdensudstillingen i Philadelphia 1876 med mere end 30.000 udstillere af forskellig art, herunder også keramik, hvor keramikken var den mest populære kunstart, der var udstillet og som i høj grad kom til at påvirke The American Art Pottery Movement. Fra 1880'erne til 1950'erne trak de keramiske pionerer i USA således i høj grad på de rige traditioner og nye udviklinger med hensyn til teknik og design inden for den keramiske produktion i Europa og Asien. Man fortolkede i høj grad de internationale tendenser som Arts & Crafts, Art Deco, Wiener Werkstätte m.fl., hvilket samlingen og dermed bogen viser fine eksempler på.

I samlingen er repræsenteret fabrikker som Rookwood, Grueby og Van Briggles Potteries såvelsom betydelige keramiske kunstnere som Maija Grotell, George E. Ohr, Frederic Hurten Rhead, Louis C. Tiffany, Rockwell Kent, Adelaide Alsop Robineau og Leza McVey, hvor-af de fleste er ukendte for os i Danmark.

En af hans favoritter, som vi så godt som intet kender til i Danmark er Adelaide Alsop Robineau, hvis arbejder er sjældne, men som han trods alt har erhvervet 17 af. En anden er Tiffany Studios, hvor Edith Willumsen [Edith Lautrup] arbejdede en tid, hvilket dog ikke har givet sig udslag i form af henvisninger til hende, selv om hun nævnes i interview'et. Af interviewet fremgår, at han samlede på keramik fremfor glas fra Tiffany, idet gamle glas fra Tiffany med hans løn var ubetalelige, selv om de absolut havde hans interesse. Ja, og så kan vi selvfølgelig ikke komme uden om George E. Ohr, som der findes fem værker af i samlingen.

At der er brugskeramik i samlingen, skyldes, at Eidelberg på sine talrige besøg hos antikvitetshandlere m.fl. ofte også stødte på disse brugsting, som han indimellem erhvervede, fordi han faldt for designet, det kunne være tallerkener, tekander, kaffekander og flødekander med tilhørende sukkerskål, alt meget velbevaret, idet han ikke selv har villet bruge dem, da de nu havde overlevet så længe.

Bogen er rigt illustreret med 273 farvefotografier, heraf mange helsidesfotos af samlingens værker. En umådelig flot og spændende bog.

Gunnar Jakobsen

Unearthed. Twentieth-Century Ceramic Art from Portugal. The Pedro Moura Carvalho Collection. Arnold-sche Art Publishers [Website: www.arnoldsche.com], Stuttgart 2021. 328 s. ill. litt. noter. registre. ib. tillige portugisisk udgave. 64 €.

De, der har rejst i Portugal, har uvilkårligt set nogle af de mange flotte flisebilleder på slotte, jernbanestationer og andre offentlige bygninger samt private byhuse m.fl. Flisebillederne er velbeskrevne i litteraturen om "Azulejos", som fliserne hedder på portugisisk. Endvidere har "Azulejos" sit eget museum i Lissabon "Museu Nacional do Azulejo", som absolut er et besøg værd.

Portugalrejsende er sikkert også stødt på de lokale dekorerede pottemagerarbejder i lertøj i klare farver fra forskellige egne af landet, og som kan købes i bedre souvenirbutikker.

Derimod er der ikke mange, der har kendskab til unika-keramikken, hverken portugiserne selv eller de

mange turister, der hvert år besøger Portugal, hvad dette flotte gennemillustrerede kyndige værk råder bod på med såvel en engelsk som en portugisisk udgave.

Hvorfor var kunstnerne så tilbageholdne med at udbrede kendskabet til deres keramiske arbejder, og hvorfor interesserede kunsthistorikere, museer og gallerier sig ikke for denne side af kunstnernes virke? Det er bl.a. nogle af disse spørgsmål, bogen søger at afdække udover historien om den portugisiske kunstkeramik i det 20. århundrede.

Kunstnerne gjorde ikke megen væsen af deres arbejde med leret, fordi de selv, malere, skulptører og arkitekter, med få undtagelser holdt deres eksperimenter med leret langt væk fra den "scene", hvor de i øvrigt viste deres arbejder og havde opnået deres kunstneriske anerkendelse, som de ikke ønskede at sætte over styr.

Denne udforskning af det 20. århundredes mere skjulte keramiske aktivitet blandt portugisiske og enkelte tilflyttede kunstnere resulterer i, at nogle af disse, som ikke betragtedes som væsentlige kunstnere, [måske] nu bliver indskrevet i den portugisiske kunsthistorie takket være kvaliteten af deres arbejder i ler, selv om deres malerier eller skulpturelle arbejder indtil nu betragtedes som værende mindre interessante.

Jeg skal undlade at gå nærmere ind på de enkelte keramiske kunstners arbejder, da vi her begiver os ind i en verden med for os vel nærmest lutter ukendte navne, selv om der absolut er fine keramiske kunstnere blandt disse 30 keramiske kunstnere, som bogen fokuserer på.

Ud fra formentlig den mest omfattende private samling "the Pedro Moura Carvalho Collection" med portugisisk kunstkeramik er der med denne bog nu sat fokus på den keramiske kunst i Portugal fra det 20. århundrede, hvor bogens og samlingens tyngdepunkt ligger på 1950'erne og 1960'erne.

Bogen indledes med et omfattende Foreword og Introduction for at fortsætte med historien om den portugisiske kunstkeramik fordelt på fire kapitler om hver sin tidsperiode fra 1895 til 2005, hvor de 30 kunstnere, som bogen har fokus på, er detaljeret beskrevet, for at afslutte med et billedafsnit med "the Pedro Moura Carvalho Collection", hvor der på henved 200 farvefotos vises keramiske arbejder af disse kunstnere, dog desværre ikke Azulejos, selv om samlingen også omfatter sådanne arbejder.

Et spændende standardværk for den særligt interesserede såvel som for museer og samlere. Et værk, der nok bør give stof til eftertanke for kunsthistorikere og

kunstmuseer, som ikke hidtil har kendt til denne side af kunstnerens virke.

Gunnar Jakobsen

Flora, Fauna, Fabelwesen. Malerei auf Keramik: Grita Götze, Heidi Manthey, Sonngard Marcks. Red. von Claudia Kanowski. Staatlichen Museen zu Berlin [Website: <https://www.smb.museum>], Berlin. 66 s. ill. hf. 10 €.

I Berlin er der i forbindelse med en særudstilling på Schloss Köpenick udkommet et smukt designet lille katalog, skrevet af udstillingens arrangør, Claudia Kanowski, faginspektør på Kunstgewerbemuseum, Berlin, og beriget med en meget smuk billedside.

I kataloget præsenteres tre kvindelige keramikere, der alle har haft tilknytning til Skolen for industriel formgivning i Halle, Hochschule für Industrielle Formgestaltung Halle Burg Giebichenstein, og repræsenterer to generationer: Heidi Manthey (f. 1929), der har været lærer for Grita Götze (f. 1959) og Sonngard Marcks (f. 1959). Alle tre har været optaget af at bruge og forfine teknikker inspireret af historisk keramik, især fajanceteknikker fra baroktiden, og ligeledes at lade sig inspirere af fortidens motiver på keramik og i billedkunst, en inspiration, de formår at transformere til unikaværker med helt nutidige, personlige og væsensforskellige udtryk.

Götze og Marcks arbejder begge med et udtryk, hvor den malede dekoration er hovedsagen, udført på store fade eller næsten en halv meter høje lågvaser og opsatser. Centralt for Manthey er derimod former og plastiske figurer, mere diskret bemalet.

Grita Götze maler i en periode fra omkring 2006 en serie fade, hvor fajancens hvide glasur er dekoreret med monokrom ornamentik baseret på den historiske groteske, et udpræget fladeornament, som så overraskende brydes af farvestående, naturalistisk malede frugter eller grøntsager, f.eks. citroner eller peberfrugter. Et par år senere kommer en serie fade med kvindeportrætter i profil inspireret af den italienske renæssancemajolikas "Bella Donna" motiv. Fra 2018 helliger hun sig derimod farvestrålende helt dækkende og meget detaljeret malede dekorationer, hvor motiverne er botanisk korrekte, naturalistisk udførte planter i tæt mængde, og det grønne af og til brydes af insekter. I hendes nyeste værker erstattes planterne af nærstudier af sten, eller fade er illusionistisk malede stilleben, hvori nutidige hverdagelementer som sakse, nøgler, cigaretter m.m. indgår foruden naturelementer.

Götzes jævnaldrende, Sonngard Marcks, er ligeledes inspireret af natur og planter, men for hende spiller fajancens hvide flade en stor rolle og danner baggrund for en mere dekorativt placeret enkel planteornamentik og insekter, ikke illusionistisk malet, men let skitseret og udført i douce farver som rosa, blegblå og bleggrøn, der kontureres kraftigt. Fra 2018 bliver værkerne tættere ornamenteret bl.a. med monokrome borter med østasiatiske elementer, og i de nyeste værker er tilføjet realistisk modellerede bær, frugter og grønt, så jordbær, brombær, artiskokker m.m. ligger indbydende på fadene, også en reference til et motiv på fortidens fajancer.

Heidi Mantheys formsprog adskiller sig meget fra hendes to elevs. Således arbejder hun primært plastisk enten i figurer, der har hentet motiver i antikkens myter og fantasifigurer som nymfer, fauner o. lign., eller i kander, terriner, vase- og skålformer, der rummer plastiske elementer og er mere dekorative end brugsrettede. Værkerne er let bemalet, men hun foretrækker at lade den hvide flade i fajancer og porcelæn træde frem, og derefter at dekorere udvalgte partier sporadisk. I de tidlige værker ses ofte spredte monokrome strøblomster, senere kommer geometriske borter til. Fra 1990'erne bliver et nyt yndlingsmotiv firben enten modelleret op som hanke og håndtag eller udført i metal.

Bogen giver et spændende indblik i tre talentfulde og originalt skabende tyske kunstnere med stor kunnen, der tager interessante livtag med de traditioner, de lader sig inspirere af og forstår at udnytte på en meget personlig og fantasifuld vis.

Ulla Houkjær

Designforsker, mag. art. og cand. mag.

heidi kippenberg. Von Thimo te Duits, Walter Lokau und Andreas Sternweiler. Arnoldsche Art Publishers [Website: www.arnoldsche.com], Stuttgart 2021. 96 s. ill. litt. tysk tekst. 28 €.

Denne bog er et godt eksempel på, hvorledes man på relativt få sider kan beskrive en keramikers virke, selv om det er over lang tid denne har haft sit virke, idet Heidi Kippenberg er født i 1941 og stadig er udøvende keramikker.

Bogen indeholder tre korte essays af kunsthistorikerne Thimo te Duits, Walter Lokau og Andreas Sternweiler samt yderligere et kort tilbageblik af Heidi Kippenberg selv, hvor hun beskriver sit virke som keramikker, og hvad hun gennem årene har prioriteret.

Heidi Kippenberg studerede i midten af 1960'erne keramik hos den legendariske lærer ved Hochschule für bildende Künste i Kassel, Walter Popp, hvilket hun i høj grad var påvirket af, da hun i 1968 etablerede eget værksted, hvor hun fremstillede kraftige drejede beholdere dekorerede med egne transparente glasurer, men som efterhånden blev til mere frie former og vildere dekorationer. Lige fra præcise japanske kalligrafiske tegn til det mere vilde og på tilsvarende vis mere frie former, hvilket det store billedafsnit med hendes arbejder på 67 sider viser. Her ville det dog have været rart med en tydelig periodisering af de viste værker.

Heidi Kippenberg har gennem hele sit liv levet i symbiose med naturen, som dækker hendes behov for ler samt mineraler og plantemateriale til hendes askeglasurer.

Gunnar Jakobsen

Maiolica in Renaissance Venice. Ceramics and Luxury at the Crossroads. By Karine Tsoumis. With a contribution by Christopher Maxwell. Hirmer Verlag [Website: <https://www.hirmerverlag.de>], München 2021. 192 s. ill. litt. noter. ib. 45 €.

Litteratur om italiensk renæssancekeramik, det tinglaserede lertøj, majolikaen, er utrolig omfattende og har i de senere år haft stor tilvækst både i specialiserede tematiske forskningspublikationer og i samlings- og udstillingskataloger fra museer i hele verden.

Ofte har denne litteratur især fokuseret på majolikaens fremstillingssteder i Toscana og Umbrien, som f.eks. Firenze, Faenza, Siena, Urbino eller Castel Durante, mens fokus i denne bog i stedet rettes imod den majolikaproduktion, som knytter sig til metropolen Venedig.

Bogen udkom i forbindelse med en udstilling på Gardiner Museum i Toronto, der dels byggede på museets egne rige samlinger, dels på indlån fra andre canadiske, fra amerikanske og europæiske museer. Hovedteksten er forfattet af kurator på Gardiners, Karine Tsoumis.

Bogen er letlæst og henvender sig til den alment keramikinteresserede, der vil vide lidt mere om kultur og keramik i Venedig i renæssancen, i perioden fra ca. 1400 til 1600. Det er ikke en ny forskningspublikation, der graver dybere i venetiansk majolika. I stedet opsummerer og samler bogen kendte fakta på en ny måde med det formål at belyse det multikulturelle og pointere Venedigs status som global verdensby og påpege keramikens samspil med andre medier og materialer.

Foruden keramik inddrages andre former for kunsthåndværk, der spillede en rolle i Venedigs produktion og rige handelsliv som glas, kniplinger, metalarbejder, grafik og tekstiler, ligesom eksempler på tidens malerkunst illustrerer periodens smag og kunstarternes sammenhæng. Det er en fin idé, og gode illustrationer ledsager teksten og pointerer sammenhængen glimrende. Venedigs position som centrum for verdenshandel og varer, der fragtedes imellem Europa, Asien og Mellemøsten, gav anledning til, at en speciel stil i majolikaen brød igennem i byen i en periode, ikke mindst inspireret af nyheder som kinesisk porcelæn og anden keramik og tekstiler fra Mellemøsten.

Allerede fra 1300-tallet importeredes keramik fra Persien og Kina, men på dette tidspunkt arbejdede byens egne keramikere med sgrafittokeramik uden relation til importen. Ca. 150 år senere begyndte keramikere, der fremstillede majolika, at komme fra andre centre i Italien, f.eks. Firenze og Faenza. De etablerede værksteder i Venedig, hvor de adapterede en ny stil under indtryk af de mange udenlandske impulser.

To førende værksteder og deres ledere er nærmest blevet synonyme med den nye udvikling: Først Maestro Giacomo, der oprindeligt kom fra Pesaro og havde Venedigs største værksted i årene 1506-1546, og senere hans svigersøn, Domenico da Venezia, der var aktiv i perioden 1544-1574. Jacomos majolikanyhed blev majolika med monokrome blå dekorationer af sart planteornamentik inspireret af kinesisk Mingporcelæn, der netop ofte kom til Europa via Silkevejen til Venedig. Man tilstræbte en ekstra hvid tinglasur, der kunne ligne porcelæn, og efterlignede både kinesisk og persisk og tyrkisk ornamentik, bl.a. skabtes arabesken. På periodens kniplinger, bogbind, metalarbejder og broderier genfindes mange af mønstrene. Denne type majolika blev populær både hos det rige venetianske klientel og til europæisk eksport bl.a. til Tyskland. Fra 1500-tallets midte afløstes denne mode af en helt ny slags majolika, der især udgik fra Domenigos værksted. Nu var moden farvestrålende majolika malet i klare, blå, gule og grønne farver, og ornamentikken var afløst af figurfremstillinger inspireret af tidens malerkunst med mytologiske, bibelske, eller symbolske figurer. Genren var inspireret af majolika fra Urbino, men motivvalget var specielt i Venedig, og ofte spillede landskabsscener og ikke mindst maritime motiver naturligt nok en stor rolle i denne keramik. Kunder fandtes både i Italien og i Nordeuropa, og der fremstilledes udover prydstykker store spisestel og brugskeramik til apoteker, krydderi- og farvehandlere.

Parallelt med udviklingen i keramikken fandt også en radikal forandring sted af Venedigs store specialitet,

glaskunsten, som allerede omkring år 1300 var etableret i byen. Denne udvikling og de særlige dekora-tionsformer, som udmærker venetiansk glas frem til ca. 1800, beskrives ganske glimrende af Christopher Maxwell fra Corning Museum i New York i en indsigtsfuld specialartikel.

Som en reference til wokebevægelsen har tre kvinde-lige kunstnere hver skabt et nyt værk til udstillingen, med pointer, der angår kvindearbejde, kolonisering og oprindelige folk. De omtales i tre korte passager i tek-sten, men synes ikke umiddelbart logisk forbundet med bogens hovedtema. Bogen indeholder desuden en fyldig litteraturliste og et noteapparat.

Ulla Houkjær

Designforsker, mag. art. og cand. mag.

Leaping the Dragon Gate. The Sir Michael Butler Col-lection of Seventeenth-Century Chinese Porcelain. By Teresa Canape and Katharine Butler. Ad Ilissum [Web-site: <https://www.paulholberton.com/adilissum>], Lon-don 2021. 576 s. ill. litt. noter. engelsk og kinesisk tekst. ib. 175 £.

Forfatterne, kunsthistorikerne Katharine Butler og Tere-sa Canape, er meget kyndige kendere af kinesisk kera-mik. Katharine Butler er datter af samleren Sir Michael Butler (1927-2013), hvis fine samling af kinesisk porce-læn fra det 17. århundrede dette vægtige katalogværk omhandler, og som hun gennem faderens sidste år kata-logiserede sammen med ham, og hvor hun samtidigt søgte at få så meget som muligt af hans viden nedskre-vet. Teresa Canape er kendt fra tidligere vægtige vel-skrevne værker, specielt "Silk, Porcelain and Lacquer - China and Japan and Their Trade with Western Europe and the New World 1500-1644" (2016), som både er en kyndig og spændende indførelse i Kina-handelen og dets mange aspekter, mens hendes efterfølgende bog "Jingdezhen to the World · The Lurie Collection of Chinese Export Porcelain from the Late Ming Dynasty" (2019) [Anmeldt i "keramiske noter 51/2020"] bringer os meget tæt på den keramiske produktion gennem tiderne i Jingdezhen.

The Butler Collection bestod af 500 stykker kinesisk porcelæn fra det 17. århundrede af meget høj kvalitet. Butler udstillede og udlånte gennem årene enkeltstyk-ker til specialudstillinger over hele verden, hvortil der ofte blev udgivet kataloger, som han også selv bidrog til. Butler indrettede i 2009, da pladsen i huset i Dor-set blev for trang, et eget museum i tilknytning hertil, The Michael Butler Collection, som var offentlig til-gængelig frem til hans død i 2013.

Desværre fremgår det ikke af bogen, om "The Butler Family Collection" stadig eksisterer, eller om den, da den gik i arv til Butlers fire børn blev splittet, idet der er ført retssager om samlingens skæbne, men det kan man læse om på Wikipedia, hvoraf det fremgår, at samlingen desværre ikke længere eksisterer, da den ad rettens vej er blevet ligeligt fordelt med 125 stykker kinesiske porcelæn til hver af de fire børn, hvor de to ønskede at bevare samlingen intakt, således Katharine Butler, hvilket jo desværre ikke lykkedes. Så det er et katalog over en hedengangen meget betydelig samling og er samtidigt et værdigt minde over en stor og me-get vidende samler. Samlingen er velbeskrevet i dette videnskabeligt bearbejdede katalog, formidlet på for-billedlig vis. En udgivelse, som fremover vil være et uundværligt referenceværk for museer og samlere.

Sir Michael Butler var ansat i Udenrigstjenesten og gjorde gennem årene tjeneste mange steder i verden. Han var 1979-1985 ambassadør og permanent repræ-sentant ved EU. Som sådan var han den, der forhand-lede nedsættelsen af Storbritanniens bidrag til EU. Herefter blev han direktør for Hambros Bank frem til 1994, men arbejdede for banken frem til 1998, hvor han gik på pension.

Da Butler tilfældigt købte sit første stykke kinesiske porcelæn fra det 17. århundrede under et besøg i 1961 hos Sotheby's i London sammen med nogle venner, havde han ingen viden eller intentioner om at købe el-ler samle på kinesisk porcelæn, men faldt for en grøn te- eller vinkande, som stadig var i samlingen, da han døde, og som gav anledning til opbygningen af en af verdens fineste private samlinger af kinesisk porce-læn fra det 17. århundrede.

Denne første væsentlige erhvervelse af et stykke kine-sisk porcelæn var en del af et lot med 3 stykker kine-sisk porcelæn, som Sotheby's solgte for 14 £, og hvor tilnærmelsesvis lignende kander ikke siden er dukket op, hverken på auktioner, i museer eller i andre sam-linger.

Gennem årene blev der købt rigtig megen kinesisk porcelæn både på auktioner og hos handlende, men størstedelen gensolgt med profit, hvilket var med til at finansiere opbygningen af samlingen, da pengene de første mange år ikke var så rigelige. Der er således og-så sket en stor udskillelse fra samlingen undervejs, hvad vi ser slutresultatet af med dette smukke monu-mentale værk.

Da Michael Butler begyndte på at samle på kinesisk porcelæn, var det udaterede kinesiske porcelæn fra det 17. århundrede noget overset og blev betragtet som værende "minyao", dvs varer for folket og ikke af særlig høj kvalitet, idet det jo ikke kunne henføres til

de kejserlige fabrikker eller fremstillet under kejserlig overvågning og dermed forsynet med kejserens mærke og således umiddelbart daterbare.

Årsagen til den manglende mulighed for datering af porcelænet fra den tid er, at der herskede urolige forhold i Kina, borgerkrig mv, så kejserhoffet havde hverken midlerne eller viljen til fortsat at overvåge porcelænsfabrikkerne i Jingdezhen. I 1608 lukkede man de kejserlige porcelænsfabrikker, hvilket varede ved frem til 1681.

Efter lukningen af de kejserlige porcelænsfabrikker i Jingdezhen i 1608 fik mange af fabrikkens meget dygtige folk ansættelse i Jingdezhens private værksteder og fabrikker og bidrog hermed til at højne standarden i al almindelighed, og det gjaldt såvel for porcelænsproduktionen beregnet for det kinesiske hjemmemarked som for eksport.

Sir Michael Butler var uenig med de lærdes datering af porcelæn fremstillet mellem 1608 og 1681 men også synet på kvaliteten, hvor kvalitetsstykker fra perioden ofte blev henført til efter 1681.

Dateringen af kinesiske porcelæn var således noget, som optog Butler rigtig meget, et arbejde, som de to forfattere har arbejdet videre med, og som de vil fortsætte. Noget af det, der kan bidrage til at datere et stykke kinesisk porcelæn fra denne periode, er arkæologiske fund fra udgravningerne i Jingdezhen, hvor man endda ud fra potteskår kan finde ud af, i hvilket værksted et stykke keramik kan være fremstillet. Med fund fra sunkne djunker undervejs i det Sydkinesiske Hav er det muligt nøjagtigt at datere den keramik, som befandt sig ombord. Det mest kendte fund er nok den såkaldte Hatcher djunke, forlist omkring 1643-1646 [dateret ud fra to stykker porcelæn i lasten], fundet af kaptajn Michael Hatcher og hans besætning og bjerget i 1983-1984, hvor størstedelen, 25.000 stykker porcelæn, blev solgt på auktion hos Christie's i Amsterdam. Hertil kommer så endvidere gravfund.

En anden måde at datere et stykke kinesisk porcelæn på fra den tid var og er stadig at finde frem til de meget sjældne sammenlignelige daterede stykker eller stykker porcelæn med interessante inskriptioner, fortællende scenerier, som kan være med til at datere lignende stykker porcelæn i egen samling. Men det er jo en langsom proces, dog nemmere efterhånden som samlinger publiceres i udstillingskataloger eller museumssamlinger og tilgængeliggøres på internettet. Endelig kan man

i dag også foretage videnskabelige analyser af glasur og ler uden at beskadige det analyserede stykke keramik.

Dateringerne af det kinesiske porcelæn fra denne periode ændrer sig således over tid, idet den ofte har været baseret på erfaring, men efterhånden som teknologien er blevet mere avanceret og sammenlignelige fund fra udgravninger i Jingdezhen og fund fra sunkne djunker dukker op, kan det medføre ændringer af tidligere dateringer.

Bogen er opdelt i 5 afsnit med et indledende afsnit I Leaping the Dragon Gate; II Sir Michael Butler, Life, Publications & Exhibitions; III Catalogue opdelt på 1 Late Ming, 2 High Transitional, 3 Shunzhi, 4 Kangxi og 5 Monochromes and Enamels], som er det mest omfangsrigeste afsnit på 475 sider; IV Dates, Debates and Conundra samt V Appendices.

Bogen er rigt illustreret med mere end 600 farvefotografier, heraf mange mindre fotos, men også en hel del halv- eller helsides fotos samt detailfotos, som dækker de fleste typer porcelæn fremstillet i Jingdezhen i det 17. århundrede fra Sir Michael Butlers Collection suppleret med kinesisk porcelæn erhvervet af Katharine Butler samt ikke mindst sammenlignelige stykker i andre samlinger.

Gunnar Jakobsen

***bøger og kataloger sælges/byttes til anden
keramisk litteratur***

Litteratur om danske keramikere, fx Thorvald Bindesbøll, Gutte Eriksen, Jean René Gauguin, Svend Hammershøi, Niels Hansen Jacobsen, Karl Hansen Reistrup, Jørgen Haugen Sørensen, Inge-Lise Koefoed, Knud Kyhn, Jais Nielsen, Erik Nyholm, Patrick Nordström, Axel Salto, Nils Thorsson, Gertrud Vasegaard, Bjørn Wiinblad og J.F. Willumsen samt mange mange flere, nulevende som afdøde, også flere af de næsten glemte, herunder mange småtryk. Derudover litteratur om Alumina, Bing & Grøndahl, Dahl-Jensens Porcelænsfabrik, Hjorths Fabrik, P. Ipsens Enke, Den kongelige Porcelainsfabrik, Knabstrup Lervarefabrik, Kählers Værksted og Saxbo m.fl. Bøger og kataloger lige fra begyndelsen af 1900-tallet frem til i dag.

Kontakt Gunnar Jakobsen, tlf: 61 72 05 30 eller email: gj.ccta@post.tele.dk. Rekvirer eventuelt en liste over litteraturen.

Medlemsarrangementer i Keramikvens Venner

- Generelt:** Hvor tilmelding er nødvendig, sker dem via tilmeldings-/betalingssystemet Place2Book eller undtagelsesvist på telefon til sekretæren Carsten Groth 41 57 88 18. Betaling med Dankort eller MobilePay.
- Arrangement:** *Besøg hos keramiksamleren Carsten Bagge Laustsen samt værkstedsbesøg hos keramikeren Kim Holm og tekstilkunstneren Ann Sloth*
- Dato og mødetidspunkt: Søndag den 8. maj 2022, kl. 11.00-16.30.
Mødested 1: Kl. 11.00-13.00 Kim Holm og Ann Sloth, Hans Broges Vej 3B, 8220 Brabrand.
Mødested 2: Kl. 14.30-16.30 Carsten Bagge Laustsen, Højbjerg, Aarhus. Adressen fås ved fremmødet.
- Frokost: Frokostpause kl. 13.00-14.30. Dem, der har lyst, kan spise sammen på en nærliggende café.
Arrangør/spørgsmål: Jens Bukh, tlf. 22 62 28 13 eller j.d.bukh@gmail.com.
Deltagertal: Maksimum 20 deltagere efter først til mølle-princippet. Medlemmer har fortrinsret.
Pris: 60 kr. pr. person.
Arrangementsnr.: 2022-2.
Tilmelding og betaling: Senest fredag den 22. april 2022 via linket:
<https://www.place2book.com/da/sw2/sales/52y389kkh7>.
- Transport: Anfør venligst i mailen ved tilmeldingen, om du har ekstra pladser i bilen, eller om du søger kørejlighed.
- Yderligere oplysninger: Se *keramiske noter 53/2021*.
- Arrangement:** *Besøg hos keramiksamlerne Aliza og Shalom Stern i Virum*
Aliza og Shalom Stern har siden 1970'erne skabt en eksklusiv samling af værkstedsarbejder i stentøj og porcelæn fra Danmark og Japan samt japansk/koreansk inspireret keramik fra England og USA. Med dette besøg i deres smukke hjem og have får man en enestående chance for at se træbrændte unikaværker af nogle af Japans bedste keramikere sidestillet med den fineste danske keramiske kunst, heriblandt arbejder af Gertrud Vasegaard.
- Dato og tid: Lørdag den 4. juni 2022, kl. 14.00-16.30.
Mødested: Den præcise adresse vil først blive fremsendt til deltagerne umiddelbart efter, at fristen for tilmelding er udløbet.
- OBS: Vær opmærksom på, at alle deltagere skal medbringe hjemmesko, samt at det ikke er tilladt at røre genstandene.
- Deltagertal: Maksimum 15 deltagere. Kun for medlemmer af Keramikvens Venner, hvor de, der ikke tidligere har besøgt *Aliza og Shalom Stern*, har fortrinsret. Ved overtegning foretages lodtrækning om pladserne umiddelbart efter tilmeldingsfristens udløb. Medlemmer, som har deltaget i 2019, kan ved ledige pladser tilmelde sig efter den 20. maj 2022.
- Pris: 60 kr. pr. person.
Arrangementsnr.: 2021-3.
Tilmelding og betaling: Senest fredag den 20. maj 2022 via linket:
<https://www.place2book.com/da/sw2/sales/c368gkmwy0>.
- Arrangør/spørgsmål: Jens Bukh, tlf. 22 62 28 13 eller j.d.bukh@gmail.com.
Yderligere oplysninger: *keramiske noter 50/2019* og på Instagram @stern.shalom, hvor der kan ses udvalgte værker fra samlingen.
For uddybende oplysninger om japansk keramik se denne guide ved Robert Yellin:
<http://www.e-yakimono.net/guide>.
- Keramiksalg: Under dette besøg vil Aliza og Shalom Stern udbyde en række værker til salg (600-1200 kr.) - heriblandt sake-flasker og -kopper, tekopper samt et par teskåle og vaser - af følgende japanske keramikere: Matsuzaki Ken, Kishimoto Kennin, Yamada Kazu, Kaneta Masanao, Kakurezaki Ryuichi og Ryoji Koie m.fl. samt af David Leach og Warren Mackenzie.

Medlemsarrangementer i Keramikvens Venner (fortsat)

Arrangement:	Værkstedbesøg hos keramikkerne Ane-Katrine von Bülow og Signe Fensholt.
Dato og mødetidspunkt:	Lørdag den 20. august 2022, kl. 13.00.
Mødested:	Esthersvej 10, 2900 Hellerup.
Arrangør/spørgsmål:	Jørn Sparre, tlf 20 30 37 48. Ved spørgsmål send en sms.
Deltagertal:	Maksimum 20 deltagere efter først til mølle-princippet. Medlemmer har fortrinsret.
Pris:	60 kr. pr. person.
Arrangementsnr.:	2022-4.
Tilmelding og betaling:	Senest fredag den 12. august 2022 via linket: https://www.place2book.com/da/sw2/sales/tqkuuno0g9 .
Yderligere oplysninger:	<i>Ane-Katrine von Bülow og Signe Fensholt</i> har fælles værksted. De arbejder begge i porcelænsler, men har meget forskellige udtryksmåder. Begge skaber unikke og æstetiske værker i hver deres komplicerede arbejdsprocesser.

Ane-Katrine von Bülow havde afgang fra Danmarks Designskole i 1980. Trofast har hun holdt fast i sort/hvide mønstre skabt ved serigrafisk tryk. Gennem årene har hun udviklet en sublim teknik til at forsøge at opnå perfekte, detaljerige og smukke vaser, skåle og lågkrukker mm. Se tillige: <https://www.anekatrinevonbulow.dk>.

Signe Fensholt tog MA i Keramisk Design i 2018 fra Det Kongelige Danske Kunstakademi. Signe Fensholt undersøger samspillet mellem 2 formgivningsprincipper: Det intenderede/styrede og det selvskabte/tilfældige, hvor en del af formdannelsen sker i brændingen. Naturen er en stor inspirationskilde og specielt det botaniske indgår som grundsubstans i de skulpturelle værker. Se tillige: <https://www.signefensholt.com>.

---

www.keramikkens-venner.dk

På ***www.keramikkens-venner.dk*** finder du Keramikvensners vedtægter, oplysninger om foreningens bestyrelse samt ikke mindst oplysninger om kommende arrangementer, generalforsamling, generalforsamlings-

referater mv samt links på internettet til forskellige udstillingssteder i Danmark samt andre nyttige links. De hidtil udkomne numre af *keramiske noter* samt de seneste nyhedsbreve er også at finde på www.keramikkens-venner.dk.

Bestyrelse:

Jens Drachmann Bukh, formand
Gunnar Jakobsen, næstformand
Carsten Groth, sekretær
Anker Tvermosegaard, kasserer
Peter Nedergaard
Barbro Haar, suppleant
Jørn Sparre, suppleant

Formand:

Jens Drachmann Bukh
Tlf 22 62 28 13
formand@keramikkens-venner.dk

Sekretær:

Carsten Groth
Tlf 41 57 88 18
sekretaer@keramikkens-venner.dk

Kasserer:

Anker Tvermosegaard
kasserer@keramikkens-venner.dk
Bank: Danske Bank reg nr 1551
kontonr 9 46 17 87

Tilmelding til arrangementer:

Tlf 40 53 44 55
kontakt@keramikkens-venner.dk

www.keramikkens-venner.dk

www.facebook.com/keramikkensvenner

"keramiske noter" udgives af
"Keramikvens Venner" siden
1995 og udkommer to gange
årligt, henholdsvis ultimo marts
og primo september.

ISSN 1603-0664

Redaktør af "keramiske noter
55/2022" er **Gunnar Jakobsen** med
tak til de, der har leveret anmeldelser
til dette nummer samt til Barbro
Haar for gode kommentarer.
Redaktionen afsluttet 16/03/22.
© keramiske noter

Tryk: Lyngby Tryk ApS, Holte
